

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

INDBYDELSESSKRIFT

TIL

AFGANGS- OG AARSPRØVERNE

L

ROSKILDE KATEDRALSKOLE

1906.

ROSKILDE AVIS' BOGTRYKKERI.
1906.

I.

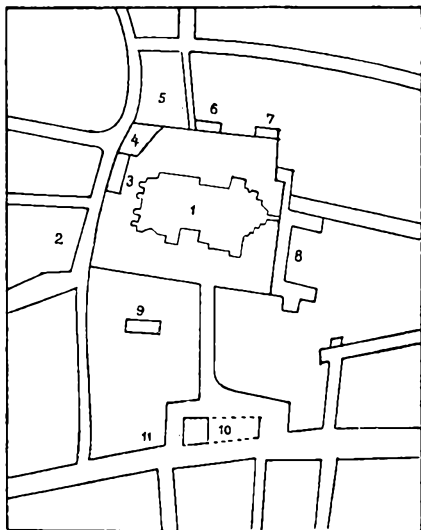
UDSIGT

over

Roskilde Domscoles Historie
i gamle Dage

af

Ludvig Heuer.

Grundrids af Domkirkepladsen og dens nærmeste Omgivelser i gammel Tid.

1. Domkirken, 2. Kongsgaardens Plads, 3. Latinskolen med Skolegaard (4), 5. Kantorhaven, 6. Regensen, 7. Gymnasiet, 8. Bispegaarden, 9. Duebrødre Kloster, 10. St. Laurentii Kirke med Taarn, 11. Helliggesthusets Plads. Desuden har der ligget Boliger for Prælater, Kanniker, Vikarer og Lærerpersonele. Hele Pladsen var som Kirkegaard indhegnet af en Ringmur, hvoraf en Del endnu staar mod Nord.

I det højere Skolevæsen i Danmark foregaar der som bekendt for Øjeblikket som Følge af Skoleloven af 1903 store Forandringer, som paa betydningsfulde Punkter vil skille Fremtidens højere Skole fra den tidligere „lærde“ Skole, saaledes at det f. Eks. vil være muligt at blive Student uden at kende det ringeste til Latin, noget der aldrig før har kunnet lade sig gøre. Disse Forandringer er imidlertid kun et enkelt Led i en gennem Aarhundreder fortsat Udvikling indenfor Skolen lige fra Middelalderens Præsteskole til vor Tids „Almenskole“.

Ved Reformationens og Renæssancens Paavirkning i det 16. Aarhundrede gaves der Skolen det første Stød fremad, men der skulde endnu gaa lange Tider, inden en virkelig frugtbringende, paa selve Livet rettet Undervisning gik af med Sejren; dette skete først ved en Række gennemgribende Reformers i Begyndelsen af forrige Aarhundrede, saa at dette Tidspunkt kan sættes som Skellet mellem Fortidens og vor Tids Skole.

For Roskilde Katedralskoles Vedkommende er det netop i Aar 100 Aar siden, at de væsentligste af disse Forandringer gennemførtes, og at man kom bort fra de gammeldags og os saa fjærtstaaende Forhold, som kendetegnede Skolelivet i gamle Dage; maaske kunde det da interessere en og anden at høre

lidt om, hvorledes det i de Tider stod til ved denne „herlige Latinske Skole“, som en Forfatter fra det 18. Aarhundrede kalder den, tilmed da den var en af Landets ældste, rigeste og til en Tid stærkest besøgte Skoler, indenfor hvis Mure saa mange unge, blandt hvilke ikke faa senere skulde faa et berømt Navn i vort Lands Historie, har døjet baade ondt og godt. Det er altsaa Skolens Historie i Tiden før de sidste 100 Aar, som denne Afhandling vil beskæftige sig med.

De ved Udarbejdelsen hyppigst benyttede Skrifter er:

Hofmans Fundatssamling VII 1761, der nedenfor citeres blot som „Hofman“; Bloch: Bidrag til Roskilde Domscoles Historie i Skolens Programmer 1842, 43, 44 og 46 („Rosk. Pr.“); Behrmann: Grundrids til en histor.-topograph. Beskrivelse af Roskilde 1832 („Behrmann“); Kornerup: Roskilde i gamle Dage 1892 („Kornerup“); det kgl. Biblioteks Eksemplar af Resens Atlas Danicus II („Resen“); Nyerup: Udkast til en Historie om de latinske Skoler i Danmark og Norge fra Reformationen af og til 1804 („Nyerup“); Engelstoft: Universitets- og Skoleannaler 1809 I og 1810 I („Engelstoft“); Heinrichsens Afhandlinger om Skoleforhold i gamle Dage i Odense Skoleprogrammer mellem 1846 og 1871 („Odense Pr.“); Paludan: Det højere Skolevæsen i Danmark, Norge og Sverig 1885 („Paludan“).

Endvidere er hentet en Del Oplysninger fra Skolens gamle Arkiv, der nu findes i Provinsarkivets Bygning i København. Hertil hører foruden forskellige Protokoller, Regnskabsbøger o. l. først og fremmest den saakaldte Liber daticus scholæ Roskildensis („rigtig bog paa Roeschilde Domscholes Indkomster“), ogsaa kort og godt kaldet „Skolebogen“, som den for Nemheds Skyld vil blive benævnet i det følgende;

den bærer Aarstallet 1670, har 360 Dobbeltsider og indeholder Fundatser, Gavebreve, kgl. Anordninger, Fortegnelser over Indtægter af Jordegods osv. indtil 1759, alt sammen Ting vedrørende Roskilde Skole; en Del af Indholdet er trykt forskellige Steder (hos Hofman, Engelstoft og Bloch).

Foranstaaende Grundrids af Domkirkepladsen er i alt væsentligt tegnet efter Kortet i Prof. Kornerups Bog, men efter en lidt forstørret Maalestok.

Tiden før Reformationen.

Domkirkepladsen i Roskilde, højtbeliggende som den er ved Kanten af Skraaningene ned mod Fjorden og med den smukke Udsigt over denne, har til alle Tider i historisk Henseende været den gamle Bys Midtpunkt. Her laa den gamle Kongsgaard — omtrent paa den nuværende Rektorboligs Plads —, hvor bl. a. i 1157 det blodige Gæstebud fandt Sted, der banede Vejen for Valdemar den Stores Eneherredømme efter den 10-aarige Prinsekrig og saaledes indledte en af Danmarks stolteste Tidsaldre; her laa Byens første Kirke, den af Harald Blaataand opførte Trækirke, i hvilken han selv blev jordet, og som et Aarhundrede senere afløstes af en Fraadstenskirk, af hvilken man i den nyeste Tid ved Gravninger har fundet betydelige Levninger i Grunden under den nuværende, af Munkesten opførte Domkirke; denne den tredje og sidste Kirke paa dette Sted, der den Dag i Dag med Rette er Byens Stolthed, stammer i sin oprindelige Del fra første Halvdel af det 13. Aarhundrede. Paa Domkirkepladsen laa endelig ogsaa de

til Kirken nøje knyttede Bygninger, dels Boliger for de mange gejstlige ved den (Prælater, Kanniker, Vikarer osv.), dels de ældre og yngre Undervisningsanstalter, som særlig interesserede os her, og som i tidligere Dage netop hørte nøje sammen med Kirken, fordi dengang Gejstligheden overhovedet var den eneste Stand, der sad inde med boglig Dannelse, og derfor al Undervisning i Danmark som andre Steder er udgaaet fra den. Ved alle Stiftskirker, Dom- eller Katedralkirker (o: Kirker med Bispesæde, cathedra), opstod der saaledes meget tidlig Dom- eller Katedralskoler, der styredes af Domkapitlet (o: de gejstlige ved Kirken), og hvis „Skolemester“ var en af Kannikerne (canonicus scholasticus). Paa lignende Vis dannedes der ved de større Klostre Klosterskoler, hvor Undervisningen besørgedes af Munkene. Denne nære Forbindelse mellem Kirke og Skole vedblev at holde sig i lange Tider — selv efter Reformationen, hvilket dels hang sammen med, at Lærerpersonalet (Skolemesteren og Hørerne) bestod af gejstlig uddannede Mænd, for saa vidt der overhovedet var Tale om nogen Uddannelse, og dels med, at Undervisningen i disse „Latinskoler“ — og saadanne var det alle — udelukkende tog Sigte paa at uddanne fremtidige gejstlige; der gaves overhovedet i ældre Tid ikke noget andet Studium end det, der havde Stillinger i Kirken til Maal.

Skolens Alder og Plads. Nøjagtig at bestemme Tiden for Roskilde Domscoles*) Oprettelse

*) Navnet „Roskilde Katedralskole“ blev ved Skolereformen 1806 stiltiende frataget vor Skole, efter at Titlen Katedralskole allerede nogle Aar i Forvejen var bleven overført paa Vor Frue Skole i København, men ved Rektor Blochs ivrige Bestræbelser fik den det tilbage igen 1817; samtidig fik Skolen i København sit nuværende Navn „Metropolitanskolen.“

lader sig ikke gøre, men at der allerede har bestaaet en Skole ved Kirken i det 11te og 12te Aarhundrede fremgaar af et Par tilfældige Oplysninger fra den Tid. Saaledes omtales et Sted hos Saxo (Bog XI S. 578 i Müllers Udgave) ved Aar 1158 en vis Arnfast, „der havde været Skolemester“ (scholæ ministerio functus), om hvem det fortælles, at han tilligemed 2 andre gejstlige lod Biskop Vilhelms Grav aabne for deri at nedsatte Liget af Biskop Asger*), og at han ligesom de andre ved uhyggelige Sygdomme og paafølgende Død blev haardt straffet for at have krænket Gravfreden. Og endnu tidligere hedder det i en gammel latinsk Aarbog, at ved de Midnatsmesser, som anordnedes 1074 for den i dette Aar afdøde Konge Svend Estridsen (dennes Dødsaar er usikkert) og en Dronning Magareta, skulde blandt andre ogsaa Korpeblingene være tilstede i Roskilde Kirke**). Roskilde Skole gaar med andre Ord tilbage til Bispedømmets tidligste Tider.

Heller ikke kan det angives, paa hvilket Sted ved Kirken denne Skole først havde Lokale; mulig var det (jf. Kornerup S. 116) i det „Stenkloster“ (claustrum lapideum), som gamle Beretninger fortæller, at Biskop Svend Norbagge i Slutningen af det 11te Aarhundrede lod bygge for Kannikerne op til Domkirken, og af hvilket „Kloster“ med tilhørende Omgang man i den nyeste Tid mener at have fundet Spor paa den nordlige Side af Kirken (ved St. Bir-

---

*) Det var efter dennes Død, at Absalon blev valgt til Biskop i Roskilde ved Kong Valdemars personlige Indgriben (1158).

***) „intersint una cum scolaribus choralibus omnes beneficiati in Ecclesia Roskildensi“, Liber daticus Roskildensis i Langebeks Script. Rer. Dan. III S. 226, jf. Adjunkt Friis' Bemærkninger i Roskilde Pr. 1842, S. 12.

gittes Kapel). I Aaret 1405 overlod Biskop Peder Jensen Lodehat, Dronning Margrethes Kansler, Skolemesteren nogle Huse paa St. Lucii Kirkegaard til „fast Bolig“, og maaske staar dette i Forbindelse med, at Skolen nu fik sin egen Bygning; i al Fald antager Prof. Kornerup (l. c.), at den gamle Latinskolebygning stammede fra denne Tid. Denne Bygning blev der-efter Skolens Hjem gennem Aarhundreder, nemlig lige til 1842, og til den knytter sig altsaa alt, hvad der vides om den gamle Skole. Den laa, som gamle Folk endnu kan huske, med Retning omtrent fra Nord til Syd paa Kirkepladsen Vest for Domkirken, saaledes at dens ene Façade vendte ind mod Kirkegaarden, den anden ud mod Skolegade (mellem nuvær. Fiolstræde og L. Maglekildestræde). Det var en anselig Bygning, 40 Alen lang, med 2 Etager og forneden 3 Al. tykke Mure af Munkesten. Nord for Skolen laa ifølge Resens Kort en indhegnet Skolegaard (se Kortet).

Jakob Erlandsens Gavebrev. Hvad vi véd om Roskilde Skole saa vel som om Landets andre Skoler i den katolske Tid, er meget lidt; Skolevæsenet var jo paa denne Tid endnu nærmest at betragte som en Slags Privatinstitution, udgaaet fra og henhørende under Kirken og dens Mænd. Vort Kendskab til Roskilde Skole i dette Tidsrum indskrænker sig nærmest til nogle Gavebreve til Fordel for Skolen og særlig dens Disciple (de ældre af disse kaldtes her som andre Steder „Degne“, de yngre „Peblinge“, Eleverne i Begynderklassen „Primsinker“). Som vordende gejstlige hørte disse Disciple ligesom Skolen selv Kirken til, og da Undervisningen var tilgængelig selv for de fattigste (Skolepenge betaltes ikke), var i al Fald de fattigere af dem, bortset fra hvad de kunde tjene ved kirkelige Biforretninger, som især overlodes de ældre, Degnene, henviste til at leve af

Almisser, som de enten selv skaffede sig ved Tiggeri, eller som tilstodes dem af Skolen eller Skolen nærstaaende Stiftelser gennem Gaver fra gejstlige eller Lægfolk, for hvem Gaver til Skolen som gode Geringer maatte staa i Klasse med Gaver til selve Kirken.

Det ældste og vigtigste af disse Dokumenter er et paa Latin affattet Gavebrev af Jakob Erlandsen, mens denne var Biskop i Roskilde, og er dateret Roskilde 17. Maj 1253 „i Nærværelse af og med Samtykke og Underskrift af alle Kanniker, som kunde være tilstede“. Det er det første Dokument, der findes opskrevet i „Skolebogen“, men det er for øvrigt ogsaa trykt hos Hofman (S. 308—11). Det handler om et Helligaandshus (Helliggesthus), der var stiftet ved fromme Menneskers Almisser til Hjælp for svage og trængende — dog ikke mere end 12 eller der omkring —, og som hidtil havde ligget udenfor Byen, men som Biskoppen nu paa Grund af den temmelig lange Vej dertil havde ladet flytte „omtrent midt ind i Byen ved St. Laurentii Kirke*) mod Vest“ paa nogle Grundstykker, som tilhørte Bispestolen; til dette Hus skænkede han bemældte Jordstykker, en Mølle nær Stranden (Strandmøllen) og 14 Bispetiender i Voldborg, Ramsø og Horns Herreder; til Gengæld skulde der optages flere svage og fremmede end de ovennævnte 12. Derefter følger det Afsnit, som omhandler Skoledisciplene, og som i Oversættelse lyder saaledes: „Hertil har vi endnu besluttet at føje, at der skal ydes 12 Disciple, om hvis Opførsel og Levnet langvarig Erfaring giver godt Vidnesbyrd, Underhold i nævnte Hospital i et Aar, og at der dernæst ved

---

*) Denne laa som bekendt paa den nuværende Raadhusplads, hvor Raadhustaarnet er en tiloversbleven Levning af Kirken; Helligaandshuset kom altsaa til at ligge ved Skomagerstræde, Vest for Kirken.

Aarets Udgang skal holdes en stræng Prøve over deres Anlæg og Fremgang i det forløbne Aar, for at de duelige kan blive og de mindre duelige fjærnes. Deres Bolig skal være mod Nord i Huset, aldeles adskilt fra de andres Støj, for at de kan have Ro til deres Studeringer og være i Nærheden af den større Kirke (o: Domkirken), i hvilken de alle festlige Nætter og tidlige Morgentimer skal være tilstede ved Messen og Vesprene (Aftenguds tjenesterne). Men paa andre Dage skal 4 af dem være forpligtet til at møde*). De skal særlig lægge Vægt paa at lære Grammatikkens Regler at kende, at skrive, læse og synge, og for at de kan gøre des bedre Fremskridt, har vi skænket samme Hospital nogle Bøger af forskellige Fag, som er nævnt i et andet Dokument, idet vi strængt indskærper, at de ikke maa afhændes fra Huset eller føres noget Steds hen udenfor Huset. Men hvis der blandt Disciplene findes nogen, som er uforskammet eller mere umoralsk, end heldigt er, skal han inden Aarets Udløb miste ovennævnte Understøttelse og en anden sættes i hans Sted. Men saa fremt der findes 2 saadanne iblandt dem, som ved deres Bravhed anses for værdige dertil, skal de sendes til Paris eller anden Steds hen til større Studier**). Ovennævnte Hus skal være forpligtet til at sørge for hver af dem med 2 Mark rent Sølv til deres Udgifter“ osv.

Det er dette Dokument, som tidligere har givet Anledning til den rent grundløse Antagelse, at Jakob Erlandsen var Stifteren af Roskilde Skole, der altsaa

---

*) Med en anden Haand er tilføjet: „det vil sige vekselsvis og alene ved Førstemessen og Vesprene“.

***) I Forbindelse hermed staar maaske det saa kaldte Capitelsstipendium, der lang Tid derefter blev givet forhenværende Disciple fra Roskilde Skole til at rejse udenlands for.

skulde være begyndt med 12 Disciple! (jf. Rosk. Pr. 1842 S. 1 ff.).

Senere synes Bestemmelsen om de 12 Korpeblinge delvis at være traadt ud af Kraft; i et Brev af 1517, hvorved Helligaantshuset af Biskop Lauge Urne forlenedes til en af Kannikerne, nævnes kun 4 Korpeblinge (Trap: Danmark II S. 201).

Andre Gaver. De øvrige Gavebreve fra dette Tidsrum skal her blot kortelig ansføres (efter Hofman, Resen og Kornerup).

1307 testamenterede Fru Cecilie Litle 3 Mark Denarer til fattige Skoledrenge i Roskilde.

1320 skænkede Biskop Olaf en Del Gods til Underhold for fattige Skoledrenge, for at de des bedre kunde dyrke deres Studier og tjene den almægtige Gud i Koret i Roskilde Kirke og i Vor Frues Kapel, som han der havde grundet.

1330 skænkede Biskop Johannes Hind Halvdelen af sit urørlige Gods til et Alter, som han grundede i Kirken; en Del deraf skulde anvendes til Skoledrenges Underhold.

1343 skænkede fornævnte Biskop Johannes' Broder Johan Nyborg de 2 saa kaldte Hedemøller (udenfor Byen) til Helligaandshuset til Underhold for de fattige der.

1400 skænkede Biskop Peder Jensen Skolens Rektor Bispetienden af Helsing Kirke*).

1405 gav samme Biskop som omtalt nogle Huse paa Kirkegaarden til Rektor.

1478 stiftede Christian I af det Gods, som hørte til Duebrødre Stiftelse**), et Kanonikat (Kannikedømme)

*) Efter Behrmanns Opgivelse (S. 253) bruges Navnet „Rektor“ her for første Gang.

***) Duebrødre var en Stiftelse for gamle og svage Folk af lignende Art som Helligaandshuset og laa Vest for Byen for Enden af Støden.

ved Roskilde Domkirke, saaledes at den, der fik det, skulde have samme Rettigheder derover som andre Kanniker ved Kirken, dog saaledes at han til Gengæld skulde „have og holde fire fattige Folk, hvilke som skulle indtages for Guds Skyld, og uden Pendinge og Gave, og have der frit Hus, og skulle bære den Hellig Aands Tegn, en Due“, samt „lade hver Dag indtage til Middag to fattige Degne af Skolen, og give dennem Mad og Øl“. Disse Bestemmelser blev stadfæstet 1542 af Christian III, der forøgede de fattiges Tal til 6 foruden de 2 Degne.

1500 skænkede Kannik Laurentius et Hus og en Grund til fattige Disciple.

1529 betænkte Biskop Lauge Urne i sit Testament fattige Skoledrenge med 100 Mark til Klæder.

Undervisningen; berømte Disciple. Om Skolelivet og Undervisningen i denne Periode kan kun udtales det samme, som i Almindelighed gælder om Skolevæsenet paa den Tid i Danmark. Skoletiden strakte sig over en lang Aarrække, Ferlen og Riset blev flittig brugt, og Undervisningsstoffet var det samme som alle andre Steder i Indland og Udland paa den Tid, nemlig „Grammatik“ (∴ Udenadslæren af nogle paa Latin affattede grammatiske Regler og Lærebøger, i Reglen paa Vers, som man begyndte paa straks efter ABC'en), Dialektik (∴ formel Tænkelse og Disputerekunst) og Retorik (∴ Talekunst, Læreregler om mundtlig og skriftlig Fremstilling*); naar dertil føjes „Musik“, det vil sige Kirkesang, er Programmet sikkert udtømt; thi til de 3 sidste Fag af de saa kaldte 7 frie Kunster, som egentlig skulde læres ved en fuldstændig Skole, nemlig Aritmetik,

---

*) Disse 3 Fag sammenfattedes under Navnet Trivium, hvoraf Navnet Trivialscole dannedes.

Geometri og Astronomi, er man sikkert ikke naaet, naar man ser hen til, hvor smaat det var med dem selv efter Reformationen: de havde jo heller intet med Teologien at gøre.

Et Vidnesbyrd om Skoletilstanden i Tiden før Reformationen har vi fra en Mand, der selv havde gaaet i Roskilde Skole og derfor sikkert i al Fald delvis i sine Udtalelser har haft denne Skole for Øje, nemlig Christiern Pedersen (ca. 1480—1554), en af Reformationens betydeligste og frugtbarste danske Forfattere, særlig bekendt ved sin Udgivelse af Saxo og ved sin Bibeloversættelse. I sit i 1531 udkomne Skrift „Om Børn ath holde till Scole och Studium Och ath skicke gode Scolemestere till dem“, der er en fri Gengivelse af en Bog af Luther; taler han meget nedsættende om Skolernes Indretning i hans Ungdom. Saaledes siger han: „at skulle børn oc unge mænd icke andet lære i kloster och studium en de haffue giordt før, Da vaare det bedre at de vaare plat nedbrudne oc øde lagde, po det at man kunde skicke ret cristelige gode scoler och studium igen, I hvilke de kunde lære god och ret lerdom och icke saadant squalder, fæg oc ræg, som de gjorde førre“ (Brandts Udg. af Chr. P.'s danske Skrifter IV S. 476). Videre hedder det: „en dreng maatte gaa 15 eller 20 aar till scole at lære sin Doned, Alexandrum oc Peder laale oc andre sodanne bøger oc hustrugis [hudstryges] daglige der fore Oc hagde alligeuel paa det siste saa gaat som inted lært“ osv. (S. 506). Donat og Alexander var Forfattere af latinske Grammatikker, „Peder Laales Ordsprog“ er en Samling versificerede latinske Sentenser, der i Modsætning til de øvrige dengang benyttede Lærebøger var ledsaget af en dansk Oversættelse; Peder Laale hører Slutningen af det 14 Aarh. til og har vistnok været Skole-

mester i Roskilde (Danmarks Riges Hist. III S. 223). Et andet Sted: „Vii motte da lade oss nøge met saadanne scolemestere, som en føye ting viste, som de kunde lære och undervise oss; De viste icke helder, hworledis de skulde selffue lære noget, Och ey helder, met huad lempe och maade ath de skulle lære andre, Andet en ath de kunde hudstryge och flenge fattige børn och giffue dem nock aff ferle oc riss for ret lerdom“ (S. 514).

Et Pust af Humanismen*), hvoraf Chr. Pedersen var stærkt paavirket, møder os endelig i følgende Udtalelse (S. 505): „Jeg siger for mig, ath hagde jeg børn oc formaatte at holde dem til scole oc studium, Da skulle de icke all eniste lære latine men och andre twngemaall Och desligest Krønicker och Historier; De skulle icke heller der met lade dem nøge, Men de skulle och lære vel ath siwngue och ath regne oc legge regenskaff och ath maale dybhed och langhed paa vand och land, och ath forstaa dem paa hiemmelens planeter och løb“.

En anden lidt yngre, berømt Teolog, Niels Hemmingsen (1513—1600), „Danmarks almindelige Lærer“, som Roskilde Skole ligeledes kan tælle mellem sine Disciple, frembyder et Eksempel paa den ovenfor omtalte lange Skolegang; han gik nemlig først i Nysted Skole (hvor længe vides ikke), saa 3 Aar i Nakskov, 3 Aar i Nykøbing F., 3 Aar i Næstved, (mulig 2 Aar i Slagelse), 2 Aar i Roskilde (vistnok 1532 og 33) og endelig 3 Aar i Lund (Historisk Ca-

---

*) Ved Humanisme forstaaes den i 15.—16. Aarhundrede fra Italien udgaaede Kulturstrømning, der søgte bort fra Middelalderens ensidige Religiøsitet og Naturfjendskab og vendte sig mod det menneskelige, humane, som man særlig søgte at finde i Studiet af den klassiske Oldtid.

lender II S. 329). I Roskilde havde han til Rektor den dygtige Humanist Niels Black, for hvem han altid bevarede stor Hengivenhed, og hvem han har dediceret et af sine teologiske Skrifter med Tak dels for hans Undervisning dels for den Understøttelse, han af sin egen Lomme havde ydet ham, den fattige Discipel. Efter at have studeret 5 Aar i Wittenberg under Melanchton vendte han hjem og blev Professor ved Universitetet i København, men blev senere afsat paa Grund af sin kalvinistiske Opfattelse af Nadveren og tilbragte derefter sine sidste 20 Aar i Roskilde, uanfægtet og æret; her vil der senere blive Lejlighed til at nævne hans Navn i Forbindelse med Skolen.

Endelig antages ogsaa Peder Palladius (1503—60), der efter Reformationens Indførelse blev den første lutherske Biskop (Superintendent) paa Sjælland og Professor ved Universitetet, bl. a. at have gaaet i Roskilde Skole, om hvilken han i sin mærkelige Visitatsbog, forfattet c. 1540, giver en unægtelig overraskende Oplysning, idet han siger saaledes: „Den tid vi, som nu ere klerche her inde, ginge thill skole oc vaare smaa sincher, da maatte vi hen offuen paa skole lofften; saa mange peblinge vaar der, at det vaar fuld baade offuen oc nedent, 700 udj Riber schole, 900 udj Roeschild schole, ichon for de skulle bliffue munche oc alterpreste; ja edell folch holt ochsaa deris børn thill skole for store prebender och kostelige leen“ (Heibergs Udg. S. 111). Hvorledes et saa overvældende Antal Disciple som 900 har kunnet faa Plads indenfor Skolebygningens Vægge, selv om man benyttede begge Etager og Loftet med, er vanskeligt at forstaa.

Tiden fra Reformationen til det 19. Aarhundredes Begyndelse.

a. Undervisning, Tugt og Kirketjeneste.

Humanismens og Reformationens Indflydelse. Under Christian II, denne mærkelige Mand, der i saa mangt og meget var forud for sin Tid, mærker man i Danmark de første Spor af den Bevægelse, som Humanismen og Reformationen snart skulde fremkalde. Der udkom under ham en Skoleforordning, rimeligvis under Indflydelse af Christiern Pedersen, der stod Kongen meget nær, og i den befaledes det, at en Del af de gamle, ubrugelige Lærebøger skulde brændes af Øvrigheden og andre mere tidssvarende sættes i Stedet; Disciplene skulde læse latinske Forfattere og lære Historie og Bibelkundskab; det blev forbudt at straffe Børnene saaledes, at deres Sundhed og Førlighed led derunder; endelig maatte ikke længere fattige Skolebørn gaa rundt og synge og tigge for Folks Døre, — altsammen gode og sunde Foranstaltninger, der imidlertid foreløbig ligesom Christian II's øvrige Love ingen Betydning fik.

Længe varede det dog ikke, før den mægtige lutherske Reformbevægelse naaede her til Landet gennem Talsmænd af Folkets eget Lag, først og fremmest Hans Tausen, og i Aaret 1536 gennemførte Christian III endelig Reformationen og forandrede dermed fuldstændig Kirkens — og Skolens — Stilling her i Landet. I Stedet for den saa godt som selvstændige katolske Kirke med tilhørende Skole kom nu en Statskirke og en Statsskole, begge under Kongens Højhed, og Kirke- og Klostergodset inddroges under Kronen; dette skete saaledes endnu i 1536 med Roskildebispens store Godser, hvorved Bispegaarden i

Roskilde blev til „Kongens Gaard“, det nuværende Palæ (Kornerup S. 195). Til Gengæld blev det altsaa Statens Opgave at lønne saa vel den nye Kirkes som Skolens Mænd, og dertil benyttedes ogsaa en Del af det inddragne Gods. Domkapitlerne vedblev at bestaa (det i Roskilde ophævedes først omkring Midten af det 17. Aarh.), men uden gejstlig Myndighed; de beholdt deres Ejendomme, men Kongen udøvede Patronatsretten med Hensyn til Besættelsen af Embederne og kunde derved sørge for, at Indtægterne kom Kirken, Videnskaben eller Skolen til Gode.

Kirkeordinansen. Ogsaa Skoleundervisningen paavirkedes af den aandelige Strømning fra Tyskland, Humanismen viste sig i den nye, for hele Landet fælles Skoleordning, som indførtes ved Kirkeordinansen af 1537, der paabød forbedrede Skolebøger, især Melanchtons, og Studium af de latinske Forfattere, saa at man derved kunde naa ind til det reale Indhold i Modsætning til de forrige Tidens udelukkende Syslen med det formelle, Grammatikterperiet; med Hensyn til Græsk siger Ordinansen ganske vist: „Ikke skal der heller andet læres udi dennem [nemlig Skolerne] end Latine; fordi latine Skoler fordærves gerne af de danske og tyske Skoler; ogsaa søge de mere deres egen Fordel og Forbedring end Børnenes, de som læse Græsk og Hebraisk, som det vel kender sig selv“; men under Opregningen af, hvad der skal læses i de enkelte Lektier (5: Klasser) staar dog, at naar Disciplene i 5te Lektie (den sidste og øverste, „Mesterlektien“, hvor Skolemesteren selv underviste) havde lært at „skrive og tale ret og god Latine“, maatte Skolemesteren forelæse dem „noget Fundament udi Græsk, men dog saa, at det sker foruden al Afdrag og Forsømmelse udi Latinen“, og paa Nationalsynoden i Antvorskov 1546, hvis Hensigt var at frem-

skynde Kirkeordinansens Gennemførelse, nævnes Græsk som Fag i øverste Lektie i de større Skoler; vi skal senere se, at det ogsaa snart træffes som Undervisningsfag i Roskilde.

Det Fremskridt, der altsaa var sket ved Reformationen, var dette, at Teologien ikke længere var det, hvorom hele Undervisningen drejede sig, og at Latinen ikke længere blot var til for at tjene Teologien, men ved Siden af Græsken havde faaet sin Berettigelse i sig selv som Middel til at give Kendskab til den klassiske Oldtid. Endelig viser den ny Tid sig ogsaa deri, at de første Spirer til en Undervisning i enkelte mere moderne, „reale“ Fag som Matematik snart kommer frem. Men dette Fremskridt maa ganske vist ikke overvurderes, der skulde Aarhundreder til endnu, inden en virkelig Udvikling fandt Sted paa Undervisningens og Fagkredsens Omraade, hvor Latin og Kristendom stadig spillede den altovervejende Rolle; det var endnu i lange Tider den samme „sorte Skole“ med nøje Tilknytning til Kirken og med Udelukkelse af Modersmaalet; Udenadslæren og Opremsning uden Forstaaelse var fremdeles dominerende, og Aandløsheden var stadig i det væsentlige den samme.

Læsemestre. Da det endnu længe efter Københavns Universitets Oprettelse (1479) var ret almindeligt, at de unge gik over i gejstligt Embede lige fra Skolebænken, skulde der ifølge Kirkeordinansens Bud ved hvert Domkapitel være en teologisk „Læsemester“ (Lector theologiae) til at give Disciplene nogen mere teologisk Uddannelse, end Skolen meddelte dem*).

*) Kannikerne skulde „holde en lærd Mand udi den hellige Skrift, som kan paa Latine offuerliust [offentlig] læse den hellige Skrift, baade for Kanniker, Skoledegne og forstandige Borgere og andre, som did ville søge“. I Roskilde var denne Læsemester ofte till. Sognepr. v. Domkirken.

Saadanne Læsemestre fandtes forøvrigt allerede i den katolske Tid, og for Roskildes Vedkommende skal her nævnes en Mand, der sandsynligvis har beklædt denne Stilling i Aarene lige før Reformationens Indførelse, nemlig den berømte Karmelitermunk fra Helsingør, Povl Helgesen, „Povl Vendekaabe“, den eneste ivrige Talsmand for den gamle Kirke overfor den lutherske Lære, som han angreb i de bitreste Udtryk. Han kom under sit omflakkende Liv omkr. Aar 1533 til Roskilde, hvorfra han har udsendt flere af sine Skrifter, og hvor han har holdt bibelske Forelæsninger; det synes ogsaa, som om han har opnaaet et Kanonikat ved Kirken, i al Fald var han Kirkeværge for Skiby Kirke i Horns Herred, og denne Kirke hørte dengang under Roskilde Domkirke; saaledes forklares det ogsaa, at man i Aar 1650 ved et Tilfælde fandt hans bekendte voldsomme Stridsskrift „Skibykrøniken“ indmuret bag Altret i Skiby Kirke. Fra 1534 forsvinder han sporløst, ligesom Skibykrøniken standser ved Begivenhederne i Slutningen af samme Aar midt i et Punktum (se Heise: Skibykrøniken).

Faa Aar efter træffer vi ved Roskilde Kirke og Skole hans store Modstander, Reformatoren Hans Tausen, der efter bl. a. at have deltaget i Arbejdet paa Kirkeordinansen blev Læsemester og Præst ved Domkirken, samtidig med at han vedblev at være Sognepræst ved Nikolaj Kirke i København. 1542 valgtes han til Superintendent i Ribe, hvor han tilbragte Resten af sit Liv.

Hertil kan endnu føjes, at Peder Palladius i Efteraaret 1537 opholdt sig 14 Dage i Roskilde og daglig prækede under stort Tilløb af Borgerne. Samtidig holdt han latinske Forelæsninger paa Latinskolen for 125 gejstlige Tilhørere i denne „den papistiske

Stad“, som Bugenhagen kaldte den, for at belære dem om Forskellen mellem den gamle og den nye Tro.

Ann. Af det anførte fremgaar, at Tidens berømteste Teologer: Chr. Pedersen, Niels Hemmingsen, Peder Palladins, Povl Helgesen og Hans Tausen alle paa en eller anden Maade har været knyttet til Roskilde Skole, og til disse kan endnu føjes 3 bekendte Mænd, de 2 sidste fra det 17. Aarh. De skal omtales her med et Par Ord.

Hans Christensen Sthen var født i Roskilde 1544 og dimitteredes fra Skolen her c. 1562; senere blev han Skolemester og Præst i Helsingør og er bekendt som Forfatter dels af Salmer (f. Eks. Du Herre Christ min Frelser est, Den lyse Dag forgangen er osv.), dels af Skolekomedier, som han lod opføre offentlig (paa Kirkegaarden, Raadhuset og lign. Steder) af sine Disciple, saaledes som det fremgaar af Byens Kæmnerregnskaber, idet der udbetaltes ham Smaagratialer for Opførelsen af hans „Lege“ og „Spektakler“ (se Helsingør Skoleprogram 1837 S. 56 ff). Han døde 1610 som Præst i Malmø.

Mester (o: Magister) Ole Vind (1590—1646) gik i Roskilde Skole 1602—1609, i hvilket Aar han dimitteredes til Universitetet. Senere var han en kort Tid (1619—20) Konrektor i Roskilde, gik saa udenlands og blev siden Præst i København. Her var det, at han i Frue Kirke skal have holdt den bekendte Straffepræken, hvori han angreb de ved Hoffet herskende Laster, hvilket blev forebragt for Christian IV, der lod ham kalde og befalede ham at holde Prækenen om igen for ham paa Slottet. Ole Vind adlød og tilføjede med en Ed og et Slag i Prækestolen: „Det var Guds Død de samme Ord, jeg taledede i vor Frue Kirke“. Snart efter forlangte Kongen at faa ham til Hofpræst, men han vægrede sig af 3 Grunde, for det første fordi han ikke forstod sig paa Hofkomplimenter, dernæst fordi han for sit Helbreds Skyld var nødt til at bære Kalot, og endelig fordi han ikke kunde lade være med at sige Sandhed. Men da der til den første Grund blev svaret, at det ikke var Hofkomplimenter, det kom an paa, til den anden, at om han ikke havde nok i een Kalot, maatte

han bære tre, og til den sidste, at just en saadan Mand trængte man til ved Hoffet, maatte han bøje sig for Kongens Vilje; 1645 blev han da Hofprædikant og kgl. Konfessionarius.

Brynjolf Sveinsson (1605—75) var Islænder og bekendt for sin Lærdom, særlig i Græsk, som han talte lige saa godt som en Græker; han var Konrektor ved Roskilde Skole 1633—38, hvorefter han vendte tilbage til Island og blev en meget dygtig og anset Biskop der; særlig er han bekendt for sin Iver for at samle gamle islandske Bøger og Haandskrifter, blandt hvilke først og fremmest maa nævnes det berømte Haandskrift med de saa kaldte Eddadigte, som han forærede Frederik III, og som findes i vort kgl. Bibliotek (codex regius).

Frederik II's Skolelove. Under Frederik II, rimeligvis omkr. Aar 1570, da Kongen rundhaandet sørgede for Skolens økonomiske Stilling (hvorom senere), udstedte Domkapitlet, der havde Patronatsret til Skolen, efter kgl. Ordre en Række Skolelove paa Latin, som hører til de ældste eller maaske er de ældste af den Række Love, som paa denne og i den følgende Tid blev givet for de forskellige Skoler. De har aldrig været trykt, og Originalen eksisterer, saa vidt vides, ikke, men de forefindes i 2 Afskrifter paa det kgl. Bibliotek, dels i Bibliotekets Eksemplar af Resens Atlas Danicus II, hvor de fylder 18 Foliosider (S. 90—108), dels i et lille haandskrevet Hæfte fra det 17. Aarh. (Ms. Kall. Nr. 506), som tillige indeholder nogle Oplysninger om Skolens Indkomster. Da disse Love synes at have tjent til Mønster for andre Skolers (jf. Nyerup S. 28), og da de i sig selv er meget ejendommelige og giver det bedste Billede af Fortidens Skole, man vel overhovedet kan skaffe tilveje, skal de gengives her, dog af Hensyn til Pladsen i meget forkortet Oversættelse, hvorefter enkelte Punkter skal blive nærmere forklaret.

Foruden en Indledning omfatter de tre Afsnit: 1) om Rektoren, 2) om Hørerne og 3) om „Disciplenes Dyder, Pligter og Sæder“.

I Indledningen staar væsentlig kun, at Lovene er vedtaget enstemmig af Kapitlet og med Sjællands Biskops Samtykke, og at der er indsat 2 „Skolarker“ til at have Tilsyn med Skolen i Biskoppens Fraværelse.

I Afsnittet „om Rektoren“ hedder det, at han skal rette sig efter Skolarkerne og vise Kapitlet Lydighed, tage sig samvittighedsfuldt af Disciplenes Studier og Sæder og være dem et Forbillede i alle Dyder, især Guds frygt; ligeledes skal han have Tilsyn med Hørerne, at de gør deres Pligt i Skole og Kirke. Han skal med Hørerne være tilstede i Skolen Kl. 5 $\frac{1}{2}$ Morgen om Sommeren, Kl. 6 om Vinteren og sørge for, at alle Disciplene samtidig møder.

Efter Frokosten skal en af Hørerne begive sig til Skolen Kl. 12 og øve Musik med Disciplene; Kl. 1 skal Rektor og de øvrige Lærere atter indfinde sig, og alle skal arbejde de bestemte Timer.

Der skal læses bestemte Forfattere og ikke, hvad Rektor og Hørere ønsker. Rektor skal læse Grammatik, Dialektik, Retorik, Philip Meianchtsons Etik, Aritmetik og Teologi. Af latinske Forfattere skal læses Cicero, Virgil, Ovid, Horats, af græske Isocrates, Pythagoras, Theognides eller Hesiodos osv., men især det nye Testament (paa Græsk). Man skal afholde sig fra alle vanskelige teologiske Stridsspørgsmaal. Hørerne skal øve i de forskellige Klasser Virgil, Terents, Erasmus osv. samt Musik. Rektor skal omhyggelig rette de Stiløvelser, som Disciplene skal udføre hver Uge i Prosa og Vers og saa vel heri som i Deklamationer og andre lignende Øvelser vænne dem til Efterligning af de gode Forfattere. Rektor

skal drive omhyggelige Deklamations- og Disputere-øvelser i sin Klasse, men ikke holde Disputationer i Teologi uden Skolarkernes Samtykke, men tage Stofet fra Filosofien og særlig fra Sædelæren. Han skal øve det latinske Sprog med Disciplene saa vel i for- trolig Omgang som i Undervisning og Deklamationer og ikke taale, at Disciplene i de højere Klasser i eller udenfor Skolen taler andet end Latin med hverandre; han skal sørge for, at Hørerne gør det samme.

Han skal iagttage Disciplenes Begavelse og Frem- skridt og bortvise de ulærvillige og stærkt forsømme- lige og dem, der søger Skolen ikke saa meget for Lærdoms som for Almissers Skyld; han skal sørge for Disciplenes Moral, at de kan blive fromme, ret- skafne, beskedne osv. Derfor skal han og Hørerne hver Uge indsætte en Notarius i hver Klasse, som skal optegne de fraværende, forsømmelige osv. og an- give dem for Læreren, at de kan faa deres Straf; er Notaren forsømmelig heri, skal han strængt straffes.

Han skal straffe Forsømmelser eller angive de skyldige til Skolarkerne eller gennem dem til Kapitlet. Men de helt genstridige og uforskammede, som hver- ken vil lystre Lovene eller Lærerne, skal han berøve alle Stipendier og udjage dem uden Vidnesbyrd af Skolen.

Han skal uddele Almisser til fattige Disciples Underhold uden Persons Anseelse. Han maa ikke tildele nogen „frit Bord“ i Duebrødre paa egen Haand, men skal angive en dertil værdig for Skolarkerne, at han kan blive indsat paa Kapitlets Foranstaltning. Han maa ikke skaffe nogen af Disciplene Sogne i Haab om privat Fordel eller modtage Gaver af nogen, og endnu mindre maa han tillade, at de Disciple, der har Sogne, aabent eller hemmelig slutter Overens- komst med andre om Overtagelsen, men skal uden

Hensyn til Anmodninger og Løfter anbefale fromme, flittige og brave Disciple til Skolarkerne.

I Afsnittet „om Hørerne“ paalægges det disse at lægge Vind paa Gudsfrygt og hæderlig Vandel samt at vise Rektoren skyldig Underdanighed. De skal passe Skoletiden nøjagtig og hellere komme før end efter Tiden. De skal passe deres Ting, og derfor maa de, naar de har „Bord“, ikke blive siddende længere end tilbørligt. Ved Indgangen i Kirken eller ved Begravelser skal de nøje passe paa Disciplene „paa begge Sider“, at de gaar ærbart to og to, for at der ikke skal ske nogen Uorden. De maa ikke straffe med Bitterhed eller Grusomhed, men roligt og efter Forseelsens Beskaffenhed. De skal ogsaa samtale med lærde, fromme og gode Mænd, men undgaa al Fortrolighed med Disciplene og ikke drikke, lege eller snakke for frit med dem. I Tilfælde af Drik, Umoralitet osv. skal de bortvises fra Skolen.

Endelig kommer Afsnittet om Disciplene. Der skal indskærpes disse Gudsfrygt, de skal daglig læse et Kapitel af det gamle eller det nye Testament, bede fromt og inderlig, omhyggelig lære Catechismus og opmærksomt høre paa Prækenerne; derfor skal alle, som ikke har Sogne, paa Søn- og Festdage indfinde sig i Kirken, idet de først samles i god Tid i Skolen og derefter to og to ærbart begive sig til Kirken. Notarerne skal optegne de fraværende og angive dem for Læreren. I Kirken skal de huske, at de staar for Guds, de hellige Engles og Gejstlighedens Aasyn, og derfor optræde gudsfrygtigt, beskedent og ærbødigt, bede og synge med de andre, staa roligt og opmærksomt, ikke snakke eller spadsere omkring og ikke snige sig bort, før Gudstjenesten er forbi, men saa i samme Orden som før vende tilbage til Skolen. Notarerne skal meget omhyggelig passe paa

dem, der under Gudstjenesten strejfer om, gør Støj, driver Narrestreger, raaber, ler osv., og angive dem.

Disciplene skal vise sig lydige og ærbødige mod Lærerne og alle andre, hvem Gud i 4de Trosartikel indbefatter under Forældrenavnet. Hvis nogen vover at tale ondt om, true, end sige lægge Haand paa sin Lærer, som Gud vil skal være i Forældres Sted, skal han udvises af Skolen og overgives til Øvrigheden. Disciplene skal sky slette Menneskers Selskab og saadanne Skoledisciple, der ikke vil rette sig efter Lovene og Lærerne. De skal møde i rette Tid i Skolen; de, der kommer for sent, skal modtages med Prygl. De skal gaa ærbart til Skolen og hver især beskedent indtage sin Plads med blottet Hoved, og hvis de kommer før Læreren, maa de ikke strejfe om, men rolig vente hver paa sin Plads, at ikke andres Studier skal forstyrres; thi de skal huske, at Skolen er et helligt Sted, og at de staar for Guds og Englenes Aasyn, som er Børnenes Beskyttere. Derfor skal de vogte sig for at fortørne Gud og vanhellige det hellige Sted ved Narrestreger, Kiv, Raab, Tumulter, taabelig Latter, ugudelig Tale eller Banden.

Ingen maa udeblive uden Lærerens Tilladelse; gør han det, skal han ikke stedes til Bords, før han er vendt tilbage til Skolen og revset af Læreren; men hvis han bliver borte en hel Maaned uden Lærernes Vidende, skal han berøves Bord, Sogn og andre Beneficier og udvises af Skolen uden Vidnesbyrd. Er nogen ulydig mod sine Lærere og ikke vil bøje sig for Skoletugten, skal han fjærnes fra Skolen, for at han ikke som et skabet Faar skal besmitte hele Hjorden.

Disciplene af de højere Klasser skal altid saa vel indenfor som udenfor Skolen tale Latin indbyrdes, ellers straffes.

Ved Skoletidens Slutning skal i det mindste een,

om ikke flere af Hørerne blive tilbage og passe paa, at ikke alle paa een Gang flokkevis bryder ud af Døren, men at de gaar ud uden Støj efter Klassernes Orden og gaar lige hjem uden at strejfe upassende om paa Gader og Torve.

Alle, som har faaet Sogne, skal betænke, at de er retmæssig kaldet til et helligt Arbejde i Kirken, og derfor beslitte sig paa at blive til Pryd og ikke til Skam for Kirken, ære deres Præster som Fædre og yde dem skyldig Lydighed og Ære; de skal ogsaa være sømmelig klædt. De skal tale venlig og beskedent med deres Sognebørn. Naar de af dem indbydes til Gæstebud, maa de ikke hengive sig til Drik, skal undgaa Letsindighed, Spasmageri og Ubeskedenhed i Ord og Gerning og gaa bort fra Gæstebudet „før Rusen“, at de ikke skal begaa noget, der er deres Stilling uværdigt.

Naar nogen frivillig giver Afkald paa sit Sogn eller fjærnes derfra, maa han paa ingen Maade træffe Aftale med sin Efterfølger om Betaling af en vis Sum i Penge eller Korn, og den, der med Kapitlets Samtykke afløser ham, maa paa ingen Maade give ham Penge eller love at gøre det; ellers berøves han Sognet.

De, der samles foran Kapitelherrernes eller Borgernes Døre for at bede om Almisse, maa afholde sig fra al slet Tale eller Adfærd, Banden, Kaadhed, Raab og Larmen; om Aftenen skal de synge Salmer, for at de kan skelnes fra andre, som tigger under Navn af Skoledisciple. De skal modtage selv den mindste Almisse med Taknemmelighed og Ærbødighed; ellers skal de straffes strængt som utaknemmelige mod Gud og Mennesker og helt bortvises, hvis de ikke forbedrer sig.

Den, som ved Ord, Smædeskrifter eller paa an-

den Vis forhaaner hæderlige Mennesker, skal ikke blot udjages af Skolen, men overgives til Øvrigheden at straffes.

De maa ikke besøge Borgeres Huse eller Værtshuse for at drikke og ikke komme sammen i deres Kamre (in Museis suis) i samme Hensigt, ej heller strejfe om ved Nattetid og forstyrre andres Ro.

Den, der opbryder andres Vinduer eller Døre eller saarer nogen ud over berettiget Selvforsvar eller voldelig anfælder nogen, skal udjages. Den, der bærer Kaarde, Dolk, Blykugle (globus plumbeus) eller andre Vaaben, undtagen naar han skal rejse, skal straffes og i Gentagelsestilfælde udvises.

Den, der gør sig skyldig i Manddrab eller Skørlevnet, har Omgang med Folk, der er mistænkt for Tyveri, Giftblanderi, Trolddom osv., eller anklages for anden notorisk Forbrydelse, skal udjages og overgives til Øvrigheden at straffes efter Rigets fælles Lov.

Kapitlet forbeholder sig Ret til Forandring i disse Love, der er forsynet med dets Segl.

Forklarende Bemærkninger til Skolelovene. At Lærere og Disciple skulde møde Kl. 5^{1/2} (om Vinteren 6), er overensstemmende med Bestemmelserne paa Synoden i Antvorskov, hvor der staar, at Disciplene skal vækkes Kl. 5, for at de kan være paa Skolen om Sommeren Kl. 5^{1/2} og om Vinteren Kl. 6 „for at undgaa Prygl“ (Nyerup S. 17). Om „Musiken“ Kl. 12 hedder det i Kirkeordinansen: „Fra tolv indtil et slaar skulle Børnene ikkun synge, at de maa lære aleneste ej af en Vane at synge, men af ret Konst, ikke heller under enfoldige Noder aleneste, men ogsaa Discant“. Med Hensyn til Læsestoffet ses det, at der ikke blot skulde læses Græsk (jf. ovenfor S. 20), men ogsaa Aritmetik og Sædelære, hvoraf

fremgaar, at Roskilde Skole var blandt de fremmeligste her i Landet (jf. Paludan S. 14).

Om Disciples og Høreres frie Underhold („frie Bord“) i Duebrødre Kloster vil der senere blive talt.

Det ikke mindst ejendommelige Forhold ved Skolelivet i gamle Dage var den megen Kirkegang samt de ældre Disciples og tildels Lærernes Varetagelse af kirkelige Forretninger. Foruden den samlede Skoles Kirkegang, først og fremmest paa Søn- og Helligdage, skulde efter Ordinansen „de af de øverste Lektier søge Choret“ $\circ$: syng og holde Bøn i Kirken 2 Gange daglig (Kl. 8 og Kl. 2); paa samme Maade skulde, som vi senere nærmere skal omtale, de Disciple, der havde frit Underhold i Duebrødre, dels syng der dels „prediche Evangelium“ der hver Søndag for de fattige, hvilket dog maaske ikke vil sige andet, end at de skulde oplæse et Kapitel af Bibelen. At Rektor og Hørere prækede, var ikke ualmindeligt, ja det siges endog ved en bestemt Lejlighed langt senere (1733) af Rektoren, at „Hørerne meget misbrugtes“ dertil (Rosk. Pr. 1843, S. 43). Om Disciplene af øverste Klasse paa den af Christian IV. oprettede Regens (hvorom senere) hedder det, at endnu længe efter 1625, da Graabrødre Klosterkirke blev nedbrudt, laa der et Hus paa Kirkegaarden, hvor de vekselvis maatte holde Tolvprædiken om Søndagen, indtil en, som ej vel forstod at præparere sig, af Frygt for at præke hængte sig selv paa Regensen, hvorpaa denne Øvelse blev afskaffet og Huset nedbrudt. At saa vel Lærere som Disciple gjorde „Opvartning“ ved Begravelser og Bryllupper, turde være en bekendt Sag.

En vigtig Forret for de ældre Disciple og undertiden ogsaa Hørerne var desuden den at „have Sogne“ $\circ$: som Løbedegne at besørge Kirketjenesten i de Købstæderne nærmest liggende Landsbyer og nyde

Degnetiende, Offer og Accidenser af Sognebeboerne; til denne Degnetjeneste hørte ogsaa at undervise Bønderbørnene, hvilket skete paa den Maade, at de samlede dem en Gang eller to om Ugen i et eller andet Bondehus og der gentog Luthers Katekismus, nogle Salmer og Bønner saa ofte, til der blev hængende noget fast i Børnenes Hukommelse. Ofte holdt Degnene Stedfortrædere, Substituter, der oppebar en Del af Degneindtægterne; fra Ordet Substitut stammer Strandalleens tidligere Benævnelse „Tuttestien“. Bestillingen som Løbedegne var Skolerne tillagt ved Kirkeordinansen, men efterhaanden opkom dog faste, saa kaldte Sædedegne rundt omkring paa Landet, og under Christian V. ansattes saadanne i alle Sogne; herved ophørte altsaa hele den tidligere Indretning, der maatte være til megen Skade for Studierne og gav Anledning til mange Uordener, som vi har set, at Skolelovene søgte at forebygge. Til Erstatning for de Indtægter, Skolerne mistede ved Forandringen, maatte Sædedegnene betale dem de saa kaldte Degnepensioner, der navnlig blev benyttet som Hjælp til Lærerpersonalets Lønninger, saaledes som det ogsaa ses af Regnskabsbøger i Roskilde Skoles Arkiv.

I den ældre Tid var den øverste Hører sædvanlig tillige Kordegn til Domkirken, senere blev han Degn ved Frue Kirke, og den næstøverste Hører var da Degn til St. Ibs og St. Jørgens Menigheder; disse Hørernes Degnebestillinger vedvarede lige til Skolereformen 1806.

Naar der henimod Slutningen af Skolelovene tales om at indsamle Almisse ved Borgernes Døre, hentydes der til det fra gammel Tid nedarvede og længe vedligeholdte Tiggeri, der var en væsentlig Indtægtskilde for Disciplene og tildels Lærerne, og som navnlig bestod i, at Disciplene visse Aftener, nemlig i Almin-

delighed Mortensaften, Jule-, Nytaars- og Helligtrekongerafternerne, gik omkring i Byen og sang Salmer og andre til Festen passende Sange, der akkompagneredes af Instrumentalmusik, og derfor af Borgerne modtog de saa kaldte Discantpenge, der ofte for en væsentlig Del tilfaldt Rektor og Hørere; for Roskildes Vedkommende staar dog i de Optegnelser om Lærernes Løn, som staar foran Skolelovene i det ovenfor (S. 23) omtalte Manuskript, følgende Bemærkning: „Aff Discantpenge faar huerchen Hørerne eller Rector noget, men maa self giffue disciplerne paa de høytidelige aftener“. Denne Ret for Disciplene til at synge og tigge for Folks Døre, som naturligvis i mange Henseender var uheldig, blev forbudt ved Forordningen af 1739, og Forbudet blev senere fornyet 1775.

Skolelovenes sidste Paragraffer om Voldshandlinger og andre Forbrydelser røber Tidens Raahed og Barbari, og at der virkelig var Grund til saadanne Bestemmelser, vil der senere blive Lejlighed til at se Beviser paa, selv i sene Tider. Dels var Tidsaanden i det hele lidet civiliseret, og dels var Disciplene ved deres hele Stilling udelukket fra dannede Familie kredse og ordentligt Selskab og derfor henvist til mindre heldig Omgang.

Christian IV's Foranstaltninger: Konrektorat, Gymnasium. Frederik II's Efterfølger Christian IV. viste ligesom sine nærmeste Forgængere stor Interesse for Skolevæsenet. Foruden at udstede en Skoleanordning af 1604 og et Skolereglement af 1632 med flere fornuftige Bestemmelser, som blot aldrig kom til at træde virkelig i Kraft, ansatte han fra 1616 ved de større Skoler Konrektorer, som skulde dele Undervisningen i Mesterlektionen med Rektoren, saaledes at hver underviste efter fælles Over-

enskomst den halve Uge, samt i Rektorens Fraværelse eller Forfald varetage hans øvrige Forretninger.

I Roskilde blev en saadan Lærerposts Indførelse allerede foranstaltet af Kapitlet i ovennævnte Aar, som det ses af et Brev fra Christian IV. „paa ene Conrector, som schall forordnis till Roschild schole“, hvori han stadfæster Kapitlets Bestemmelse om, at „der altid herefter schall verre Conrector udi samme schole, och hannom for hans Bestilling og umage der at verre bewilget hallftredie Læster Korn aff Degnekald, som er till samme schole samt et Residentz, som ligger nest op thill Scholemesterens Bolig, och aarlige kostpenge aff Capittelet“.

I 1618 forordnede Christian IV. endvidere, at der ved Stiftsskolerne skulde oprettes et Gymnasium eller Kathedralkollegium, hvor de tilkommende Studenter skulde gennemgaa et fuldstændigt Kursus i Teologi, Filosofi og de gamle Sprog, „paa det at den Uskikkelighed maatte forekommes, at Ungdommen ilde funderet fra Skolen til Universitetet og Højskolen ankomme og siden til Kald og Gudstjeneste, ikke noksom forfremmede, tilstedes“. Saadanne Gymnasier, der altsaa skulde være et Mellemlid mellem Skolen og Universitetet, kom dog kun i Stand i enkelte Byer, hvoriblandt Roskilde, og førte selv i disse (tildels med Undtagelse af Odense) en kort og hensygnende Tilværelse. I Roskilde som andre Steder fandtes, som tidligere omtalt, allerede fra ældre Tid en Læsemester i Teologi (Lector Theologiæ), der her tillige var den ene af Domkirkens 2 Sognepræster, og som nu blev den fornemste af Gymnasiets Lærere. Hertil er nu allerede 1622 eller tidligere kommen en Lector Philosophiæ, som det ses af et Brev fra Christian IV af dette Aar (Rosk. Pr. 1842, S. 21 og 94), og da er vel altsaa allerede Gymnasialundervisningen begyndt.

I et Reskript af Christian IV fra 1625 bestemmes videre, at da det er bragt i Erfaring, at Domkirken og Graabrødre Sogne i Roskilde, som hidtil var bleven betjent af 2 Sognepræster, kunde hjælpe sig med een med Bistand af 2 Kapellaner, skulde det for Fremtiden være saaledes, „paa det at Lector Theologiae udi Stiftscholen der sammesteds kunde hereffter være fri for Prædichestolen og dis flittigere sin profession og Lection til ungdommens forbedring och optuchelse, hver dag Een time continuere och forrette“, og længere fremme hedder det, at „Lector Philosophiae der sammesteds schall profitere och læsze 2 timer om Dagen Mathesin [Ϸ: Matematik] och ellers andet Philosophische, effter hvis anordning, som forbemeldte Capitel med Superintendenten derpaa gjørendes vorder“. Den sproglige Undervisning i Gymnasiet har formodentlig Rektor og Konrektor besørget, og en 1638 ansat Rektor blev ogsaa samtidig med Ansættelsen beskikket til Professor Poeseos (Ϸ: i Poesi) ved Gymnasiet, men det er eneste Gang, denne Titel forekommer, og rimeligvis var det en blot og bar Ærestitel. Endelig fik Gymnasiet i 1639 en ny Fundats*),

*) Denne „Fundats paa det stiftede Collegium eller Gymnasium hos Roeskild Trivial Skole“ er trykt i Rosk. Pr. 1842 S. 95—102 og omfatter i alt 22 Paragraffer. Her skal blot hidsættes § 10, der lyder saaledes: „For det Tiende paa det discipuli in Gymnasio kunde dis længere forblive in Gymnasio, och dis bedre holdis udj tvang och under disciplin, da skulle de som komme aff Skolen in Gymnasium beholde deris Kost (nl. i Duebrødre) och alle Beneficia. Och hvis saa er at nogen in Gymnasio findes forsømmelig eller wskichelig, eller och nogen time forsømmer, da maa den Professor, som hans uflid eller udyd forfarer, lade sette hannem i Hullet till wand och brød och privere (Ϸ: berøve) hannem kosten nogle Dage, wger eller Maaneder effter forseelsens beskaffvenhed och itera-

der bestemte, at Undervisningen skulde deles i 2 Kursus, et sprogligt (Latin og Græsk) og et teologisk-filosofisk, og at den skulde gives af 4 Professorer, nemlig en Lector Theologiæ, der skulde være den „første og fornemste“ og undervise i Teologi og lidt Hebraisk, en Professor i Latin, en i Græsk og endelig en Professor Philosophiæ, der foruden Filosofi skulde docere Matematik, Geografi, Astronomi og Fysik. Men denne Plan er næppe nogensinde bleven gennemført; allerede 7 Aar efter bestemtes, at da „efter menige Capitularium [Ϸ: Kapitelherrers] deres underdanigste Relation den 3die Profession ikke Synderlig behøffvedes“ (det 4de Professorat, Ϸ: det andet klassiske, er der slet ikke Tale om), skulde de dette Professorat tillagte Indtægter for Fremtiden tilfalde Konrektoren ved Skolen. Der var altsaa stadig kun en Lector Theologiæ og en Professor (eller Lector) Philosophiæ, medens den sproglige Undervisning vedblivende maa antages at være bleven besørget af Rektor og Konrektor. Tilsidst blev endog det teologiske og det filosofiske Lektorembede forenet i een Person, og da endelig denne døde i 1688, blev ved et Reskript fra Biskoppen af det følgende Aar Gymnasiet for saa vidt ophævet, som begge disse sidste Lektorater tilligemed en Del Indtægter blev tillagt Rektor og Konrektor, saaledes at Rektor og hans Efterfølgere som Lektorer i Teologi var „tiltenkt og forobligerede [Ϸ:

tion (Ϸ: Gentagelse); findis Discipelen saa forsømmelig och vanartig, at det iche hjælper, daa Authoritate Episcopi (Ϸ: med Biskoppens Bemyndigelse), som saadant skal fordragis. gandske at priveris beneficio, och sættis ned i Skolen igien och der tilbørlig at reffsis och hvo der iche saadan disciplin will sig undergiffve, hannem strax at relegeris, och hannem iche giffvis noget Testimonium enten till Scholas (Ϸ: andre Skoler) eller Academiam (Ϸ: Universitetet)“.

forpligtet til] nogle visse Timer om Onsdagen og Løverdagen hver Uge, baade offentlig i Skolen saa vel som privatim hjemme i Huset, særdeles om Vinteren, at læse og forklare for Disciplerne deres Articulos fidei [ø: Trosartikler]" osv., og Konrektor med Efterfølgere skulde paa visse Dage i Ugen „baade i Skolen og ellers in Auditorio Regentziano“ (ø: paa Regensen) undervise i Matematik, Astronomi osv., „ligesom meta Scholarum Trivialium tilholder“, det vil sige, saaledes som det var fastsat i Reglerne for Trivialskolerne, med andre Ord: Gymnasialundervisningen var hermed sunket ned, til ikke at omfatte andet, end hvad der plejede at læses i enhver større Latinskoles øverste Klasse, og Gymnasiasterne havde da heller ikke ved Universitetet noget Fortrin forud for Skolernes andre Disciple.

Undervisningen i Gymnasiet foregik i en Grundmursbygning i det nordøstlige Hjørne af Domkirkepladsen (se Kortet), hvor et Stykke af Ringmuren med Spor af Døre og Vinduer endnu er en Levning af Bygningen; denne antages at have stammet fra den senere Middelalder og har maaske tidligere været Residens for en af Kirkens Prælater. Foroven var en enkelt stor Sal, hvor Forelæsningerne holdtes. Senere, da Gymnasiet var ophævet, benyttedes den som Konventhus til Afholdelse af Præstekonventer og Landemoder. I 1810 blev den solgt til Fordel for Kirken og Aaret efter nedbrudt.

Om den ligeledes af Christian IV indrettede Regens eller Fribolig for større Disciple skal der senere blive talt.

Skoleforordningen af 1739. Trods Christian IV's Bestræbelser vedblev Skolevæsenet overalt i Danmark endnu længe væsentlig at hvile paa Kirkeordinansens Grund; først under Christian VI tog man

fat paa for Alvor at se at faa indført Reformer, og efter lange Overvejelser og vidtløftige Kommissionsarbejder udkom Skoleforordningen af 17. April 1739, der paa væsentlige Punkter var et Fremskridt. For det første ophævedes de fleste af de smaa Latin-skoler, som siden Reformationen fandtes rundt om i Landets Købstæder, idet Antallet fra c. 60 indskrænktes til en Snes Stykker, beliggende i de større Byer; disse fik derved noget større Indtægter, og samtidig oprettedes der „danske“ Skoler i Stedet for de nedlagte. Blandt de fornuftige Tanker i Forordningen maa endvidere fremhæves, at der gøres det første alvorlige Forsøg paa at lade Modersmaalet komme til sin Ret gennem dansk Skolegudstjeneste, danske Skolebøger og dansk Undervisningssprog i al Fald i de lavere Klasser, at man søger at indskrænke den overdrevne Udenadslæren, at foruden Matematik ogsaa Historie og Geografi skal læres osv. Men til Trods for denne gode Hensigt var Resultatet alligevel ikke stort; Latin med Græsk og Hebraisk ved Siden og systematisk Teologi i Forbindelse med Kirkegang vedblev ogsaa efter den nye Forordning at være Skolens Hovedpiller, Realfagene („Videnskaberne“, præcepta, som de kaldtes i Modsætning til Sprogene) dyrkedes væsentlig først i Mesterlektionen og meget overfladisk; med Indførelsen af Dansk som Undervisningssprog gik det kun trægt, og Hukommelsen blev stadig propet med ufordøjet Udenadslærdom, kort sagt gammel Slendrian var stærkere end alle Reformforsøg.

I Anledning af den nye Skoleforordning udstedte Rektor Schnabel i Roskilde i Maj samme Aar en Undervisningsplan for Skolen, hvis Hovedindhold er følgende (Rosk. Pr. 1843, S. 75):

Mandag, Tirsdag, Torsdag og Lørdag skulde alle møde paa Skolen „paa den ordinaire tiid Kl.

halfgaaen 7, De undtagen, som skal være i Kirken, hvor en af Collegis [ø: Hørerne] faar være hos“; med disse sidste menes altsaa de særlige Kordrenge, Choralisterne, som de benævnes i Skoleprotokollerne, hvor de ses at have været c. 12 i Tal, og som efter gammel Skik skulde besørge Sangen i Kirken. Om Arbejdet i selve Skolen hedder det videre: „Og først holde vi Bøn saaledes, at der sjunges en Dansk Psalme, siden læser een af 1ste eller 2den Lectie Morgen-Bønnen paa Dansk, og Fader Vor og til sidst læses i hver Lectie et Capitel i Bibelen ogsaa paa Dansk, af det Gl. Test. om Formiddagen, og af det Nye Test. om Eftermiddagen: Efter den 23 Artic.*). Derefter begynder Vi Læsningen med at igjennemgaa det oplæste Capitel hver i sin Lectie, som forberørte 23 Art. befaler; Og naar det er til ende, holder jeg for tienligst, at stiiil [nl. latinsk] strax blifver gifven den Halfve deel af Lectien, hvilken gøres, imens vi gaar til den anden Halfve deel, at høre Dem deres Lectier, og derefter blifver strax rettet; Efter den 25 Artic. (Men som de mueligt i 1ste Lectie icke alle gjør stiiil, saa kand Mons. Sylling gifve de Øverste stiiil at gjøre, imens Han hører de nederste). Og dette faar saaledes indrettes, at det blifver bestilt til Kl. halfgaaen 9; Ved Dette Klokeslett, som Mons. Sylling ved en af sine Discipler lader Rector og Conrector advare om, gaar vi ud af Skolen Lærere og Discipler indtil Kl. 9; da gifver vi strax den anden Halfve deel en anden stiiil, som de gjør, imens de forige blifver overhørt, og siden faar den rettet, indtil Kl. er 3 Qvtr. til 11, da der sjunges et Vers eller tu af en Psalme, læses een liden Bøn og Fader-vor, da

*) Denne og de følg. „Artikler“ henviser til Skoleforordningen af 1739.

det, som er sjunget og læst, forklares indtil Kl. slaar 11; Efter den 24 Artic.

Om Eftermiddagen møder vi som ordinair Kl. 1 og begynder ligesom om Formiddagen indtil Chor-Tiid Kl. halfgaaen 4re; Derefter holder vi op indtil 4re, og da møder igien, og holder dette indtil 1 qvtr. til 6; da, naar vi advares om Klocke-slaget, slutter Vi vor Skolegang ligesom om Formiddagen; Men at vi kand Hafve disse 8 Skoletiimer, opsettes Spise-Tiiden paa Klosteret til 11 om Formiddagen og halfgaaen 6 om Aftenen“.

Mellem Kl. $3\frac{1}{2}$ og 4 har der altsaa været Besøg i Køret, sikkert dog kun af Kordrengene; Lørdag Eftermiddag var fri, men de øvrige af de nævnte Dage var selve Skoletiden altsaa Kl. $6\frac{1}{2}$ — $8\frac{1}{2}$, 9—11, 1— $3\frac{1}{2}$ og 4— $5\frac{1}{4}$ eller i alt $7\frac{3}{4}$ Timer. Onsdag var noget afvigende fra de andre Dage: „Om Onsdagen møder Rector i Skolen Kl. halfgaaen 7, og er der indtil halfgaaen 9; Derefter møder vel Conrector Kl. 9 og er der til 11; Eftersom læsning om Fredag Formiddag blifver ophævet formedelst Kirke-gang; Men Onsdags Prædiken forsørges, som sædvanlig, dog saa, at en af Collegis er tilstede hos Disciplerne, men Kl. 9; naar Præken er tilende, gaar de samtl. i Skole indtil 11. Onsdag Eftermiddag gaar Rector i Skole fra 1 til 2, saavel som og Hørerne, som Catechiserer for Deres Discipler, efter Art. 39, uden Bøn for og efter; Men Kl. 2 møder Cantor, som øver Disciplerne i at sjunge, skrifve og regne“.

Naar dette sammenholdes med Forordningens Art. 39*), bliver Meningen vel den, at Disciplene med

*) I denne paabydes der Katekisationer Onsdag Eftermiddag, og det hedder bl. a.: „ved de ugentlige Catechisationer i Kirken fremtræder Skolens Classer, Mester Lektien undtagen, tilligemed de andre Børn i Kirken og examineres med dem, naar ingen Skole-gang i den Tiid er brugelig“.

Undtagelse af Mesterlektien skulde møde Onsdag Formiddag til Præken i Kirken, og at der senere (mellem 1 og 2) skulde katekiseres over bemældte Præken. Endvidere ses det, at Cantoren tillige var Skrive- og Regnemester.

Fredagen var i Skoleforordningen (Art. 36) stillet lige med Søn- og Helligdage, for saa vidt som der efter Bøn i Skolen skulde følge Kirkegang af hele Skolen, „Disciplene Par og Par, sædeligen og i god Orden og hver Hører efter sin Classe, Rector og Conrector sidst“ osv., og i Overensstemmelse hermed hedder det i Skoleplanen: „Fredagen møder vi samtlig i Skolen, naar det ringer første gang, holder Bøn, læser i Bibelen, forklarer det, der læses, og naar det ringer sammen, gaar i Kirken, saaledes at hver lærere gaar efter sin Lectie; efter den 36 Art. Efter Præken examinere vi Præken, hver i sin Lectie, hvori Rector og Conrector alternerer, og saa slutter med et vers af en Psalme efter den 31 Articul. Fredag Eftermiddag holdes som Tirsdag eller Taarsdag“.

Om Søn- og Helligdage staar der: „Søndag eller Hellige Dage holder Vi vor Kirkegang, Højmesse og Aftensang ligesom om Fredagen, efter 36 og 37 Art. .... Ellers møder jeg paa Klosteret Middag og Aften, ligesom Conrector tager Mandagen, Mons. Gamborg Tirsdagen, og saa fremdeles ugen igiennem, og der holder exercitia Disputatoria“ osv.

Saadanne Disputereøvelser skulde holdes af Disciplene i den øverste Lektie paa de Steder, hvor Disciplene fik Kost (Forordningens Art. 40).

Der var i Forordningen (Art. 25) lagt megen Vægt paa Latin, og der skulde 3 Gange om Ugen gives Disciplene „nogle danske Linjer i Skolen at udarbejde paa Latin“, medens de andre overhørtes af Lærerne, som siden skulde oplæse og rette, hvad

hver Discipel havde udarbejdet (jf. Skoleplanens Ord ovenfor). Men hermed lod den samvittighedsfulde Roskilde Rektor sig ikke nøje, thi der staar yderligere i Skoleplanen: „Dog faar vi i hver Lectie, foruden de 3 ugentlig befalede stiiile i den 25 Art., endnu gifve dem i hver Lectie 2, sc. [nemlig] Onsdag og Løverdag, som Børnene self kand giøre hiemne“ osv.

Om Realfagene siges kun: „Præcepta angaaende, da kand vi bruge dem, vi hafver, indtil vi efter haanden kand faa Dem, som befales i forordningen“ (hermed menes nye Skolebøger, som skulde udarbejdes af Professorerne)*).

Endelig sluttes der saaledes:

„Da vi siden kand vedtales eller overlegge, hvad i enhver Lectie kand tracteres, eller enhver Lærere handle, og saa siden det indsende til Biskoppens approbation efter den 29 Art. Det allene observeres, at hver Dag, efter den 39 Art., blifver læst noget i Theologie eller i Catechismo; Og samme 39 Art. observeres ved Catchisationen i Kirken. Og saaledes meener jeg, vi paa bedste Maader kand holde os efter den Kongl. Forordning indtil Viidere“.

Af det foregaaende fremgaar tilstrækkelig, at Systemet stadig var det gamle, naar da undtages Indrømmelserne til Modersmaalet, og i denne Henseende naaede man senere et Stykke videre ved Guldbergs Skoleanordning af 1775, der først virkelig gør Dansk til Undervisningsfag og giver omhyggelige Forskrifter for Undervisningen heri. Men for øvrigt vedblev Fagkredsen at være lige saa indskrænket som hidtil, ja Filosofi, Fysik og Matematik blev endog udelukket fra Skolen og henlagt til filosofisk Eksamen et Aars

*) I 1761 nævnes følgende Undervisningsfag i Mesterlektionen: Latin, Græsk, Hebraisk, Bibelhistorie, Filosofi, Retorik, Historie, Geografi, Matematik og Fysik.

Tid efter Eksamen Artium; alligevel vedblev i Roskilde Rektor Saxtorph*) († 1787) indtil faa Aar, før han døde, at foredrage disse Videnskaber for øverste Klasses Disciple Onsdag og Lørdag Eftermiddag, da der jo ellers ikke læstes paa Skolen. Undervisningen gik da i alt væsentligt uden Forandringer i det engang traadte Spor Aarhundredet ud, samtidig med at dog fortjente Skolemænd, som den dygtige J. H. Tauber, Rektor i Odense 1781—87 og i Roskilde 1787—1808, tog til Orde i Skrift og Tale for at paa-pege de mange Brøst og Mangler, Skolen overalt led under. Ligeledes kan det tilføjes, at de første Livstegn til en Undervisning i de nyere Sprog nu ogsaa begyndte at vise sig; saaledes gav allerede Professor Lysholm, der var Rektor i Roskilde 1761—73, i Ferien de Disciple, der blev hjemme, Undervisning i Fransk, i hvilken Anledning han ansøgte Biskoppen om, at der til Disciplenes Brug maatte anskaffes nogle Bøger for Skolens Regning, og i Aaret 1785 blev der tillagt en at Høerne 30 Rdl. aarlig for at give de

---

*) Det var denne Rektor, hvem tildels Æren for Skolebibliotekets Stiftelse tilkommer. idet han udvirkede et kgl. Reskript af 17. Marts 1774, hvorefter der af Skolens Midler aarlig maatte anvendes ca. 50 Rdl. til at indkøbe Bøger for til Brug for Skolens Lærere og Disciple, foruden hvad der forud var købt paa Auktioner for en Gave paa 200 Rdl., der var skænket Skolen til dette Øjemed i 1764 af Etatsraad Teilmann, der senere yderligere sikrede Skolen en Sum af 20 Rdl. aarlig til Bibliotekets Vedligeholdelse. Som et Kuriosum fra en langt tidligere Tid kan i denne Forbindelse nævnes en Kvittering af 1607 fra den daværende Rektor, Mads Sørensen, for 7 Rdl. 14 Sk. „thill at betale en Bibell, som hæderlig Capitell haffver vores Skoole mett foræret“ samt Snedkeren for tho Bogstole og Smeden for Lænker til 3 store Bøger, „som de bleff slagen til Benken mett“.

Disciple, der havde Lyst dertil, 2 Timers ugentlig Undervisning i Tysk; dette ophørte dog fæa Aar efter (1789) af Mangel paa Lærerkrafter og genoptoges først igen ved et Reskript af 1799 (Paludan S. 61).

Kirkegangen med Bøn og Korsang var fremdeles, som Forordningen af 1739 paabød, og ovennævnte Undervisningsplan viser, et væsentligt Led i det daglige Skoleliv, idet ikke alene Skolen som Helhed overværede den almindelige Søndags- og Ugedagsgudstjeneste, ved hvilken Disciplene besørgede Sangen, men ogsaa de dertil udtagne Choralister 2 Gange daglig holdt en særlig Skolegudstjeneste i Kirken med Bøn og Korsang, hvortil ingen andre end de selv med en Hører indfandt sig, og saaledes blev det ved lige til 1806, som det ogsaa ses af en Discipelprotokol i Skolearkivet, hvor Choralisterne med „Kirkenotarius“ og „Chornotarius“ samt de dem idømte Chormulkter stadig opregnes.

Skolebygningen. Undervisningen foregik i tidligere Tid i Skolebygningens øverste Etage, der ved Nedbrydningen viste sig oprindeligt at have bestaaet af een stor Sal*); senere fik Hørerne deres Kamre her til 1806, og Undervisningen blev da (maaske efter Skoleforordningen af 1739) forlagt til nederste Etage. Med Undtagelse af Mesterlektien, hvis Lokale var afsondret ved et Bræddeskillerum, undervistes de øvrige Lektier (paa denne Tid i Reglen 4) efter gammel Skik i et og samme Læseværelse, saa at hver

---

*) Endnu tidligere synes det at have været anderledes, thi i Danske Atlas VI. S. 139 hedder det: „Fordum holdtes Skole i den første Etage (o: neden under), og i den Tid skal den lærde Peder Lolle have forlangt at begraves i den nederste Lektie“, men dermed er vi ganske vist ogsaa naaet tilbage til Midalderen (se om Peder Laale ovenf. S. 15).

Lektie havde sit Hjørne, kun adskilt fra de øvrige ved et Brystværn*). Naar Fløjdøren ind til Mesterlektien aabnedes, kunde Rektoren overse den hele Skole og tale til alle under eet; paa samme Maade kunde der ved Undervisningens Begyndelse og Slutning synges af alle paa een Gang og Bønnen oplæses om Morgenen i Mesterlektiens Dør. Denne forældede Undervisning af flere Klasser i samme Værelse, som maa have afstedkommet adskillig Forstyrrelse, og som vi har vanskeligt ved at forstaa, men som var almindelig allevegne i gammel Tid, varede ved lige til Skolereformen 1806, da de enkelte Klasser blev adskilt ved murede Skillerum, og en langs Klasserne løbende Korridor blev anbragt ud mod Kirkegaarden; ogsaa med øverste Etage blev der foretaget Forandringer (Rosk. Pr. 1842, S. 7—8).

En saadan Luksus som Kakkelovnsvarme kendtes ligesaa lidt som anden moderne Forfinelse i en Skolestue i gamle Dage, man frøs med Anstand, eller hvis det blev for slemt med Kulden, søgte man Tilflugt i Rektorens eller de øvrige Læreres Værelser, hvor der var Varme, men denne Flytning var ganske vist ikke altid til Gavn for Undervisningen; først i Rektor Saxtorphs Tid fik Skolen efter hans Forslag af 1775 indrettet Kakkelovne, en i Mesterlektien og en i det ydre Skoleværelse**).

*) Hofman siger (S. 228) om Skolens Lektier: „den øverste gandske indlukt, og de andre med Laager afdeelt“.

**) Se Bloch i Rosk. Pr. 1843, S. 68; senere fortæller dog samme (Pr. 1846, S. 52), at man ved Nedbrydningen af Skolebygningen i Midten paa vestre Side af øverste Etage fandt tydelige Spor af en stor Kamin, saa at der altsaa alligevel synes i ældre Tid at have været en saadan oven paa; kun er det da mærkeligt, at man saa senere, da man flyttede ned neden under, en Tid har maattet undvære Varme der.

Udskejelser og Tugt. Endnu bliver at omtale en Side ved tidligere Tiders Skoleliv i Sammenligning med vor Tids, som ikke er det daarligste Vidnesbyrd om, hvor stor Afstanden mellem dem er, og hvilke mægtige Fremskridt det sidste Hundred Aar har bragt paa dette som paa saa mange andre Omraader. Det er hele den Ufordragelighedens og Inhumanitetens Aand, som i de Tider herskede indenfor Skolens Vægge, det er al den Raahed og Brutalitet, som paa den ene Side gav sig Udslag i umenneskelig og hjerteløs Strængthed fra Lærerpersonalets Side og paa den anden i alskens Udskejelser og Optøjer fra Disciplenes Side. Allerede mange Bestemmelser i de oven anførte Skolelove har givet et Indblik i disse Forhold, og ikke sjældent omtales det f. Eks., at Rektoren maa udjage Disciple af Skolen eller træde op overfor Hørere, der behandler Disciplene umennesligt og tyrannisk; her skal nu yderligere til Bevis anføres nogle Eksempler og Vidnesbyrd fra det 17. og især det 18. Aarhundrede, der viser, at disse senere Tider ikke har givet den ældre Tid noget synderlig efter i saa Henseende.

Lad os begynde med en Sag fra Christian IV's Tid, som kun kendes af nogle Breve, men maa have været alvorlig nok, da den endte med Rektorens Afskedigelse (Rosk. Pr. 1842, S. 48). Magister Søren Nielsen Hjort (Severinus Nicolai Cervinus) blev Konrektor i Roskilde 1620 og 2 Aar efter Rektor; ikke længe efter kom han i Strid om noget Jordegods med Kapitlet og Universitetet i København, blev dømt og fik Ord for at være en stridig og umedgørlig Mand. Hertil kom nu ogsaa Klager over hans Strængthed overfor Disciplene. I en saadan Klage af 1624 til Biskoppen fra Domkapitlet hedder det, at „Hr. Søfren havde en stor Part af Disciplene hardelig hudflettet

og castigeret (revset), og at der havde forhen været Klage til Capitlet, som da forgjæves havde kaldet Scholemesteren cum conrectore (tilligemed Konrektoren) for sig och them derom paamindet, men at han meende ret alt at hafue gjort og vilde bruge sin Myndighed uden Capitlets og sine Collegers Vidskab“. Da der saaledes „lidet eller intet sjundes til Bedring“, forebragte Capitlet Sagen for Kansleren Chr. Friis, og denne maa da have forlangt nærmere Oplysninger om Forholdene ved Skolen, thi der er opbevaret en længere Skrivelse paa Latin af 1626 til ham fra Lector Theologiæ og Sognepræst til Domkirken Scavenius (trykt hos Engelstoft 1809 I S. 200 ff.), i hvilken denne gør nærmere Rede for Skolens Tilstand. Han tilstaar, at „Rektoren ikke uden Grund er bleven beskyldt for en skandaløs Upaalidelighed, Bestikkelighed (*δωροφαιρία*) og ubehersket Strængthed overfor Discipulene“, men efter at han er bleven haardt irettesat af Biskoppen ved talrige Besøg og endelig truet med Afsættelse, antages han at have forbedret sig. Med Hensyn til hans Undervisningsmaade og Kundskaber erklærer Scavenius, at han uden ellers at anse sig for kompetent til at dømme derom „dog altid i hans Stil, særlig den latinske, har savnet den romerske Elegance og en nøje Efterligning af Oldtiden som den vigtigste Del af al Skolelærdom“. Selve Discipulene, siger han dernæst, har meget ofte efter at være bleven ophidset ved visse Uretfærdigheder, som Rektor har tilføjet dem, slaet sig løs paa dennes Bekostning med større Afsindighed, end det kan fortælles, idet de har skrevet Smædeord imod ham paa forskellige, selv hellige Steder, i Kirken, i Skolen og udenfor; og „for at der ikke skulde mangle noget i den yderste Afsindighed og Ugudelighed, brød de i Fjor ved Nattetid Dør og Vinduer op til Byfængslet, og

derfra gik de hen og opstillede en Halsblok og andre Marterredskaber foran Rektorens Hus, uden at man véd, hvem det var“. Scavenius gaar dog i Forbøn for Rektoren hos Biskoppen, da denne vilde være meget ilde stillet, hvis han straks blev afskediget. Resultatet blev, at han fik sin Afsked det følgende Aar.

Fra det 18. Aarh. kan nævnes et Par Politisager, som efter Raadhusarkivet er refereret af Prof. Kornrup i hans Bog om Roskilde (S. 117 ff.). Den første af disse Sager var ret alvorlig og skal kortelig omtales her; den drejer sig om nogle Skoledisciple, der i 1737 efter at have drukket rigeligt Øl og Brændevin og efter at have huseret en Del paa Domkirkegaarden, hvor der allerede vankede Knubs og faldt Kaarde-slag*), tilsidst samledes i Niels Bødkers Hus paa Algade, hvor et Par af dem havde deres „Logement“, og hvor nu under et nyt Klammeri om en Lommebog, i hvilken en af dem efter Rektors Ordre skulde optegne Navnene paa dem, der forsømte Koret, en anden gav bemeldte Notarius et dybt Stik i venstre Side med en stor Foldekniv, saa den tilkaldte Stadskirurg knap mente, at den „Blesserede“ kunde leve. Voldsmanden blev ført i Byfængslet og sat under Bevogtning af 4 Borgere. Heldigvis kom den overfaldne sig, saa den anden slap med at betale en klækkelig Erstatning for Tort og Svie samt Vederlag til Kirurgen.

Vidnesbyrd fra tidligere Disciple. Endelig skal omtales nogle Oplysninger, som bekendte Mænd har givet om deres Skolegang i Roskilde Skole paa forskellige Tidspunkter af det 18. Aarh., og som bl. a. unægtelig kaster et skarpt Lys over Skoletugten i de Tider.

*) Kaarde hørte i den senere Tid — trods Skolelovene — med til Disciplenes Udrustning.

Den første af disse Mænd er David Mogenssen Grønlund (1716—84), der var Præst i og ved Ribe og har gjort sig fortjent som flittig historisk Samler. Hans Levnetsløb er efter en af ham efterladt Dagbog*) skildret af Dr. P. N. Thorup (udgivet af C. Molbech i Histor.-biographiske Samlinger 1851, S. 185 ff.). Han gik i Roskilde Skole fra 1724 til 1736. I første Lektie stod han sig fortræffelig med Hørerens, der fattede stor Kærlighed til ham, men det følgende Aar begyndte Genvordighederne i 2. Lektie. „Da Hørerens i denne Klasse, Søren Vicard, fordrede en overdreven Nøjagtighed i Alting og ansaa enhver Fejl, som Disciplen under Eksaminationen begik, for en Følge af Dovenskab, samt derhos var af et meget hidsigt Temperament, indjog han Drengen en saadan Frygt, at han aldeles tabte Mod og Besindelse. I det første Halvaar blev hans Hænder saa forpiskede af Riset, at de næsten tabte al Følelse. Da Læreren mærkede det, anbragte han Tugtelsen paa et vist andet Sted; men da Vanen ogsaa her omsider sløvede Risets Virksomhed, blev Disciplen ikke sjælden nøgen afklædt og hudflettet fra Nakken til Haserne. Afskrækket ved en saadan Mishandling udeblev han nu ofte fra Skolen, men paadrog sig derved ny og større Straf, naar han kom igen, saa at Huden paa hans Krop sjælden var hel. Hans Meddisciple gik det ikke bedre; thi Fordringerne var saa overspændte og urimelige, at ingen formaaede at fyldestgøre dem. Fra Klokken 7 til 12 om Formiddagen holdtes de paa Skolen. Klokken eet skulde de møde igen og gøre Rede for nye Lektier. Da de med al Anstrængelse ikke altid var i Stand til at lære disse, tog de engang

*) Denne synes dog ikke at have været bestemt til Offentliggørelse, jfr. Blochs „Forsvar for Rektor B. Schnabel“ i „Nyt historisk Tidsskrift“ V, S. 467 ff.).

alle den Beslutning at udeblive om Eftermiddagen. Morgenen derefter blev der holdt Eksekution saaledes: de var ialt 20 Disciple; den øverste fik 20 Haandask, den anden 19, den tredje 18 og saa fremdeles nedad indtil de 4 sidste, som slap med 4 hver“. For at unddrage sig Skoletyranniet „følte Grønlund sig undertiden fristet til at gøre Ende paa sit Liv og var engang endog i den Hensigt steget ned i en Brønd, men betænkte sig, medens det endnu var ham muligt at komme op af det iskolde Vand, som satte hans Beslutning paa en ubehagelig Prøve“. Videre fortæller han en meget vidtløftig og paa flere Punkter mærkelig Historie om en fra Rektoren bortkommen Bog, som han med Urette blev mistænkt for at have stjaalet, hvilket forskaffede ham frygtelige Mishandlinger af nogle af Mesterlektianerne (!), der vilde have ham til at bekende. „De opsled 4 Ris paa mig og begyndte med tvende nye“ osv.

Efter nye Genvordigheder i de fleste af Lektierne (som almindeligt var, sad han i Reglen flere Aar i hver), naaede han i 1733 til Mesterlektion, hvor han det første Aar fik mange Hug af Rektoren, fordi det faldt ham vanskeligt at lære noget udenad med den Nøjagtighed, denne krævede, og det blotte Syn af ham desuden gjorde ham forskrækket. Senere „da han efter en strængere Selvprøvelse fattede det alvorlige Forsæt at anvende al mulig Flid og bad til Gud om hans Bistand til Udførelsen af dette Forsæt“, kom han dog paa en bedre Fod med Rektoren og fik da aldrig mere hverken Skænd eller Prygl.

Konferensraad Esaias Fleischer (1732-1804), der et Par Aar under Guldbergs Styrelse var Amtmand, men efter dennes Fald blev afsat som hans tro Tilhænger og derefter ved sine landøkonomiske og naturhistoriske Skrifter blev en af Landbo-

reformernes dygtigste Modstandere, gik som Barn 6 Aar i Roskilde Skole, hvorfra han dimitteredes 1749; samme Aar blev han Vikar ved Skolen for en Hører, der rejste udenlands, og var som saadan ved Skolen til 1751; men allerede 1752 blev han kaldet til Skolen igen som virkelig Hører med 130 Rdl. aarlig, og i denne Stilling virkede han til Slutningen af 1764. Om de Aar, han var som Discipel i Skolen, giver han i sin Levnedbeskrivelse (København 1785 S. 9 ff.) forskellige Oplysninger, hvoraf enkelte af mere almen Interesse her skal meddeles. Da han var bleven sat i en højere Klasse, end han egentlig passede til efter sine Kundskaber, vankede der i Begyndelsen mange Hug, „som i de offentlige Skoler da, mere end nu brugtes“, og som nær havde betaget ham al Lyst til Studeringer, men han strængte sig an, lod sig nøje med 5—6 Timers Søvn og brugte Resten af sin Tid til at læse, saa at Læreren fattede Kærlighed til ham, og fra da af fik han, „skjønt Riset daglig tordnede“ rundt omkring ham, ikke mere nogen Prygl i hele sin Skoletid, undtagen ved en enkelt Lejlighed i 5te Lektie, da hans Sidemand med en Bold havde slaet en anden Discipel temmelig slemt i Ansigtet, og Fleischer da af denne Sidemand, der var i nær Slægt med Hørerens og frygtede hans Vrede, lod sig overtale til at tage Skylden paa sig, hvad der forskaffede ham „4 stærke Haandtager“, men ogsaa et ubrødeligt Venkab med Synderen. I Mesterlektien glædede han Konrektoren, der ellers ikke forstod at holde Styr paa de mange unge Mennesker, med at lære udenad en Del af Ciceros Taler, som han dog ikke forstod, og Bartholins Lærebog i Fysik „baade paa Latin og ubegribeligt Dansk“.

Om sin Hørerstilling (l. c. S. 21 ff.) har han kun onde Ord; han kalder den, tildels paa Grund af

Rektorens Vrantenhed, for Skoleslaveri og erklærer, at han paa et givet Tidspunkt hellere vilde tage mod en skikkelig Vægttjeneste end være Hører i slig en Skole. Han gav en Masse Penge ud til Stempel-papir til Ansøgning om andre Stillinger og blev sjæleglad, da han efter mange Aars Forløb opnaaede en Post som Regimentskvartermester. I den Anledning siger han: „Saaledes havde nu mine første Trængselsdage en Ende, og jeg forlod en By og en Skole, hvori jeg fra mit 11te Aar næsten uatbrudt havde udstaaet megen Besværlighed, som Discipel i 6 Aar og straks derpaa som Hører i 15 Aar, og det for Størstedelen under en af Sygdom fortrædelig og i høj Grad avindsyg Rektor“.

Vi kommer endelig til den mest bekendte af Skolens Elever i det 18de Aarh., nemlig Henrik Steffens (1773—1845), han der efter sin Hjemkomst fra Tyskland ved sine filosofiske Forelæsninger i Aarene 1802—1804 samlede saa mange begejstrede unge om sig, først og fremmest Oehlschläger. Han tilbragte dog kun et Par Aar (1785—87) i Roskilde Skole,*) idet Faderen, der var Regimentskirurg, blev forflyttet fra den ene By til den anden. Sine Minde- fra Roskilde har han skildret i sine Livserindringer (Was ich erlebte I. S. 88 ff.), og da han giver ret omstændelige Oplysninger om Roskilde Skoles Forhold paa forskellige Omraader, er der Grund til at omtale dem nærmere som et afsluttende og sup-

*) Saaledes siger han selv, og efter Discipelprotokollen blev han og hans Broder optaget i Skolen 28. Sept. 1785, idet de medbragte Bevis fra Rektoren i Helsingør; det er derfor næppe rigtigt, naar saavel Biograf. Leks. som Salmonsens Leks. opgiver hans Ophold i Roskilde til 3 Aar (1784—87).

plerende Vidnesbyrd om vor Skole, som den var i Slutningen af det Tidsrum, der her omhandles.

Han regner selv de Aar, han tilbragte i Roskilde, blandt sit Livs rigeste, men det var ganske vist ikke Skolens Skyld, hvis Undervisning han som Skolernes i Almindelighed betegner som meget gammeldags og ude af Stand til at vække nogensomhelst Interesser. Luthers Katekismus maatte læres udenad paa Latin. Som Grundlag for Græskundervisningen tjente her som andre Steder det nye Testamente, der blev oversat paa Latin. Af de latinske Forfattere syntes han godt om Justinus, der læstes i første Lektie, men da han det følgende Aar naaede til Ciceros „Pligterne“ og Ovids „Breve fra Pontus“, var disse ham i højeste Grad imod. Religionsundervisningen (efter Guldbergs Lærebog) tiltalte ham, dog var han ikke at formaa til at lære ordret udenad, som hans Kammerater gjorde det. Historieundervisningen bestod i en aandløs Opregning af Aarstal, Slag og Konger, og Matematik lærtes ikke. En Gang om Ugen gav Kantoren Undervisning i Tysk. Skoletiden var 5 Timer daglig (?), og da Hjemmearbejdet ikke var overvældende, var der Tid nok tilovers til Selvvirksomhed. Alle Fri- og Søndage skulde Disciplene indfinde sig i Kirkens Kor, hvor de sad i Kannikestolene. Men han tilføjer senere (S. 140), at lige saa stræng Skoletugten var, lige saa overfladisk var Tilsynet med Disciplene under Gudstjenesten, og at naar Prækenen begyndte, sneg Disciplene sig ud paa Kirkegaarden for at lege. Visse Dage i Ugen skulde en Discipel Kl. 6 om Morgenen træde frem i den aabne Jærngitterdør i det store Kor og højt oplæse en Bøn. Steffens, som syntes godt om denne Bestilling, overtog den ofte for andre; en Kirkebetjent ledsagede ham, lukkede Koret op og tændte Lysene om Vin-

teren, og Steffens traadte frem i den aabne Gitterdør. Kun enkelte andægtige var tilstede, godt indhyllede og med et Lys foran sig. „Indtrykket var meget fantastisk“.

Skolelokaliteterne skildrer han saaledes: „I en meget stor hvælvet Sal i nederste Etage var alle Klasser samlet, og en blåmaalet Trævæg adskilte ved den øvre Ende af samme en Fjerdedel, bestemt til øverste Klasse, fra de øvrige Afdelinger. Den nedre, større Del af Salen var ved Aflukker i Brysthøjde delt i 4 Rum til de 4 nederste Klasser. En Korsvej adskilte dem“.

Disciplene plejede at indfinde sig næsten en Time før Undervisningens Begyndelse. Denne Tid blev benyttet til Leg paa Kirkegaarden, mellem Bænkene eller paa Gangene, og mangen kaad Streg blev udtænkt, som optog og endnu oftere ærgrede den lille Bys Indvaanere. Der var udstillet regulære Vagtposter, som skulde mælde, naar Lærerne, der dels boede i Skolebygningen selv dels i Nærheden, var under Opsejling. Lærerne i de nederste Klasser kom først, sidst Rektoren, Saxtorph, der gravitetisk og ærefrygtindgydende vandrede gennem Salen og forsvandt hos Mesterlektionen bag Dobbeldøren.

Blandt Disciplene gjaldt en stræng Rangforordning og Disciplin. Hver Klasse var delt i 2 Bænke; den der indtog øverste Plads paa hver af disse, kaldtes Duks, og ham maatte Eleverne paa hans Bænk lystre. Enhver Elev i en højere Klasse havde Ret til at indfinde sig i de lavere Klassers Rum, men en Elev af en lavere Klasse maatte ingensinde træde ind i en højere Klasse. Især var øverste Classes Anseelse stor, og Mesterlektionerne øvede et uindskrænket, ganske vilkaarligt og ofte højest trykkende Tyranni overfor alle andre Klasser. Mod dette Tyranni op-

traadte Steffens og blev derved Aarsag til en Skole-retshistorie, der gjorde et dybt Indtryk paa ham, navnlig da han aldrig havde tænkt sig saadanne Følger af sin Handlemaade. Mulig bruger han dog hist og her lidt vel stærke Udtryk, saaledes som han i det hele taget ikke var utilbøjelig til. Da han flere Gange havde følt sig oprørt over den Behandling, de mindre Disciple var Genstand for fra de ældres Side, opstod den Beslutning i ham at forene alle de lavere Klasser mod den øverste, som de da let vilde kunne byde Trods. Han forsamlede altsaa de 8 Dukse fra de lavere Klasser og fremsatte Sagen for dem, og skønt de rystede ved Tanken, gik de dog ind paa den og forsamlede de dem undergivne Disciple, der ogsaa sluttede sig til Planen. Ved en bestemt Lejlighed skulde Oprøret bryde ud, men inden dette skete, havde Mesterlektionerne faaet Nys om Sagen og erfaret, hvem der var dens Op-havsmand.

Saa skete det en Morgen, at Steffens' yngre Broder, der var gaaet lidt tidligere til Skolen end han, blev overfaldet og kom ligbleg og skrigende hjem med et gabende Saar i Hovedet, hvorfra Blodet flød ned over Ansigtet; en talrig Flok Mennesker fulgte ham hjem. Da Faderen erfarede, hvad der var sket, blev han rasende og ilede straks med den saarede Dreng til Rektorens Bolig. Da Henrik Steffens næste Dag traadte ind i Skolen uden Broderen, herskede der en almindelig ænstelig Stilhed; hver Dreng sad paa sin Plads, ingen talte højt. Ingen af øverste Klassen Disciple lod sig se, Døren forblev lukket, Undervisningen var udsat. Man anede, at noget usædvanligt forestod; ingen vovede at tale med Steffens, der var betaget af Angst. Dagen derefter begyndte paa samme Maade, men nu gik øverste Klassen Dis-

ciple murrende gennem Salen og forsvandt tause bag Døren. Undervisningen var allerede begyndt i de nederste Klasser, da Rektoren ledsaget af Konrektoren og en tredje med et uheldvarslende Aasyn kom til Syne, og næppe var Døren til øverste Klasse lukket bag dem, før de atter traadte frem.

Alle Eleverne af øverste Klasse maatte stille sig op i den brede Korsgang, Rektoren og hans Ledsagere stod med højtidelig Alvor midt i Salen, og nu begyndte den første i rolige Ord at fortælle, hvad der var sket. H. Steffens' Navn blev ikke nævnet. Rektoren dadlede, at de mindre Elever ikke havde henvendt sig til Lærerne, men gav dem Ret i, at de ikke længer havde villet finde sig i de stores Overmod; hans Stemme blev strængere og strængere. Saa blev den Discipel, der havde saaret H. Steffens' Broder, ført frem, Rektorens ene Ledsager nærmede sig ham, væbnet med et stort Ris, og Slagene regnede ned over ham. Alle Drengene græd(!).

Den overfaldnes Saar lægtes snart, men de store Disciple var rasende; dog turde de ikke gøre Steffens noget, fordi en kæmpestærk 18-aarig Islænder, der var hans Sidemand, tog ham under sin Beskyttelse. Kort efter blev Faderen forflyttet til København, og Steffens var glad ved at forlade Roskilde.

b. Skolens Størrelse.

Elevantallet i Skolerne, som i Slutningen af Middelalderen havde været meget stort allevegne, sank stærkt i Reformationstiden, som det bl. a. fremgaar af Chr. Pedersens og Peder Palladius' ovenfor (S. 15 ff.) omtalte Skrifter, hvori deri vrig opfordres til at sætte Børnene i Skole, for at de kan lære noget. „Haffue i iche at føde eders børn med, lader dem

iche derfor bliffue fra skoolen; . . . . i saae aldrig nogen pebling suelte ihiehl, de faae deris føde halff snarere end andre“, siger f. Eks. Peder Palladius (Visitatsbogen S. 110). Det varede da heller ikke længe, før Skolerne atter fik betydelig Tilgang, særlig af fattige Folks Børn fra By og Land, hvis Forældre nærmest betragtede Skolen som en Slags Forsørgelsesanstalt for Børnene for en lang Aarrække; ved deres Bierhverv og Stipendier kunde de let opholde Livet der. Derimod holdt nu i Almindelighed de adelige og fornemme deres Børn tilbage fra Skolerne, da de gejstlige Stillinger under de ved Reformationen forandrede Forhold ikke længer fristede dem.

Om Disciplenes Antal i denne Periode haves ingen særlige Oplysninger. I en Resolution af 1560 af Domkapitlet nævnes „de 4 Lokater“ (3: Hørere), saa at der dengang i al Fald maa have været 5 Lektier, nl. Skolemesterens og de 4 Høreres (Hørerne var jo Klasselærere, ikke Faglærere), men forøvrigt kan Tallet godt have været større, da een Hører ikke sjælden havde 2 Lektier at passe, og de større Elever, Degnene, ofte maatte undervise de mindste, Sinkerne (jf. Odense Pr. 1858, S. 15). 10 Aar senere (1570) blev der, som vi senere skal se, af Frederik II sørget for Underhold til i alt c. 130 Disciple, saa Antallet altsaa alene efter dette at dømme ikke kan have været saa ringe endda, selv om der rimeligvis paa den Maade blev sørget for de fleste af Disciplene.

I Midten af det 17. Aarh. steg Disciplenes og Lektiernes Antal yderligere. I et Brev af 1655 tales om stærk Tilgang, og i 1661 nævnes en collega 6ta classis (6te Lektiehører), hvilket viser, at der da foruden Mesterlektien var 6 Underklasser, hvilket selv for de større Skoler var betydeligt. I Overensstemmelse hermed var Antallet af de fra Roskilde dimitte-

rede og i Universitetsmatriklen indskrevne Studenter paa denne Tid ret antageligt; størst er det for Aaret 1660, nemlig 31 (se de i Rosk. Pr. 1844 og 46 aftrykte Lister. Dette er dog ikke ejendommeligt for Roskilde alene, men gennemgaaende allevegne; Regeringen maatte endog flere Gange anmode Skolerne om at beholde de til Dimission færdige Elever nogen Tid endnu, for at ikke Tilstrømningen til Universitetet skulde blive for stor og Studenterne ikke kunne opholde Livet der; en paa Latin affattet Skrivelse herom fra Sjællands Biskop til Domprovsten i Roskilde er trykt hos Engelstoft 1809 I S. 204—6.

Mange af Roskilde Skoles Disciple kom langvejs fra, baade fra Jylland og Fyn, Norge og Sverig samt ikke mindst (selv nogen Tid efter Roskildefreden 1658) fra de skaanske Provinser, hvilket vel tildels hænger sammen med, at fattige Skoledisciple ofte drog rundt fra den ene Skole til den anden. Skoletiden var stadig meget lang, saa at de fleste Dimittender var i en Alder af 21—22 Aar eller endnu mere; til Gengæld var Universitetstiden saa meget kortere, et Aar eller to, ja mangan en blev Hører samme Aar eller Aaret efter, at han var bleven Student, og gik ofte derfra senere over i Præstekald uden nogensomhelst Embeds-eksamen; andre gik en Tid til Udlandet, paa Stipendium (jf. ovenfor S. 12 Noten) eller som Hovmestre for unge Adelsmænd.

Henimod Midten af det 18. Aarh. synker Elevantallet og dermed Lektiernes og Hørernes Tal stærkt. Dette, der heller ikke er særligt for Roskilde Skole alene, har blandt andre mulige Grunde dels sin Forklaring deri, at Skoleforordningen af 1739 bortskar Sinkelektien, idet Begyndelsesgrundene skulde være lært ved Optagelsen i Skolen, dels deri, at samme Forordning og en senere af 1756 søgte at hindre, at

Skolerne fik Tilløb af Folk, der slet ikke egnede sig til Studeringerne, men kom for at blive forsørget.

I Roskilde var Lektiernes Antal allerede i Slutningen af det 17. Aarh. gaaet ned til 6, hvilket Tal holdt sig til 1743. da Sinkelektion i Overensstemmelse med Skoleforordningen bortfaldt; derefter var der 5 (med 4 Hørere) indtil Aarene 1758—61, i hvilke yderligere 2 Lektier fra neden bortfaldt, da der ingen Disciple var til dem; altsaa var der nu kun 3 Lektier tilbage og „behøvede kuns 2“; de 4 Hørere var da 2 om hver af de 2 Underklasser, og da den ene af dem afgik, blev hans Plads foreløbig ikke besat. Discipeltallet, som i 1753—55 var c. 85, sank i de samme Aar ned under det halve, ja i 1761 opviser Discipelprotokollen efter Eksamens Afholdelse kun 27, hvoraf i Underklasserne kun 15! Derefter gik det atter fremad, saa at de 2 sidst nedlagte Lektier atter genopstod, og 1780 var Discipeltallet lige ved 100. Senere gik det igen nedad, saa at der i April 1801, efter at der var dimitteret 5 til Universitetet, var 45 tilbage, og ganske samme Tal opviser Discipelprotokollen for 1805. Lektiernes Tal var i disse Aar stadig 5, som benævnes: Øverste Lektie, 5te, 4de, 3dje og 2den, idet første Lektie jo var ophævet efter Skoleforordningen af 1739.

Ann. Da „Musiken“ (saa vel Sang som Instrumentalmusik) spillede en saa stor Rolle ved Skolen*) for Kirketjenestens Skyld, var der til Tjenesten i Kirke og Skole en Kantor, der enten kunde være en Person for sig eller en af Hørerne, der forenede denne Gerning

*) „Skolen har i gamle Dage haft sine Musicalia og Instrumenter, hvortil var et Kammer paa Skolen, men nu er der ikke saadant noget til“, hedder det i Danske Atlas VI S. 140. En „Vokal og Instrumentalmusik“, der i Nærværelse af 2 fremmede Prinsler blev udført i Rektor P. Schades Hus (omkr. 1705) af Kantoren, en Del Disciple og Rektorens 3 Sønner, der alle var Hørere ved Skolen, omtales i Rosk. Pr. 1842 S. 61.

med sin egentlige Lærergerning; saaledes paabydes det i et Kongebrev af 1670, hvor der omtales forskellige Besparelser, som Kirkens slette økonomiske Tilstand nødvendiggjorde, „at der altid en Person holdes, som tilligemed Hørers Platz kand Musiquen betiene och forestaa, widere Bekostning paa en Cantor i sær derved at spare“. Endelig nævnes ogsaa i ældre Tid en Succentor (Hjælpekantor), der tillige var Sognepræst ved St. Ibs og St. Jørgens Sogne.

c. Skolens økonomiske Forhold.

Frederik II's Foranstaltninger; Duebrødre. Det er ovenfor omtalt, hvorledes Skolen allerede i den katolske Tid blev betænkt med Gaver; dette fortsattes i Tiden efter Reformationen, undertiden fra privates Side, men særlig fra Kongernes, hvem det jo ogsaa efter Kirke- og Klostergodsets Inddragelse i første Linje paahvilede at sørge for Skoler, Hospitaler osv. Vi ser da ogsaa Frederik II tage sig af Roskilde Skole i økonomisk Henseende, ligesom han gjorde det med Hensyn til Undervisningen.

Den 10. Juni 1570 stadfæstede Kongen et af Domkapitlet fastsat Reglement, i hvilket det hedder (Hofman S. 323): „Ephterthii Høybarne Første, Konning Friderick thennd Anden, wor Aldernaadigster Herre, haffuer nw Christelig betenckt the fattige Schole-Børn oc aluorligen laditt foreholdet, att Capittell scall fundere en æuig Almisse; Tha haffue wii nu, ephter Høybemelthe Konningl. Majst. wor Aldernaadigstes Herres Befaling, saa berammet og stigthet [o: stiftet] samme Almisse Gudt Almægtigste till Loff oc Ære, Roskilde Schole oc den Christne Religion y Danmarcks Riige till Forfremmelse. Først sculle alle Prelater, Canicker oc Vicarier, som forlente ere mett nogen Prelatur, Canickedømme eller Vicarj, være forpligtet, at holde eller holde lade af theris Renthe saa

mange Schole-Personer till Almisse, Mid:tag og Affthen, som herepther følger: Decanus aff Deghendømmet, fiire Personer; Prepositus [o: Provsten] aff Prousteriet, thoo Personer, Archi-Diaconus aff Erche-Deghendømmet, thoo Personer; Cantor*) aff Cantordømmet, thoo Personer; Aff vor Frue Capells Prebende, fire Personer, then ene scall være en Hører wdj Scholen, oc scall handt vere sett till Bordet, oc være erlig underholdet“, osv.; ialt skulde saaledes 108 Personer, hvoriblandt 2 Hørere, underholdes paa de til Kirken knyttede gejstliges Bekostning af de dem tillagte Præbender. De Prælater, Kanniker og Vikarer, som ikke reside-rede eller daglig holdt Hus ved Domkirken, skulde give hver Person, som det var dem tillagt at holde, en Skilling Danske om Dagen i Stedet for Kosten. Endvidere skulde Biskoppen med 3 Kanniker eller i Biskoppens Forfald „en anden aff Universitetet, som er oc Canicke udi Roskild“ 4 Gange om Aaret flit-teligen eksaminere alle Skolepersoner. De, som havde Sogne eller andensteds havde fri Kost, skulde som Regel ikke nyde godt af denne Almisse.

Endnu vigtigere er Frederik II's Fundats af 24. Aug. samme Aar for Duebrødre, denne Stiftelse, hvis Historie saa nøje hører sammen med Skolens. I denne Fundats hedder det (Engelstoft 1810 I S. 169 ff.), at da Kongen har erfaret, at det Gods og Rente, som af fremfarne Konger, Biskopper og andre gudfrygtige Mennesker var udlagt og givet fattige gamle Folk og Skolepersoner til Gavn og Bedste, er kommen i stor Misbrug, saa „Haffuer Vi giort derpaa saadan en Skik, som her efter følger“. Derefter for-ordnes det, at de 3 Stiftelser: Duebrødre, Helliggest-

*) Denne Kantor var altsaa en af Prælaterne og har intet at gøre med den ovenfor (S. 58) nævnte af samme Navn.

huset og „Spedalsberghuset“ med deres Rente og Gods, som udførlig opregnes, skulde slaas sammen til een Stiftelse. Om Duebrødre er det ovenfor (S. 13 Noten) meddelt, at det laa udenfor Byen, og her til flyttedes nu Lemmerne fra de andre Stiftelser; noget senere indflyttedes det til Byen og kom til at ligge omtrent paa den Plads, hvor den nuværende Latinskoles Gymnastikhus nu ligger (jf. Kortet); i 1842 fandt man ved at grave i Grunden svært, rødt Murværk og en gammel Kælder (Kornerup S. 238); 1743 flyttedes endelig Hospitalet til sin nuværende Plads ved Fondens Bro (Trap: Danmark II S. 192—93). Helliggesthuset er ligeledes omtalt ovenfor (S. 11); det nævnes 1573 som meget brøstfældigt og forsvandt i den følgende Tid. Hvad endelig Spedalsbjerget angaar, saa var det den „St. Jørgensgaard“ for spedalske, som laa udenfor Byen, og som har givet St. Jørgensbjerg Navn. Til det saaledes sammensluttede Duebrødre Kloster, der altsaa aldrig har været noget Kloster i katolsk Forstand, skænkede Kongen yderligere nogle Tiender, Harritzborg (Haraldsborg) Mølle og visse Rettigheder. I Klostret skulde foruden 16 gamle Folk underholdes en Hører, 19 Degne og 4 Primsinker af Roskilde Domscole. „Oc skulle formelte 19 Degne maa nyde samme Kost og Underholdning i sex Aar oc icke længer. Men Primsinckerne bliffue, eftersom mand kand formercke, at der kan være Haab om dennem“. Hver af de 50 gamle og unge Personer skulde have hver Dag 2 Maaltider god Mad, 3 Retter til hvert Maaltid, og 3 Potter „Ølgaat“ om Dagen. De 19 Degne, „saa mange kiendes duelig dertil“, skulde hver Søndag præke Evangelium i Duebrødre for de fattige. Endvidere skulde 2 af Degnene, som ikke selv havde Sogne, med 2 af Primsinckerne altid synge i Kirken, naar

der holdtes Tjeneste. En Forstander (Økonom) skulde have med Klosters Forvaltning at gøre, og Kantor og 2 residerende Kanniker skulde tilligemed Sognepræsten tit og ofte aflægge Besøg der og passe, at ingen Brøst eller Forsømmelse fandt Sted. Endelig tilføjes der, at hvis der af Overskudspenge eller af, hvad der blev givet af godt Folk, skulde blive Raad dertil, skulde Biskop, Prælater, Kanniker og Sognepræst „skikke flere Personer aff Skolen dertil, saa mange som Renten kan taale“. Af dette sidste fremgaar, at Skolepersonerne blev begunstiget paa Hospitalslemmernes Bekostning, og denne Fremgangsmaade fulgte man virkelig i den følgende Tid; thi 1632 forordnede Christian IV, at da der var Midler til at underholde flere, end Fundatsen lød paa, skulde der for Fremtiden „underholdes og spises tredve Skolens Personer og tvende Hørere“, og dette Antal fastsloges i 1662 paany af Frederik III; hertil kom yderligere 11 andre, som ved et særskilt Bord kun fik 2 Retter Mad. Derimod vedblev Lemmernes Antal endnu i lang Tid kun at være 16.

Niels Hemmingsens Love. I den i Skolens Arkiv opbevarede saakaldte „Regensbog“, i hvilken fra Aar 1637 af en af de paalideligste Kostgængere blandt Disciplene som Deputator (o: Regnskabsfører) efter skriftlig, paa Latin affattet Ed optegnede Navnene paa de Disciple, der „nød Kongens Kost paa Klostret“, staar som Indledning anført en Række — mærkelig nok paa Dansk affattede — Love for Klostret i 30 Artikler, udstedte under 23. Okt. 1591 af Niels Hemmingsen og Christopher Knoff, der da sansynligeis har været Skolarker. De har aldrig været trykt, men af Hensyn til Pladsen skal her blot deres Hovedindhold gengives.

Deputator skal holde Bog over Degnenes Navne

og notere, hvad Dag og Aar de har faaet Kost, og give Skolemesteren tilkende, naar en Person har fuldendt 6 Aar in Communitate (paa Klostret). Naar de gaar til Bords, skal Deputator se, om alle er tilstede; saa mange, som ikke er tilstede, skal han gaa ud og tage af exspectantibus (Ekspektanterne) og sætte dennem udi absentium (de fraværendes) Sted til Bords. Ved hvert Bord skal han hver Maaned forordinere en ny Notarium, der flittelig skal optegne alle dem, der holder sig utilbørlig og gør mod disse Love, og straks kræve Straffepeninge ind og aflægge Regnskab for Deputator. Er der nogen Mangel ved Mad eller Øl, skal ikke alle løbe til Forstanderen, men Deputator skal med Beskedenhed forebringe det for denne.

Alle Degne skal søge deres Kost om Middagen Kl. 10 og om Aftenen Kl. 5, „og skal ingen fordriste sig att sidde længere end Klocken er halffgangen tolf eller i dett længste til tolf slett om middagen oc til Klocken er halffgangen siff eller til siff slett om aftenen i det længste“. De to eller tre sidste skal tjene de andre til Bords. De maa ikke slutte Forbund mod hverandre, men skal „fraterner (broderlig) med huer andre leffue“. Den, der ypper Trætte, skal formanet af Deputator og erlægge 4 β i Bøssen; vil han vedblivende ikke skikke sig oc fører sig ydermere i Trætte med Slagsmaal“, skal han forvises fra Kost og Skole. „Dersom nogen suer ved Gud, hand skal strax ligge i Byssen 4 β . Huo som miszbruger Guds naßn med blodige Eder, sueren eller Banden, skal hand af Notario optegnis „oc for huer gang bøde 8 β i Byssen“. Der maa ikke spildes Øl eller Mad under Straf af Pengebøde og ikke føres forargelig Tale over Borde. De skal vexelvis hver sin Uge læse 1 eller flere Kapitler af Bibelen, om Middagen

af det gamle og om Aftenen af det nye Testamente, og efter gratias (Takkebønnen) Middag og Aften skal 2 af Primsinkerne læse hver en Kong Davids Psalme, hver til sin Uge; de andre skal være stille og høre flittigt efter, „hvilcken der buldrer eller gjører wlyd“, skal bøde 4 β . Raade Degne og Primsinker skal tale latine; „huo her i mod gjør, skal for huer 3 danske ord, hand taler, bøde 1 β “. Den, der forsømmer Skolen om Formiddagen, skal miste Middagsmaden, og forsømmer han sin Skole om Eftermiddagen, skal han miste sin Nadvere og derefter straffes af Skolemesteren. Den, der forsømmer tit og ofte, „nemblig en Maaned“, skal miste sin Kost. Et Par af de nederste Degne skal med 2 af Primsinkerne synge ved Gudstjenesten i Kirken; hvo, der forsømmer og ikke skikker en anden i Stedet, skal bøde 4 β og straffes af Skolemesteren. Kirketjenesten skal holdes som hidtil efter Fundatsen. „Naar nogen af de gamle Widwer (Koner) udi Klostered eller gaardsens folck ved Døden afgaaer, daa skulle Degnene ved den nederste skiffue (Bord) vere forplictige foruden nogen bewilning att bere deris liig til Graffue“ osv. Deputator maa ikke tilstede flere exspectantes at indkomme, end der bør, „men naar nogen student indbiudis, daa skal i dett Sted vere en aff exspectantibus ude“. Der maa ikke udbæres Brød, Mad eller Øl. „De, som ministrere (varter op) for de andre Degne, skulle holde dennem tuctige for Køcken oc Kelder, naar de hente Øll eller mad oc icke for Køcken eller Kelder holde stimen eller anden uskikkelighed eller kaste fad eller Tallercken for Køckenet met bulder“. Den, der tilføjer nogen Borger Vold; lader sig finde i Drikkehus og løber paa Gaden om Natten „efter Klocken haffuer ringet paa vact“, eller løber med Værge, slaar Vinduer ud, Døre op osv., skal ikke blot miste Kost

og forvises af Skolen, men straffes af Øvrigheden. Alle skal huske, at det er kgl. Majestæts Hus og Gaard, de gaar ud og ind ad til Kost, og passe, „at ingen opbryder, opstøder eller opdrager Loger eller Porte eller stier offuer Mure“ osv. De, der er flittige og skikker sig vel, „dennem vil Capittell fordre oc fremme til dett beste efter leiligheden“.

Spisereglement. Fra 1668 haves et Spisereglement for de Disciple, der fik Kost paa Klostret*) (Engelstoft 1809 I S. 8 ff.). Det er en Kontrakt i 19 Paragraffer, der er afsluttet mellem Klosters Inspektion og dets Økonom Seigr. Hans Jacobsen, og tor Kuriositetens Skyld hidsættes her enkelte af Paragrafferne.

„At hand forsvarligen spiiser saa mange af Skolens Discipler, som til Kosten bliver nominerede efter hosfølgende Spiisnings-Taxt:

Søndag, Middag: Kaal, Flesk. Aften: Boghvede Grød, Oxekjød.

Mandag, Middag: Boghvede Velling, Sild. Aften: Byg Grød.

Tirsdag, Middag: Kaal, Flesk. Aften: Boghvede Grød, Oxekjød.

Onsdag, Middag: Biug Gryns Velling, Bergefisk. Aften: Biug Grød, Lammekjød.

Torsdag, Middag: Kaal, Flesk. Aften: Boghvede Grød, Oxekjød.

Fredag, Middag: Erter, Gaasekjød. Aften: Biug Grød, Bergefisk.

Løfverdag, Middag: Callund Saad (Kallunsuppe), Sild. Aften: Meel Grød, Torsk.

---

*) De fattige fik paa denne Tid Penge, 2 Mk. danske ugentlig.

Skal han see vel til, at alle disse Species, og alt andet, som spises, maa være gott, vell forwaret, og vel medhandlet, saa at ingen Aarsag gifvis til billig Klagemaal der over i nogen Maade. Men hvis noget der af enten skulle være fordærvet, eller ilde kaaget, og ureent medhandlet, da skal han være forpligtet, strax at give Disciplerne en anden fornøjelig Rætt derfor, om de begjerer det osv.“

„Paa de tre store Højtider skal hand, som sædvanligt har været, gifve dem et godt Fad Saldtmad, og sigted Brød i Steden for andet Brød“. „Dog skal hand ikke være saa just forbunden til de foreskrefne Species at spise, men, naar han efter Aarsens Tiid kand liigesaa got af andre Varer og Sorter bekomme, maae han efter egen gode Tøcke og Lejlighed spise andet, som i Steden for Kjød, maa han iblant spiise stegte Hovder, et half paa Personen, med sin tilbørlig Lungemoes, Pølse, etc.

I Steden for et Slags Fisk, maa hand spiise andet Slags undertiden, og undertiden Gullerødder, Roer, Erter, Bønner, Kallun eller anden smaa Mad, som efter Tidens Lejlighed kand hafves“ osv.

Det opregnes, hvad han i det ringeste skal give 41 Personer til Maaltidet hver Gang.

„Intet Mad maa udbæris af Klosteret, men hvis ved Bordene ofverbliver, det nyder Expectantes.“

„Hand skal forsvarligen forsiune Disciplerne, naar de spiiser, med Lysz og Varme om Vinteren, saa lenge det gjøres fornøden“.

„Closteret eller Spiisestuen skal hand lade holde smuck reen, og skikkelig, og lade Bordene og Benkene toe tvende Gange om Ugen, Gulvet tillige med Sand, og ryge derinde med Enebærtræ eller andet“.

De sidste Paragraffer handler om Forstanderens

Rettigheder og Forpligtelser med Hensyn til frit Ophold, Regnskabsaflæggelse osv.

Duebrødres nye Fundats. Aar 1740 fik Klostret af Christian VI. en ny Fundats (Hofman S. 276 ff.). I denne omtales først dets Indtægter og Administration, derefter ordnes de 16 fattiges Forhold, under hvilket Afsnit der i § 14 staar, at Morgen- og Aftenbøn skal holdes paa Klostret af de Skoledisciple, der nyder Kostpenge derfra, og „derfor skal Rektor udnævne dertil visse og bequemme Disciple, hvoraf tvende hver Dag det skal forrette“, og Hørerne, som nyde Kostpenge, skal have Tilsyn dermed og i det mindste et Par Gange om Ugen selv vekselvis være tilstede ved Bønnens Afholdelse.

I § 17 hedder det, at hvis Klosters Indtægter skulde tillade, at der underholdes et større Antal Personer end fastsat i denne Fundats, nl. 16 fattige og 32 Disciple, „da skal holdes den Proportion, at naar Tallet af Disciplerne med tvende er forøget, skal dernæst Tallet af Hospitals-Lemmerne med een forøges, og saa fort“.

Det sidste Afsnit omhandler Skolen og dens Disciple i 8 Paragraffer, hvis Hovedindhold er, at „32 den Latinske Skoles Disciple“ i Stedet for den hidtil hafte Kost skulde oppebære 4 Mk. ugentlig i Kostpenge (Lemmerne fik derimod kun 3 Mk.), hvilke Penge i Rektorens og Inspektørernes Nærværelse skulde udbetales af „Ridefogden“ (Forvalteren) til de Mænd i Byen, hos hvilke Disciplene med Rektors Forevidende var indtagne til Kost. Ingen Discipel maatte nyde disse Kostpenge længere end 6 eller i det allerhøjeste 7 Aar, saa de maatte kun tildeles Disciple, om hvilke der var godt Haab om, at de kunde tilendebringe deres Skolestudium i den Tid. De, der nød Stipendiet, maatte være fattige og ikke

have deres Forældre i Byen samt være flittige og dueelige. Det skulde „nøje iagttages og paases, at ikke Skolen under Navn af Fattigdom bebyrdes, og de bedste Stipendia fortæres af saadanne, som blot for Kostpenge at nyde, vilde søge i Roskilde By at komme i Skole, uden at slige Fattige befindes med sær Lyst og stor Nemme at være skikkede til Studeringer“. Endvidere maatte de „ikke nyde af andre Skolens Beneficier uden maadeligt, paa det der kan være des mere for andre Fattige, som ej endnu kan faa Kosten“ osv. Ved Vakance skulde Rektor foreslaa nye Disciple, og disse Forslag skulde eksamineres af Inspektørerne, før de indsendtes til Direktørernes Approbation*). Alle virkelige Hørere i Skolens Lektier skulde nyde Kostpenge, dog kun ligesom Disciplene 4 Mk. om Ugen. Rektoren saa vel som Konrektor og de Hørere, hvis Disciple havde Kost, skulde „stundom se til dem i deres Logementer, om de vænnes til gode Sæder og Renlighed, baade ved Bordet og paa deres Kamre“.

Som man ser, var det en meget betydelig Understøttelse, der saaledes tilflød Disciplene, tilmed da Antallet ved Indtægternes Stigen senere forøgedes til 48 Disciple (mod 24 Hospitalslemmer), saa den aarlige Udgift til Skolen med Tillæg af det, Hørerne fik, beløb sig til 1837 Rdl. 2 Mk. (Engelstoft 1810 S. 187).

Christian IV's Regens. Ligesom Frederik II oprettede Kommunitetet eller „Klostret“ i København, hvor fattige Studenter fik fri Kost, og lignende Institutioner i andre Byer, f. Eks. Roskilde, til Underhold for fattige Disciple, og ligesom Christian IV i

*) Direktørerne var Stiftsbefalingsmanden og Biskoppen. Inspektørerne Domprovsten, Rektoren og Byens Magistrat.

København stiftede den endnu bestaaende Regens (domus regia, eg. Kongens Hus) til Fribolig for Studenter, oprettede denne sidste en lignende af samme Navn — om end i beskednere Former — i Roskilde for 20 ældre Skoledisciple; Roskilde er overhovedet den eneste By udenfor København, der har haft en saadan Stiftelse. Saa vel for Indretningen af denne som af det ovenfor omtalte Gymnasium har særlig 2 Mænd ved Siden af Kongen været virksomme og indlagt sig Fortjeneste, nl. Biskop Brochmann og den lærde Jørgen Seefeldt, Lensmand over Roskilde Len og Landsdommer over Sjællands Stift, der skænkede betydelige Gaver dertil. Roskildes Regens laa ligesom Gymnasiet Nord for Kirken, men noget vestligere, omtr. hvor Huset med Kirkens Varmeapparat nu ligger, og havde tidligere været Decanens Residens, der nu blev ombygget ved Midler fra det da ophævede Domkapitel og ved Gaver af Jørgen Seefeldt og andre. Foruden den 2 Etages Hovedbygning hørte der til Stiftelsen et Par mindre Bygninger i Regensgaarden; saaledes blev der holdt Morgen- og Aftenbøn „i en Bygning Østen i Gaarden, indrettet med Bord og Bænke og Bogstol“ (Danske Atlas VI S. 142). Den højtidelige Indvielse fandt Sted d. 19. Okt. 1542, ved hvilken Lejlighed Rektor og Konrektor holdt hver sin latinske Tale, og Rektoren tillige bekendtgjorde de Love, hvorefter Regensianerne skulde rette sig; en halv Snes Aar senere blev der udstedt en ny Række paa Latin affattede Love i 18 Artikler, der er trykt i Rosk. Pr. 1844 S. 2—5. Enkelte af af disse Bestemmelser skal her meddeles. Adgang til Fribolig paa Regensen havde særlig Disciplene af de 3 højeste Klasser, deriblandt altsaa sikkert ogsaa Eleverne i Gymnasiet, der aldrig synes at have været helt skilt fra Skolen; de skulde bo to og to sammen

og staa under Opsyn af Konrektoren, der var Regensens Inspektør og selv havde Fribolig sammesteds. Tre af Disciplene skulde være Notarer og som saadanne foregaa de andre med et godt Eksempel, synge for ved Salmesangen, notere, hvem der udeblev eller ikke opførte sig ordentlig, passe, at man omgikkes varsomt med Ilden, stod op i rette Tid osv. Hver Dag skulde der holdes Morgen- og Aftenbøn. For at komme for sent hertil eller helt udeblive eller overnatte andensteds var der Mulkt fra 2 til 8 β . Andre Forseelser straffedes med Fængsel, Prygl, Fortabelse af Stipendier eller Bortvisning fra Skolen. Enhver skulde holde saa rent som mulig i sin Bolig og sørge for, at Fejeskarn og Snavs ikke udkastedes til Ulempe for Meddisciple og andre (condiscipulis et advenis nauseæ). Til Slut hedder det saaledes: „Disse Bestemmelser vil synes haarde i det ringeste for dem, der lader sig rive med af Kødets, Djævelens og Verdens Tillokkelser, men for dem, der lader sig lede af Guds Aand, vil de være meget lette at overholde“.

Om end Regensen holdt noget længere ud end Gymnasiet, fik dog heller ikke den nogen overvættes lang Levetid, og her til synes der at have været 2 Grunde. For det første sørgede Domkirken, hvortil alle dens Midler var lagt ved Kongebrev af 1676, mod at Kirken skulde holde dens Bygninger vedlige, kun daarlig for at varetage denne Forpligtelse, idet den lod Bygningerne saaledes forfalde, at man senere (1753) fandt en Reparation alt for kostbar og ansaa det for fordelagtigere for Kirken at sælge dem til Fordel for denne, mod at den til Gengæld gav Konrektor en aarlig Huslejegodtgørelse af 30 Rdl., og saaledes blev det*).

*) Rektor Bloch klager i Rosk. Pr. 1842 S. 23 og 26 og 1844 S. 1 bitterlig over Kirkens Fremfærd mod Sko-

Men dertil kom endnu en anden Grund, den nemlig, at der viste sig at være forbundet forskellige Ulemper med at have saa mange unge Mennesker boende sammen under samme Tag og, som det synes, uden tilstrækkeligt Tilsyn; dette ses f. Eks. af det oven anførte Brev af 1676, hvori det paabydes, at der Nord og Vest for Bygningen skal opsættes et højt Plankeværk, „hvorved bemeldte Ungdoms Udløb og anden Uskikkelighed kan forebygges“, og i det Brev af 1753, hvorved Frederik V giver Kirken Tilladelse til at sælge Regensens Grund og Bygninger, hedder det, at „Rektor især har bedet, at der aldrig maa tænkes paa at indrette Værelser for saa mange unge og vilde Mennsker, formeedelst de mange Excesser, som begaaes af dem, naar de ere samlede, foruden at det kunde være farligt for Byen, at saadanne unge Mennsker om Vinteren skulde raade for Ild og Lys“.

Salget fandt Sted i 1754, og allerede i 1774 hedder det: „Nu er Pladsen udlagt til Pløye-Land“ (D. Atlas l. c.).

Uddeling af Brød. Endnu et betydeligt og ret ejendommeligt Legat til Skolen, men fra privat Side, maa omtales, nl. Borgmester Herman Schrøders Gavebrev af 1649 paa 1000 Rdl., forøget af hans 2 Døtre ved nyt Gavebrev af 1707 til 1100 Rdl. „udi gode Danske og Norske Croner“, og endelig af den ene af samme Døtre*) ved Tillæg til Gavebrevet af

---

len saavel med Hensyn til Gymnasiet som til Regensen.

*) Denne, der var gift med Gehejmerraad Meiercrone, lagde Grunden til den nuværende Meiercrones Stiftelse i den tidligere Kantorhave. Som Behrman bemærker (S. 259), maa denne Dame være bleven meget gammel, hvis ellers Aarstallene er rigtige.

1737 yderligere forøget til 1200 Rdl. (Hofman S. 288 ff.). For Renterne af disse Penge skulde der hver Lørdag uddeles „godt, blødt, velbagt“ Brød til 16 af de nødtørftigste Skolebørn i de nederste Lektier, 8 Pd til hver, „paa det ved saadan Middel fattige Børn maatte tilskyndes at begive sig til Skolen, og saaledes vænnes fra Betleri og Lediggang“ osv. Det ses af Døtrenes Gavebrev, at deres Forældre lige fra det oprindelige Gavebrevs Oprettelse 1649 og til Slutningen af 1706 selv havde ladet bage og uddelt Brødet. De, der fik godt af Uddelingen, skulde være skikkelige og lærvillige, gaa flittig i Skole og Kirke og have et godt Vidnesbyrd af deres Lærer, fra hvem de, hver Gang Brødet uddeltes, skulde have et Attestatum. Var der nogen af dem, der ikke fandtes værdig, skulde en anden træde i hans Sted; derfor skulde der altid være 4 Exspectantes, „som naar de andre befindes uskikkelige og forsømmelige, kan oppebærge deres Anpart Brød“.

Denne Uddeling fandt Sted gennem mange Aar, og de Disciple, der nød godt deraf, gik under Navnet „Skoftegnaverne“. Uddelingen ophørte 1756, da en Forordning af dette Aar bestemte, at den Uddeling, af Brød, Klæder o. l., som ifølge gamle Legatbestemmelser fandt Sted ved forskellige Skoler, skulde erstattes med rede Penge. I Stedet for Brød fik altsaa fra nu af 16 Disciple Brødpenge, omtr. 3 Rdl. aarlig til hver.

Uddeling af Klæde. Paa samme Maade blev der fra da af ogsaa uddelt Klædepenge i Stedet for den tidligere Uddeling af Klæde og Vadmel. Af en til Skolens Arkiv hørende Distributionsprotokol, der med en større Afbrydelse gaar fra 1685 til 1757, da altsaa Penge traadte i Stedet, ses det, at disse Uddelinger af Klæde (til de større Disciple) og Vadmel (til de mindre, Primani, Primsinkerne), fandt Sted

hvert Aar eller med et Par Aars Mellemlum og i Provstens Nærværelse. Det var just ikke ringe Partier, der uddeltes, saaledes f. Eks. i 1711 420 Alen Klæde til et Beløb af 447 Rdl. 2 Mk. og 403 $\frac{1}{2}$ Alen Vadmel til 100 Rdl. 3 Mk. 8 Sk. eller i 1721 316 $\frac{3}{4}$ Alen Klæde og 196 $\frac{1}{2}$ Alen Vadmel, deri indbefattet: „Kapper til tvende, som for Alteret synger Litaniet, 18 Alen; den øfverste i Scholen, som er Choralist og Musicus, derhos fattig, bekommet Klæde, 3 Alen“. Et andet Sted staar: „Skræderen, som udmaalte Klædet, blev efter Sædvane betalt for sin umage, 4 Mk“. Portionerne varierede i Størrelse for de forskellige Disciple, f. Eks. 5 $\frac{1}{2}$, 4, 3, 2 Alen Klæde eller 8, 7, 6, 5 Alen Vadmel til hver. Henimod Slutningen af Tidsrummet uddeltes ikke blot Klæde, men ogsaa „Syeløn“, f. Eks. 3 Mk., 2 Mk. eller 1 Mk. 14 Sk. til hver.

Hvad Pengemidlerne til disse Uddelinger angaar, hedder det i det ovenfor (S. 23) omtalte Manuskript paa det kgl. Bibliothek: „Aff nogle scholens hoffuedstoeler, som staar paa rente, giffuis vanligen rente penge, naar mand dem alle kand bekomme, udi slet mynt, 333 Dlr., for hvilke penge kiøbis Wadmél oc Klæde at uddele till fattige personer ved Martini tide (∴: Mortensdag), saa viit till anden scholens fornødenhed icke udgiffuis“. Ved disse Kapitaler tænkes sikkert paa nogle Pengegaver, som staar opført i Skolebogen med Overskriften: „Roskildis Scholis Hoffuitstol til at annamme eleemosynam“ (∴: Almissee), fol. 20 og a. St., nl. fra Anders Barby (1000 Daler in specie), Herluf Trolle (1000 D.), Fru Birgitte Gøye (1000 D.), Jomfru Dorothea Gøye (500 D.), Søffren Olsen*) (200 D.), Mag. Peder Jensen (100 D.) og Fru Dorothea Rud (200 D.)**)

*) Søffren Olsen eller Søren Olesen, første Kapellan ved Domkirken, oprettede endvidere ved Fundats af 1592

Accidenser. Til Skolens Stipendier kom yderligere i den ældre Tid Løbedegnenes Indtægter af Sognene, hvorom ovenfor er talt, samt endelig de uviste Indtægter af Opvartningen ved Begravelser, Bryllupper og Barnedaab, for hvilken der betaltes efter bestemte Takster. Saaledes findes i Skolebogen (fol. 327 ff.) en kgl. Anordning af 7. Nov. 1682, hvis Indhold her skal gengives, for saa vidt den angaar Skolen.

Begravelses Anordning udi Roeskilde.

Efter Angivelse af Takster for Gravsteder og Betaling til Klokkeren for „Grave at grave“ og anden Opvartning hedder det:

Till Scholen gives af dem, som i Domkirken eller under Capeller begravnes, være sig om Dagen eller om Aftenen	9 Rdl.	„	Mk.
Og desforuden Cantori	1 —	2 —	—
Af dem som hidføres og nedsættes i Kirkens Begravelser	9 —	„	—
Og Cantori som før	1 —	2 —	—
Af dem, som i Graabrødre eller St. Ips Kirker begravnes	6 —	„	—
Og Cantori	1 —	„	—
Af dem, som begravnes paa Domkirkens Kirkegaard om Dagen, dersom de har alle Klokkerne uden den største . . .	5 —	„	—

det endnu bestaaende „Søren Olsens Hospital“ i St. Olsgade for 6 fattige. Om samme Hr. Søren hedder det, at da Kong Jakob af England i 1590 var i Roskilde og holdt Gudstjeneste i Domkirken, satte han sig derimod og blev derfor forvist fra Byen, saalænge Kongen var der (Kornerup S. 199).

**) Foruden disse nævner Resen (S. 90, jf. Meyer: Beskriv. af Roskilde 1755, S. 28) endnu en Gave paa 1000 imperiales fra Birgerus Trolle (1565).

Og Cantori	1	Rdl.	„	Mk.
Som da skal være tilstæde i Kirken at opvarte Sangen med 16 Discipler.				
Dersom de har allene de 2 Sogneklokker	2	—	2	—
Og Cantori	„	—	2	—
Som da Sangen med 8 Discipler opvarter.				
De, som har ichun Spirklokkerne	1	—	3	—
Og da indfinder sig een af Skolens Collegis (Hørere) med 4 Personer at sjunge.				
Af dem, som begravnes paa Graabrødre Kirkegaard, dersom de har alle Klokkerne uden den største	4	—	„	—
Og da skal være tilstæde een af Skolens Collegis med 10 Discipler i Kirken at sjunge.				
De, som har allene de to Sogneklokker	2	—	„	—
Og da skall møde i Kirchen for at opvarte Sangen een af Collegis med 6 af Disciplerne.				
De, som har allene Spirklocherne	1	—	1	—
Og da skall een Collega med 4 af Disciplerne Sangen opvarte.				
Af dem, som henbæres ved 12 slett og begrafvis enten i Domkirchens eller Graabrødre Kirkegaarder	1	—	1	—
Med mindre de er aldeles fattige og nyder fri Jord. Og maa Klocheren ingen grafv lade aabne, førend Rectoris Seddel fremvises, at Scholen efter denne Takst først er fornøyet.				

Brudevieser.

Skær Copulationen i Huset, da gifvis till Scholen, enten den gjør Tjeneste eller ey

Dersom Brudgommen er af Rangen...	6 Rdl.	„ Mk.
Ellers	4 —	2 —
Og da skall Skolen være forpligtet till at sjunge een dansk Psalme for og efter Copulationen, om det begjæres.		
Men begjæres Music, da Cantor a parte at nyde	1 —	„ —
Og Organisten	1 —	2 —
Klocheren til saadanne Brudevielser...	1 —	2 —
Skeer Copulationen i Kirchen til Fro- prædiken med dansk Sang, saa gifves til Skolen	„ —	2 —
Og Klocheren.....	„ Rdl.	1 Mk. 4 Sk.
Men begjæres Music med Instru- menter, da Skolen.....	4 —	2 — „ —
Og Organisten	1 —	2 — „ —
For Music uden Instrumenter, Skolen .	3 Rdl.	„ Mk.
Organisten	1 —	„ —
Klokkeren i saadanne Tilfælde	1 —	„ —
Dersom Klokkerne, som manerligt har været paa denne Dag, nogen til Ære ringes eller kimes, betales for hver a parte	3 —	„ —
som deles mellem Kirken og Klokkeren.		

B ø r n e d a a b .

Scholen kand nyde, naar Børnedaab skeer, lige-
som for Brudevielser i Kirken, saa tit dens Tjeneste
begæres“.

Forordningen slutter med Bestemmelser om hjem-
faldne Gravsteder, murede Grave o. a.

I det oftere nævnte Manuskript paa det kgl.
Bibl. staar anmærket: „Aff liigpenge tager Høerne
den fjerde part oc Rector Scholæ halffparten aff Re-
sten“ og et andet Sted: „Liigpenge paa denne sted

er saare (for)ringet, saa at huer en hører derudaff kand iche tilkomme aarligen, saa wiit erachtis kand, offuer 2 Dlr.“, men der er rigtignok med Respekt at mælde med en anden Haand tilføjet Ordene: „o løgn! løgn! løgn!“

Oversigt over Discipelstipendierne. Omkring 1760 opgives Skolens Stipendier -- foruden 4 Mk. i ugentlige Kostpenge af Duebrødre Kloster til 40 Personer — at være følgende (Hofman S. 234):

- 1) Klædepenge, som alle Disciple nød, 6, 5 eller 4 Rdl. hver.
- 2) Solidariorum-Penge, 22 à 23 Rdl.
- 3) Korpunge for at holde Bøn i Kirken, 6 Disciple hver 10 Rdl. 4 Mk. og 6 hver 2 Rdl. 4 Mk.
- 4) Brødpunge til 16, hver omtrent 3 Rdl.
- 5) Søren Olesens Legat, 5 Disciple hver 2 Rdl.
- 6) Increment-Stipendiet, 10 Disciple hver 10 Rdl. og 4 hver 25 Rdl. det første Aar ved Akademiet.
- 7) Demis-Penge, hver Depositurus 12 Rdl.
- 8) Den saa kaldte Custos 7 Rdl.

Solidariorum-Penge stammer oprindelig fra de Ydelser, som de gejstlige ved Kirken skulde give til fattige Skoledisciple (se ovenf. S. 59 og Meyer: Beskriv. af Roskilde S. 27); i Manuskriptet paa det kgl. Bibl. staar herom: „Aff gejstelig Gods, som nogen haffuer aff capittellet, giffuis skillings almisse och gemeenligen aff hwer Canonicat om dagen 2 Sk.“

Increment-Stipendiet var oprettet 1751, idet Skolens Midler var vokset (incrementum $\circ$: Tilvækst) saa stærkt, at Stipendierne „uden Hazard“ kunde forøges med 200 Rdl. aarlig, som skulde anvendes som ovenfor nævnt.

Depositurus var Navnet paa den unge Student, der skulde optages ved Universitetet; af Ordets Slut-

ningsstavelse menes Navnet paa de unge Studenter, Russer, at komme.*)

Custos (eg. Vogter) var noget lignende som de tidligere nævnte Notarer, en Slags Ordensduks af de højere Lektier, der skulde holde Orden i Lærernes Fraværelse, angive, hvem der gjorde Spektakel i Skole eller Kirke, holde Risene parate, give Agt paa, om nogen i de højere Lektier talte Dansk osv.

Som et Eksempel paa, hvad en Skoledreng kunde modtage af Stipendier i Aarenes Løb, hidsættes efter Distributionsprotokollen følgende fra Tiden, før Uddeling af Klæde og Brød var afløst med Penge.

Michel Klingenberg blev sat i Roskilde Skole 29. Juli 1748 i sit 12te Aar. „Han fik stæd nederst i 2den lektie, hvor han 1749 nød Klæde, Brød, S. Olesens legatum, solidariorum og

andre penge, i alt	16 Rdl.	2 Mk.	3 Sk.
1750 i samme lektie af fornævnte beneficiis	18	— 3	— 11 —
1751 i 3die lektie Klæde, solidariorum og Kostpenge	24	— 2	— 3 —
1752 i 4de lektie af samme beneficiis og chorpenge	44	— 5	— 13 —
1753 i 5te lektie samme stipendia	46	— 5	— 13 —

*) De under 6) og 7) nævnte Stipendier danner Begyndelsen til de senere Oplagspenge, der først udbetales ved Universitetet (jf. Schack: Ny Fundatsamling I. S. 126); ved Forordningen af 1756 bestemtes netop, at en Del af Stipendierne skulde oplægges til efter Dimissionen. Allerede 1764 hedder det i Danske Atlas II. S. 348, at en Discipel, som dimitteres fra Roskilde Skole, „af sit aarlige Stipendio Scholastico eller det dertil henlagte Duebrødre Klosters Indkomst kan have saa meget tilovers, at han ved Universitetet endnu beholder 100 à 150 Rdl. til sine Studeringers Fortsættelse“ (jf. l. c. VI. S. 139).

1754 i den øverste lektie Klæde

Kost- og solidariorumpenge... 44 Rdl. 5 Mk. 13 Sk.

1755 i samme lektie Klæde, Kost-

og chorpenge ..... 51 — 5 — „ —

1756 i samme lektie af Kostpenge 17 — 2 — „ —

---

tilsammen 265 Rdl. 2 Mk. 8 Sk.“

Derefter slutter Opregningen med Ordene „af stort Haab“, ligesom andre Elevers Standpunkt karakteriseres ved Betegnelser som: „meget godt Haab“, „temmelig godt Haab“, „ganske middelmaadig“ o. l.

Endnu kan fra Discipelprotokollen anføres Uddeling af „Flittighedspræmier“ i Form af Bøger, f. Eks. det nye Testament, Mallings „Ædle Handlinger i Marmorbind“, Udgaver af Klassikerne som Quinctilian Horats osv.

Lærerpersonalets Indkomster bestod i Tiender, Landgilde, Degnepensioner, Andel i Rente-penge og l., dertil Accidenser af kirkelige Forretninger samt for nogles Vedkommende fri Kost paa Klo-stret og Fribolig paa Skolen eller andensteds. Det er ovenfor fortalt, at Biskoppen i 1405 overlod Rek-toren en „fast Bolig“ paa St. Lucii Kirkegaard, men hvor den laa, vides ikke; den bestod endnu i Begyn-delsen af det 17. Aarh., saaledes som det vides af et Par Glarmesterregninger fra 1604 og 1606, men maa derefter være bleven solgt, idet der blandt en Rektors Indkomster omtales 12 Daler, som Domkirken betalte i Stedet for en Residens, som var solgt.

Noget senere (men før 1667) fik Rektor en ny Bolig paa Hjørnet af Fiolstræde og Skolegade, men Domkirken, som skulde holde den vedlige, lod den af Mangel paa Midler forfalde, hvorfor der 1686 af Christian V blev tillagt den daværende Rektor — men kun ham personlig — alle visse og uvisse Indkomster

af Himmelev Kirke, mod at han forsvarlig vedligeholdte Kirken og Residensen; senere forfaldt den sidste imidlertid igen, saa at det 1755 af Frederik V efter Stiftsøvrighedens Indstilling blev tilladt, at den maatte sælges, hvilket skete, og Rektoren fik da af Domkirken 40 Rdl. i Huslejegotgørelse. Den nuværende Rektorbolig blev først taget i Brug 1821.

Da Konrektorembedet oprettedes, blev der tillagt samme en Residens „nest op til Skolemesterens Bolig“ (ovenf. S. 33); senere fik Konrektor, som omtalt, fra 1642 en „god og rummelig“ Bopæl paa den da opførte Regens, og da denne atter afhændedes, fik han 30 Rdl. i Godtgørelse af Domkirken. Hørerne havde et Kammer eller to paa Skolen.

Nærmere at bestemme Indkomsterne for hver enkelt af Lærerpersonalet er temmelig umuligt og kan næppe heller paaregne almindelig Interesse. De bestod, som bemærket, tildels i Tiender, Landgilde o. l. (jf. Hofmans Fundatssamling), hvori der ofte fandt Forandringer Sted, og hvis Værdi vanskelig kan angives i Penge. Naturligvis er Indtægterne gaaet frem i Tidernes Løb, og da endelig Roskilde Skole var en af de mest velhavende (Odense Skole var maaske den eneste, der i den Henseende stod over den), har Indtægterne her vel ogsaa gennemgaaende været bedre end andre Steder. Alligevel bemærker Rektor Schnabel i 1734, førend 1. Lektiehørers Løn blev tillagt de øvrige Hørere, at de nederste Hørere var saa slet aflagte, at de maatte søge deres Kost i Byen, og en Haandværks- eller Kræmmersvend kunde tjene mere om Aaret end de.

Aar 1759 opgives de 4 Høreres Løn (deri indbefattet Kostpenge fra Klostret) saaledes (Rosk. Pr. 1843 S. 28 ff.): 5te Lekties Hører havde 134 Rdl. 6 Sk., hvortil kom hans Indtægt som Degn til Frue

Sogn: 72 Rdl. 3 Mk. 3 Sk., eller ialt 206 Rdl. 3 Mk. 9 Sk. 4de Lekties Hører havde 124 Rdl. 2 Mk. 15½ Sk., dertil som Degn til St. Ibs og St. Jørgens Menigheder 60 Rdl., ialt 184 Rdl. 2 Mk. 15½ Sk. 3die Lekties Hører havde ialt 158 Rdl. 4 Mk. 13 Sk. og 2den Lekties Hører ialt 151 Rdl. 2 Mk. 8 Sk.

Meningen var, at Hørerne i de nedre Lektier, efterhaanden som de ældre afgik, skulde rykke op i disses Pladser, men at det ikke altid skete, og at Hørere paa den Maade blev forurettet, ses bl. a. af et Reskript af Frederik III af Aar 1668 (Engelstoft 1809 S. 7), hvori det hedder, at da det af Rektoren i Roskilde er Kongen forebragt, „huorledes Ungdommen i Skolen dersammesteds stoer Skade och forhindring i deris Studiis schal tilføyes, formedelst nogle nye ankomne Personer sig indtrænger udi de øffuerste Høeris Plads, naar nogen ledig vorder“, saa forordnes det, at for Fremtiden de nye Hørere „skal anfange de nederste Lectier først at betienne“ osv.

Med Hensyn til Rektors og Konrektors Løn skal blot anføres en Opgivelse i Reskript af 9. Okt. 1739 (se Fogtmans Reskriptsaml.), der angaar Fordelingen af de da paa Sjælland nedlagte Skolers Ejendele paa de øvrige Skoler, hvor Rektors og Konrektors Indtægter i den Anledning flere Steder forøgedes; om Roskilde staar der: „Rektoren i Roskilde, som skal have i Korn og Penge omtr. 700 Rdl., kan ej noget Tillæg gives, men Konrektor, som omtr. skal have 350 Rdl., skal nyde et Tillæg af 100 Rdl.“ osv. Rektor med sin imponerende Gage af 700 Rdl. var altsaa saaledes stillet, at det ikke kunde forsvares at give ham mere. I denne Forbindelse kan anføres følgende Sætning hos Nyerup (S. 160): „Som Rectoratet ved Skolen i Roskilde er et af de mest indbringende i Danmark, saa kan det ogsaa bramme med en igjennem et helt Aar-

hundrede (nl. det 18de) ved Schader, Schnabeler, Saxtorfer og Tauberer fortsat og lige ned til vore Tider sig strækkende Rad af eminent duelige Rectorer“.

Med Hensyn til selve Skolens økonomiske Stilling gælder det samme, som ovenfor er sagt om Lærerpersonalets Indtægter; saa vel disse som Disciple-nes Stipendier flyder jo desuden i al Fald delvis sammen med selve Skolens Økonomi, og at udrede alle Enkeltheder ved disse Forhold vilde være ret uoverkommeligt og alt andet end interessant.

d. Skolereformen i Begyndelsen af 19. Aarh.

Da Klagerne over Latinskoleundervisningens Mangler og Forældethed blev hyppigere og hyppigere, og Forslag til Reformen fremkom fra forskellige Sider, ned-sattes i Slutningen af det 18. Aarh. en Kommission med Hertug Frederik Christian af Augustenborg i Spidsen for at tage hele Skolespørgsmaalet op til Behandling, og efter at denne i en Aarrække havde anstillet Undersøgelser og indhentet Betænkninger, fremkom den omsider med en Plan til Forbedringer, som først (1801—02) blev indført ved Skolerne i København, Christiania og Odense, og senere blev Reformen ved foreløbig Plakat af 22. Marts 1805 og Resolution af 5. Sept. 1806 ogsaa udstrakt til en Række andre Skoler, deriblandt Roskilde. De Forandringer, der da i Overensstemmelse hermed i bemældte Aar og den nærmest følgende Tid indtraadte ved vor Skole, var i det væsentlige følgende.

Da det, som det hedder i Plakaten af 1805, er upassende, at 2 eller endog flere Afdelinger af Disciple paa eengang undervises i en fælles Læresal, blev Skolebygningen, som allerede ovenfor berørt, ved kgl. Resolution af 1806 ombygget saaledes, at nederste Etage blev delt i 4 Klasseværelser.

Den Disciplene fra ældgammel Tid paahvilende Sangopvartning i Kirken ophørte fra 1. Jan. 1806. I Discipelprotokollen staar der under Aar 1805, efter at først Choralisternes Mulkter for Halvaaret 1. Jan.—1. Juli 1805 som sædvanlig er opregnet, følgende: „Otzen afgik som Custos og Kirkenotarius, og Bjerager blev antaget. Saabye afgik som Chorotarius, og Peder Struch blev sat i hans Sted. Af Chor udgik Tauber, Saabye, Otzen, Wind og Thorsøe, ialt 5, men deres Pladser bleve ubesatte, da Chor skal afskaffes til Nytaar, og det er ubilligt at paalægge nogen at skaffe sig sort (o: sorte Klæder)“. Rektorens Forslag om at afskaffe denne Korsang vakte Modstand hos Domprovsten, som i sin Erklæring til Biskoppen bl. a. anførte, at det var et gammelt Sagn, at Dronning Margrethe havde skænket saa meget dertil, at 12 Disciple kunde lønnes for at gøre det, og at man altsaa ikke kunde ophæve en kgl. Anordning.

I Stedet for de tidligere Klasselærere, Hørere, traadte Faglærere, Adjunker, „da Undervisningen betydelig vinder i fastere Sammenhæng og planrigtig Enhed“, naar den fortsættes gennem alle Klasser af samme Lærer; saa vel Adjunkterne som Overlæreren, der traadte i Konrektors Sted, fik kgl. Bestalling, hvad Rektor og Konrektor havde haft siden 1739.

Hvad Undervisningsfagene angaar, vedblev de gamle Sprog stadig at dyrkes „med Flid og Omhu“, men ved Siden deraf kom Modersmaalet (Grammatik, skriftlige Udarbejdelser) til at udgøre „en særskilt, gennem alle Skolens Klasser fortgaaende Lektion“. Tysk og Fransk blev faste Fag (i det sidstnævnte var der i Aarene 1812—14 endog en fransk født Lærer, de Clozier); de øvrige Lærefag blev Religion, Geografi, Historie, Aritmetik og Geometri samt Hebraisk for dem, der vilde studere Teologi (Naturhistorie nævnes

først langt senere). Af „Kunsthæder“ paabødes i Plakaten af 1805 kun Skrivning (Calligraphi), derimod ikke engang Sang, hvilket hænger sammen med Ophævelsen af de kirkelige Forretninger; men allerede 1807 blev det overdraget Kantoren ved Kirken at give Undervisning i „Vocalmusik“. 1817 blev der antaget en Lærer i Tegning, og fra samme Aar blev der givet Undervisning i Svømning, medens egentlig Gymnastik først synes at være indført 1830 (jf. dog Paludan S. 112 og Rosk. Pr. 1842 S. 88).

Af andre Forandringer i Skolevæsenet, hvis almindelige Regler blev samlet i Skoleforordningen af 7. Nov. 1809, kan nævnes, at det tidligere gejstlige Overtilsyn i Aaret 1805 afløstes af en Direktion paa 3 Medlemmer, der sorterede direkte under Kongen, at der blev indført „taalelige“ Skolepenge, saa at man ikke længere blev betalt, men maatte betale for at gaa i Skole (Paludan S. 85), at der 1807 oprettedes en almindelig Skolefond, hvorved Indtægtsoverskudet for de enkelte Skoler blev fælles, og den store Formueforskel mellem dem blev hævet, idet de fattigere Skoler skulde støttes af de rigere, at der blev aabnet Adgang til Skolerne for ikke studerende Disciple, at Skoletiden blev indskrænket og Frikvarterer indført osv.

Det økonomiske Forhold mellem Roskilde Skole og Duebrødre Kloster*) blev 1815—16 ordnet saaledes, at der af Hospitalets Aktiver er dannet en Fællesfond, hvoraf $\frac{8}{11}$ tilfalder Skolen, og endelig blev Skolens og Domkirkens Mellemværende ordnet ved kgl. Resolution af 1838 saaledes, at Kirken forpligtedes til foruden de 40 + 30 Rdl., der ovenfor er omtalt som Huslejegødtgørelse til Rektor og Konrektor,

*) En vidtløftig Oversigt saa vel over Duebrødre Klosters som Skolens økonomiske Tilstand ved Aar 1830 findes hos Behrmann S. 243 ff og 263 ff.

endvidere at yde et aarligt Bidrag af 100 Rdl. til Skolebygningens Vedligeholdelse mod at fritages for enhver yderligere Forpligtelse (Selmer: Akadem. Tid. 4. Aarg. S. 545).

Den gamle Skolebygning vedblev at fungere som saadan til 1842 og blev derefter nedrevet (1845). Den 21. Dec. 1842 foregik Indvielsen af den nuværende Skolebygning, om hvilken en samtidig Skolemand siger: „Denne nye og elegante Skolebygning, der foruden Solennitetssal, Bibliothek, Læsestue for Lærerne, Inspectors Værelser, Musikværelse og Reserveværelse har sex fortrinlige Classer, er nu fulden dt og frembyder et Locale, hvortil ingen af Landets øvrige Skoler kan opvise Mage“ (Hundrup: Skole-Calender I 1843 S. 99), og der er ingen Grund til at tvivle om, at denne Udtalelse var rigtig — dengang.

II.

Skoleefterretninger.

Til Oplysning for Forældre.

1. **Indmelding** sker enten mundtlig eller skriftlig til Rektor. Daabs- og Vaccinationsattest indsendes.

Tillige opgives Faderens Stilling og Forældrenes Bopæl samt i det Tilfælde, at Eleven bor hos andre, tillige dette Opholdssted. Senere Forandringer i disse Forhold meddeles Rektor.

2. **Fordringerne ved Optagelsesprøven i**

1. Mellemskoleklasse findes trykt Side 48. Ved Prøven, som i Reglen finder Sted i Slutningen af Juni, medtages de i det sidste Aar benyttede Bøger og Skrivematerialier.

De indmeldte Elevers Forældre og Værger ligesom ogsaa deres Lærere har Tilladelse til at overvære den mundtlige Prøve, men maa ikke indblande sig i Eksaminationen. Ved den skriftlige Prøve kan derimod ingen udenfor Skolen være til Stede.

3. Alle Anmodninger maa enten mundtlig eller skriftlig henvendes til Rektor, som i Reglen kan træffes paa Skolen Kl. 1¹/₂—2¹/₂. Det er ikke tilstrækkeligt at sende mundtligt Bud gennem en Elev.

4. Om **Fripladser** og **Stipendier** kan der først ansøges i Begyndelsen af det ny Skoleaar, altsaa

i Slutningen af August. I Reglen gives disse kun til Elever, som har gaaet eet Aar i Skolen, altsaa ikke før i 2. Mellemskoleklasse. Dog kan undtagelsesvis en eneste Friplads undertiden gives til en Elev i 1. Mellemskoleklasse, hvor Forholdene taler derfor. Den første Dag efter Sommerferien udleveres der til de Elever, hvis Forældre vil ansøge, Skemaer, som bliver nøjagtigt at udfylde af Forældrene. Den økonomiske Tilstand maa oplyses med bestemte Talangivelser; det er ikke nok at udtale, at Tilstanden ikke er god.

5. Naar Eleven opflyttes i 4. Mellemskoleklasse, maa Forældrene før det ny Skoleaars Begyndelse meddele Rektor, om Eleven skal studere eller tage Realeksamen, og i sidste Tilfælde, om Eleven skal læse Fransk.

6. **Udmelding** sker mundtlig eller skriftlig til Rektor, men kan ikke ske igennem vedkommende Elev selv.

Enhver, der optages i eller udmeldes af Skolen i Løbet af et Fjerdingaar, maa betale fuldtud for dette.

7. Forældrene bedes nøje at gennemblæse de nedenfor følgende Skoleregler for Eleverne § 13, 14, 15, 16, 19 og 20.

Skoleregler.

A. Elevernes Forhold paa Skolen.

§ 1. Eleverne bør møde senest 5 Minutter før den første Times Begyndelse, og ingen (undtagen rejsende) maa komme tidligere end eet Kvarter før. Naar de er kommet paa Skolen, kan de ikke forlade den uden Inspektors Tilladelse.

§ 2. Eleverne skal medbringe alle Bøger, Kort, Skrivematerialier osv., som de skal bruge i Skoletiden. Til Lovsang skal alle medbringe Lovsangs-bøger.

§ 3. Skriftlige Arbejder*) lægges straks ved Ankomsten paa Skolen i den dertil bestemte Kasse. De rejsende Elever og andre Elever, som er nødt til at komme efter Timens Begyndelse, lægger dem i Kassen, inden de gaar ind i deres Klasse. Har en Elev glemt at aflevere sit skriftlige Arbejde, maa han ikke selv lægge det ind i Lærerværelset, men afleverer det til Læreren. I Lærerværelset bør Eleverne kun komme, naar de sendes af en Lærer, eller skal tale med en Lærer.

§ 4. Naar Eleverne har lagt deres Sager paa deres Plads, gaar alle, undtagen Ordensduksen, ned paa Legepladsen.

Vilde og støjende Lege og Slagsmaal er ikke tilladt.

Under Eksamen maa der aldeles ikke leges paa Pladsen, heller ikke cykles.

Naar Eleverne forlader Klassen, maa de ikke efterlade Bøger liggende paa Bordene.

§ 5. Syge Elever, som ikke taaler at opholde sig paa Legepladsen, anviser Inspektør et Værelse, hvori de kan opholde sig.

§ 6. I Frikvartererne maa ingen Elever gaa op paa Gangene uden Tilladelse af Inspektør paa Pladsen, og de har da at melde sig hos den Lærer, som har Ganginspektion.

---

*) Danske Stilebøger skal have violet, engelske Versionsbøger gult, franske Stilebøger sort, latinske Versionsbøger rødt, matematiske Opgaver og Regneopgaver grønt Bind.

Har Eleverne været i et andet Værelse end deres Klasseværelse, skal de ved Slutningen af Timen bringe Bøgerne tilbage og lægge dem paa deres Plads, hvorefter de straks skal forlade Klassen.

I Frikvartererne maa Eleverne ikke læse eller tage Bøger med paa Pladsen.

§ 7. I det lange Frikvarter maa kun de Elever, der spiser Frokost i et Hjem i Byen, forlade Skolen (gælder ogsaa de rejsende Elever).

§ 8. Eleverne maa ikke i Frikvartererne opholde sig udenfor Skolens Port, heller ikke paa den Del af Pladsen, som ligger udenfor Skolens Indgang.

I Tilfælde af ugunstigt Vejr kan Inspektør paa Pladsen tillade Eleverne at opholde sig paa Gangene.

§ 9. Naar der ringes op, ophører al Leg, og Eleverne gaar uden Støj og Trængsel op i deres Klasseværelse, hvor de straks sætter sig paa deres Plads. Ordensduksen gaar op til Katederet for straks at kunne vise Læreren Dagens Lektie. — Ved en Lærers Indtrædelse rejser alle Elever sig op.

§ 10. Eleverne i Klasseværelserne 10, 11 og 12 skal gaa ind i deres Værelse igennem Nr. 9 (ikke igennem Nr. 8). Eleverne, der skal ind i Fysikværelset eller naturhistorisk Samling, venter paa Gangen, til Læreren kommer og fører dem ind.

§ 11. Naar der ringes ned, lader Læreren alle Eleverne undtagen Ordensduksen (og Føreren, hvis han skal lægge i Kakkellovnen eller har et andet ham paalagt Arbejde) gaa ned. Eleverne skal gaa stille ned.

§ 12. Skolen venter, at Eleverne selv vil gøre sig Umage for at holde deres Værelse i god Orden. Papirer maa ikke henkastes i Værelset, Gulv og Møbler ikke svines til, Tavlen vaskes ren osv.

Hver Elev er ansvarlig for sin Bordplads.

Blæk maa kun Pedellen hælde i Blækhuse; Eleverne maa ikke selv hente Blæk.

Eleverne maa forsyne alle deres Bøger med deres Navne (dog maa det ikke ske, før Lærerne har set Bogen og erklæret, at det er den rette) og holde dem i god Orden.

Alt Køb og Salg paa Skolen er forbudt (se nedenfor § 28).

Intet Legetøj maa medtages i Skoleværelserne.

§ 13. En Elev, som paa Grund af Sygdom eller af anden Grund ikke kan komme i Skole, medbringer en Seddel til Rektor, naar han (hun) kommer tilbage til Skolen.

§ 14. En Elev, som angribes af en smitsom Sygdom, maa ikke komme i Skolen.

Udbryder der en ondartet smitsom Sygdom (Skarlagensfeber, Difteritis, Blodgang, Tyfus eller Kopper o. l.) i en Elevs Hjem, formenes der ham Adgang til Skolen, om end han selv ikke er angreben, indtil han medbringer Lægeattest for, at han (eller hans Klædningsstykker) ikke kan antages at medføre Smitte. Elever, som mangler en saadan Attest, maa Skolen straks hjemsende.

§ 15. Naar det bliver nødvendigt at holde en Elev fra Gymnastik og Svømning, maa han fra Hjemmet medbringe en skriftlig Anmodning til Rektor. Tilladelsen kan ikke gives for mere end to Dage. Skal Forsømmelsen vare længere, kræves Lægeattest.

§ 16. Fritagelse for at deltage i en Fornøjelse kan Skolen i Reglen ikke give Elever.

§ 17. Saadanne Elever, som er blevet fritaget

for Gymnastik o. s. v., skal alligevel møde ved Øvelserne, medmindre Rektor skønner, at de bør fritages herfor. Sker dette, vil der blive anvist dem et Værelse, hvori de kan opholde sig. Paa samme Maade vil Elever, der ikke kan deltage i Sang, faa anvist et Opholdssted.

§ 18. Ingen Elev maa gaa ind i Gymnastiksalen, før Læreren (Lærerinden) kommer. Under ingen Omstændigheder maa Elever benytte Gymnastiksalens Apparater til Leg eller Øvelser uden Læreren Tilsyn. Nogle særlige Regler, som gælder ved de gymnastiske Øvelser, findes omtalt i et Opslag i selve Gymnastiksalen.

§ 19. Elever, der forberedes til Konfirmation, maa kun forsømme saa lang Tid, som er nødvendig. De møder derfor paa Skolen, selv om de kun kan blive en Del af Timen, og kommer straks tilbage efter Timen hos Præsten.

§ 20. Naar Elever konfirmeres, kan de ifølge Ministeriets Bestemmelse faa fri den Dag, de gaar til Alters, samt den Dag før Altergangen, paa hvilken de møder til Forberedelse hos Præsten. Hvis Forberedelsen til Altergangen ikke finder Sted paa Dagen efter selve Konfirmationen, gives denne Dag (altsaa Mandag) ogsaa fri. I intet Tilfælde kan der saaledes gives mere end højst 3 Dage fri, i Reglen kun 2.

§ 21. I hver Klasse er een af Eleverne efter Tur en Uge ad Gangen Ordensduks.

Ordensduksen bliver oppe i Frikvarteret. Han har at uddele Stilebøger, Tavler osv. Han sørger for, at den store Tavle er ren, at der er Kridt, Svamp og Katederpen, og at hele Klassen er i god Orden. Han opgiver Dagens Lektie til Læreren. Naar en Klasse sidder uden Lærer, melder han det til Rektor eller Inspektør, som da vil sørge for, at en Lærer i

en Naboklasse tager Opsyn. — En Ordensduks maa ikke sætte nogen anden Elev i sit Sted.

§ 22. Desuden udnævnes der i hver Klasse en Fører, som er fritaget for Hvervet som Ordensduks. Føreren opgiver hver Dag de fraværende Elevers Navne og Navne paa Elever, som er kommet for sent, til Rektor. Han passer Kakkelovnen i Vinter-tiden og kan for dette Arbejdes Skyld blive i Klassen, saa længe det er nødvendigt, men skal derefter straks begive sig ned. Han fører Klassen i sluttet Trop, naar den gaar til Boldspil eller Svømning, og sørger for, at Eleverne gaar stille og i god Orden. (Det forbydes alle at cykle til Boldpladsen eller Svømmeanstalten). Han samler Karakterbøgerne og afleverer dem til Rektor eller Klasselærerne. Ogsaa VI og V faar deres Fører.

Desuden udnævnes i hver Klasse en Hjælpefører, som i Førerens Fraværelse overtager hans Hverv.

§ 23. En Elev, der faar en Anmærkning, møder samme Dag hos Rektor ledsaget af Føreren, der medtager saavel Anmærkningsbogen som vedkommendes Karakterbog.

§ 24. Udskrevne Stilebøger og matematiske Op-gaver skal afleveres til Skolen.

B. Elevernes Forhold udenfor Skolen.

§ 25. Eleverne skal gaa stille og ordentligt til og fra Skole.

§ 26. Det er Eleverne aldeles forbudt at besøge Værtshuse eller lignende offentlige Steder.

§ 27. Offentlig Tobaksrygning er forbudt.

§ 28. Eleverne kan ikke deltage i offentlige Baller, Maskerader og lignende offentlige Fornøjelser uden i deres Forældres eller Værges Selskab eller med Rektors Tilladelse.

§ 29. Alt Køb og Salg af Skolebøger, Land-

kort og desl. forbydes, medmindre det sker med Forældres eller Værges Samtykke. —

Foruden at iagttage de oven anførte Regler falder det af sig selv, at Skolens Elever bør udvise Høflighed imod alle og hilse Skolens Lærere og ligeledes de fremmede, der besøger Skolen.

Prøver i 1905.

Afgangsprøve for studerende Elever. Hertil indstillede sig 8 Elever, 4 af den sproglig-historiske og 4 af den matematisk-naturvidenskabelige Retning. Desuden indstillede en Privatist af sprogl.-hist. Retn. sig til Prøven. Som Medlem af Inspektionen deltog Hr. Docent, Dr. phil. Niels Nielsen i Censuren; beskikkede Censorer var Adjunkt H. Raaschou-Nielsen, Adjunkt H. P. Hansen, Cand. mag. V. Mørck, Adjunkt V. Østerberg, Dr. phil. Aage Friis, Adjunkt C. Velschow, Overlærer V. Boëtius, Adjunkt Dr. phil. O. Kragh.

Almindelig Forberedelseseksamen. Hertil indstillede sig 11 Elever. Beskikkede Censorer var: Adjunkt H. Raaschou-Nielsen, Adjunkt V. Østerberg, Cand. mag. V. Mørck, Adjunkt H. P. Hansen, Dr. phil. Aage Friis, Dr. phil. M. C. Engell, Cand. mag. O. A. Smith. Udenfor Skolens Lærerstand viste Inspektør R. Poulsen Skolen den Tjeneste at deltage i Censuren.

IV. Klasses Hovedeksamen. Hertil indstillede sig 11 Elever, af hvilke 1 forlod Eksamen. Beskikkede Censorer var: Adjunkt H. Raaschou-Nielsen, Cand. mag. V. Mørck, Adjunkt C. Velschow, Dr. phil. M. C. Engell, Cand. mag. O. A. Smith. Skoleinspektørerne R. Poulsen og R. Jørgensen og fhv. Rektor A. Neergaard viste Skolen den Tjeneste at deltage i Censuren.

Almindelig Forberedelseksamen 1905.

	Dansk, skriftlig.	Dansk, mundtlig.	Engelsk.	Tysk.	Fransk.	Historie.	Geografi.	Naturhistorie.	Regning.	Aritmetik, skriftl. og mundtl.	Geometri, skriftl. og mundtl.	Naturalære.	Orden med skriftl. Arbejder.	Points.
1. A. Bencke	m 36 66	m 36 66	m 36 66	m 36 66	u 36 66	m 36 66	m 36 66	u 36 66	m 36 66	u 36 66	u 36 66	m 36 66	m 36 66	95 ¹ / ₃
2. F. Bergemann	m 36 66	u 36 66	m 36 66	m 36 66	m 36 66	u 36 66	m 36 66	u 36 66	m 36 66	u 36 66	u 36 66	u 36 66	m 36 66	91
3. P. H. Harreschou	m 36 66	m 36 66	m 36 66	m 36 66	m 36 66	m 36 66	m 36 66	u 36 66	m 36 66	u 36 66	u 36 66	u 36 66	m 36 66	102
4. J. M. Due-Jensen	m 36 66	m 36 66	m 36 66	u 36 66	m 36 66	m 36 66	m 36 66	u 36 66	u 36 66	m 36 66	u 36 66	m 36 66	m 36 66	116
5. J. J. Jensen	m 36 66	m 36 66	m 36 66	m 36 66	m 36 66	m 36 66	m 36 66	u 36 66	u 36 66	u 36 66	u 36 66	u 36 66	m 36 66	79
6. A. L. A. Lange	m 36 66	m 36 66	m 36 66	m 36 66	m 36 66	m 36 66	m 36 66	u 36 66	m 36 66	m 36 66	u 36 66	u 36 66	m 36 66	93
7. A. Nielsen	m 36 66	m 36 66	u 36 66	m 36 66	m 36 66	u 36 66	u 36 66	u 36 66	u 36 66	u 36 66	u 36 66	u 36 66	m 36 66	85 ¹ / ₃
8. C. P. H. L. Nielsen	m 36 66	m 36 66	u 36 66	m 36 66	m 36 66	u 36 66	u 36 66	u 36 66	u 36 66	u 36 66	u 36 66	u 36 66	m 36 66	111 ¹ / ₃
9. A. B. K. Sørensen	m 36 66	m 36 66	u 36 66	m 36 66	m 36 66	u 36 66	u 36 66	u 36 66	u 36 66	u 36 66	u 36 66	u 36 66	m 36 66	116
10. H. V. Tillisch	m 36 66	m 36 66	m 36 66	m 36 66	m 36 66	u 36 66	u 36 66	u 36 66	u 36 66	u 36 66	u 36 66	u 36 66	m 36 66	93
11. O. Østerbye	m 36 66	m 36 66	u 36 66	m 36 66	m 36 66	u 36 66	u 36 66	u 36 66	u 36 66	u 36 66	u 36 66	u 36 66	m 36 66	70 ¹ / ₃

Aarsprøven i IV. studerende Klasse 1905.

	Dansk Stil	Tysk	Fransk	Latin	Historie	Geografi	Natur- historie	Aritme- tik	Geome- tri	Græsk	Natur- lære	Points
1. J. Askgaard.....	m g .i	m	g g +	m	m g .i .i	u g g .i .i	m	m g g	u g g .i .i		u g	76
2. V. Askgaard.....	m g g +	m g g g +	m m g	g g u g	m g g .i .i	u g g .i .i	m g g g	u g g .i .i	u g g .i .i	u g g .i .i	u g	80 ² / ₃
3. A. H. D. Geertsen .	m g +	m g g .i .i	m g g g	g g u g	g g g .i .i	u g g .i .i	g g g g	u g g .i .i	m g g .i .i	g g + .i .i		59
4. T. C. E. N. Gottlieb	m g g .i .i	m g g .i .i	m g g .i .i	m g g .i .i	g g g .i .i	m g g .i .i	m g g	m g g .i .i	m g g .i .i	g g + .i .i		71
5. V. E. Hertel.....	m g g .i .i	m g g .i .i	m g g .i .i	u g g .i .i	g g g .i .i	m g g .i .i	m g g g	m g g .i .i	g g g +	g g + .i .i	g g +	62 ¹ / ₃
6. A. V. Jensen.....	m g g	m g g .i .i	m g g .i .i	u g g .i .i	m g g .i .i	g g g .i .i	m g g g	m g g .i .i	m g g +		u g g .i .i	68 ¹ / ₃
7. E. A. Kierkgaard ..	m g g	g g g + +	m g g .i .i	u g g .i .i	g g g .i .i	g g g .i .i	u g g g g	g g g +	g g g +		u g g .i .i	56 ¹ / ₃
8. J. Lundberg.....	m g g	g g g + +	m g g +	m g g .i .i	m g g .i .i	m g g .i .i	u g g g .i .i	g g g +	g g g +		u g g .i .i	78
9. H. Schmidt.....	m g g	g g g + +	m g g +	m g g .i .i	m g g +	m g g	m g g .i .i	u g g .i .i	m g g g		m g g +	77
10. C. V. Svendsen	m g g	g g g +	m g g	m g g .i .i	m g g +	u g g	u g g .i .i	u g g .i .i	u g g .i .i	u g g .i .i	m g g +	81 ² / ₃

Til de skriftlige Prøver modtoges fra Ministeriet følgende Opgaver:

A. Ved Afgangsprøven for studerende.

Udarbejdelse i Modersmaalet (fri Opgave): Om Nutidens Stræben efter at udbrede Kendskabet til den videnskabelige Forskning og dens Resultater i videre Kredse.

Udarbejdelse i Modersmaalet (bekendt Stof): Om nyere Anvendelser af Elektriciteten i Menneskets Tjeneste og deres Betydning for Samfundslivet.

Fransk Stil: Den 5te Juni 1455 var Villon efter at have spist til Aften gaaet ud af Klostret Saint-Benoit, hvor han boede, og kommen hen at sætte sig paa en Stenbænk i Gaden Saint-Jacques. Han var ledsaget af en Kvinde, der hed Isabeau, og en Præst ved Navn Gilles, der, som man ser, ikke var bange for at vise sig i et saadant Selskab. Man sad og snakkede, da der henad Kl. 9 kom en anden Præst til, Philip Sermoise, som formodentlig havde Fordringer paa Isabeau og gav sig til at true Studenten.¹⁾ Isabeau og Gilles, der saa, at Sermoise var rasende, løb deres Vej, og denne trak en Daggert frem under sin Kjole, stak Villon i Ansigtet dermed og kløvede hans Læbe. Saa trak ogsaa²⁾ François en Daggert frem under sin Kappe og gav dermed sin Modstander et Stød i Lysken, hvis Alvorlighed ingen af dem straks forstod. Studenten flygtede ind i Klosteret, og dér kastede han, da han blev forfulgt af Præsten, en Brosten efter denne, som væltede ham om, saa lang han var. Derpaa begav Villon sig til en Barber for at lade sig forbinde og absenterede sig saa for at bringe sig i Sikkerhed for Politiets første Undersøgelser.

1) *écolier.* 2) *à son tour.*

Oversættelse fra Latin: De mira cujusdam hominis memoria hæc narrat Muretus.¹⁾ „Habitabat Patavii²⁾ homo adolescens, honesto loco Corsicæ ortus, qui eo venerat ad jus civile discendum; quo in studio diligenter annos aliquot consumpserat, ut magna jam esset de doctrina illius hominum opinio. Ventitabat autem fere cotidie in ædes meas jam inclinato sole, ibique, quod ædes satis amplæ erant et

apricæ³), aut sub divo ambulans et cum æqualibus suis colloquens aut pila aliisve lusibus corpus exercens fessas studiorum laboribus vires reficiebat. Rumor erat, tenere eum artem quandam memoriæ, cujus auxilio multa efficeret, quæ credi nisi spectata non possent. Is quum ad aures meas perlatus esset, cupido me incessit mirabilia illa spectandi. Visum est igitur pro eo, quod domo mea tamquam sua uteretur, hoc ab eo exigere, ut quod⁴) sibi commodum foret, præsentem me artis suæ specimen aliquod daret; et ille nihil gravatus libentissimo animo se, quando vellem, facturum esse respondit. Statim igitur omnes, qui aderamus, in proximum cubiculum ingressi consedimus. Cœpi ego dictare nomina Latina, Græca, barbara, significantia, nihil significantia, tam varia, tam nihil inter se cohærentia, tam multa, ut et ego dictando, et puer, cui mandatum erat, ut ea exciperet, scribendo, et ceteri, qui aderant, audiendo fessi jam miris modis essemus omnes; ipse unus ex omni numero alacer ac recens assidue plura poscebat. Sed quum ego ipse modum aliquem fieri oportere dixissem, abunde mihi satisfactum iri, si vel dimidiam partem eorum, quæ dicta essent, recitare potuisset, tum ille fixo ad terram obtutu magna nostra omnium expectatione tacitus, aliquamdiu stetit, deinde loqui exorsus plane omnia eodem ordine, nusquam prope insistens, nusquam hæsitans, nobis stupentibus reddidit. Rursus ita recitavit, ut ab ultimo incipiens perveniret ad primum; tum ita, ut primum, tertium, quintum ac sic deinceps omnia diceret: quo denique quisque voluerat ordine, sine ullo errore omnia referebat. Hæc ego vix auderem litteris prodere, mendacii suspicionem reverens nisi innumerabiles prope ejus rei testes haberem, a quibus si mentirer, vanitatem meam coargui nollem“.

1) En fransk Lærd fra 16. Aarh. 2) Patavium, Padua. 3) solrig. 4) for saa vidt.

Aritmetik:

1. Under hvilken Betingelse er Differensen

$$(x + y + z)^n - (x^n + y^n + z^n),$$

hvor n er positiv hel, delelig med

$$\frac{1}{3} [(x + y + z)^3 - (x^3 + y^3 + z^3)]?$$

2. Bevis Formlen

$$1 \cdot 2 + 2 \cdot 3 + 3 \cdot 4 + \dots + n(n + 1) = \frac{n(n + 1)(n + 2)}{3},$$

og find dernæst Summen af hver af Rækkerne

$$1 + (1 + 2) + (1 + 2 + 3) + (1 + 2 + 3 + 4) + \dots + (1 + 2 + 3 + \dots + n)$$

og

$$1 \cdot n + 2 \cdot (n - 1) + 3 \cdot (n - 2) + \dots + (n - 1) \cdot 2 + n \cdot 1$$

3. Løs Ligningerne

$$2xy^2 + xy + 4y^2 - 3x + 4y - 3 = 0$$

$$2x^2 + 2xy + y^2 - x - y - 11 = 0$$

med Hensyn til x og y .

Beregningsopgave: 1. Naar den krumme Overflade af en Omdrejningskegle udfoldes i en Plan, fremkommer der et Cirkeludsnit, hvis Bue er $237^{\circ}46'$. Beregn Kegleens Toppunktsvinkel samt Forholdet mellem Rumfangene af Keglen og af det Kugleudsnit, som beskrives af Cirkeludsnittet, naar det drejes en Gang rundt om Centervinklens Halveringslinie.

2. Den 1ste August 1900 indsatte en Mand i en Bank en Pengesum, der var bestemt til hans Søns Uddannelse, og som var saa stor, at Sønnen, naar de paaløbne Renter stedse lagdes til Kapitalen, i de næste 6 Aar den 1ste i hver Maaned (første Gang altsaa den 1ste September 1900) kunde hæve 100 Kr. Da det imidlertid straks viste sig, at Sønnen behøvede 25 Kr. mere om Maaneden, end Faderen oprindeligt havde tænkt sig, hævede han maanedlig 125 Kr. i Banken. Naar kunde han sidste Gang hæve denne Sum? Renten er $3\frac{1}{2}$ pCt. p. a.

Geometri: 1. Der er givet et Kvadrat og en Halvcirkel med Diametren AB. Konstruer en Firkant ABCD, der har samme Areal som Kvadratet, og hvis tre Sider tangerer Halvcirklen.

2. Benene af en Vinkel x danner Vinklerne α og β med en Plan, paa hvilken x projiceres som en ret Vinkel; find x udtrykt ved α og β .

3. I Hyberbelen $\frac{x^2}{a^2} - \frac{y^2}{b^2} = 1$ trækkes et vilkaarligt

Par konjugerede Diametre; find Ligningen for det geometriske Sted for Skæringspunktet mellem den ene af disse Diametre og Linien gennem et af Brændpunkterne parallel med den anden. Vis, at dette geometriske Sted er en Hyberbel, og find dennes to Halvakser.

Projektionstegning: I den vandrette Billedplan tegnes en regulær Femkant ABCDE saaledes, at BC er parallel med Grundlinien (Projektionsaksen), og at denne og Femkanten ligger paa hver sin Side af BC. Denne Femkant tages til Grundflade i et femsided Prisme med Sidekanterne AA₁, BB₁, CC₁, DD₁ og EE₁; AA₁ skal være lig den vinkelrette fra D paa AB og danne en Vinkel paa 60° med Grundfladen, og desuden skal den være vinkelret paa AB. Tegn begge Billederne af dette Legeme.

Prismet deles af Diagonalplanen gennem CC₁ og EE₁ i et tresidet og et firsided Prisme; tegn begge Billederne af dette sidste Legeme, efter at det er drejet 120° om AB.

Afstanden mellem Grundlinien og BC skal være saa stor, at ingen af Hjørnespidserne falder uden for 1ste Rumvinkel. — Naar der til Radius i Femkantens omskrevne Cirkel tages en Linie af omtrent 1 Tommes Længde, faar Tegningen en passende Størrelse.

B. For 4de studerende Klasse og 4de Realklasse:

Dansk Stil: Japan og Japaneserne.

Aritmetik: 1. Forkort Brøken

$$\frac{6x^3 + 13x^2 + x - 2}{2x^2 - 3x - 2}$$

og undersøg, om den forkortede Brøk er positiv eller negativ ¹⁾ naar $x > 2$, ²⁾ naar $x < \frac{1}{3}$.

2. Løs Ligningen

$$\log(x - 1 + 2\sqrt{6}) = 3 - \log(x - 1 - 2\sqrt{6}),$$

og vis, at den ene af de fundne Værdier for x maa forkastes.

3. Tre Tal, af hvilke det mellemste er 12, danner en Differensrække. Bliver baade det første og det tredie Tal 25 mindre, medens det mellemste ikke forandres, kommer de til at danne en Kvotientrække. Find Tallene.

Geometri: 1. I Trekant ABC er AC = BC = b og AB = g, hvor $g > b$. D og E er Punkter i henholdsvis AB og BC, saaledes beliggende, at BD = BC og BE = $\frac{1}{2}$ AB. Vis, at Trekant BDE og Firkant ADEC har baade lige store Perimetre og lige store Arealer.

2. I Trekanten ABC med Siderne a, b og c (a modstaaende til A o. s. v.) er D Skæringspunktet mellem AB og $\angle$ C's Halveringslinie, og $\angle$ A's Halveringslinie træffer CD i O. Find AD, og bevis dernæst, at

$$\frac{OD}{CD} = \frac{c}{a + b + c}.$$

Hvorledes kan man heraf slutte, at $\angle$ B's Halveringslinie ogsaa træffer CD i O?

3. I en given Vinkel tegnes med vilkaarlig valgt Radius en Cirkel saaledes, at den rører begge Vinklens Ben. Konstruer de Cirkler, der rører den saaledes tegnede Cirkel samt begge Vinkelbenene.

Engelsk Version: During the wars at the close of the 18th and the beginning of the 19th centuries a sincere friendship was struck up¹⁾ between two British sailors, one of whom, Bill, was an Englishman, while the other, Pat, was a son of the „Emerald Isle²⁾. In one of the numerous naval actions³⁾ of the time, the two friends who always used to fight at each other's side, had been separated in the turmoil⁴⁾ of battle, when, during a casual pause in the dreadful cannonade, while crossing the deck, Bill's ear was struck by the voice of his friend from among a heap of slain and wounded, calling to him in feeble accents⁵⁾: „Dear Bill, couldn't you take me down to the doctor and have me dressed⁶⁾; I fear, one of my legs is gone, and I am bleeding to death here“.

Consequently Bill took his wounded friend on his back and was already in the act of carrying him away, when the shooting recommenced and another cannon-ball took away the head of the unfortunate Pat without his friend being aware of the fact, so that what he brought down was only a headless corpse; and when he addressed the doctor in his true-hearted way: „I say, doctor, here's my best friend Pat in a sorry plight⁷⁾, could you do something for him, I'd thank you for it“, he met with a very ungracious⁸⁾ reception. „Now, what's this you stupid blockhead⁹⁾? Do you think, I can supply him with another head?“

Bill, having laid down his burden on the deck, now became aware of the real state of things and, scratching his head, he replied: „Well, Sir, that beats me¹⁰⁾, he

told me it was the leg, but though he was my friend, I must say, that he was always a sad story teller¹¹⁾“?

1) to strike up, at slutte. 2) the Emerald Isle, „den grønne Ø“ (=: Irland). 3) naval action, Søslag. 4) turmoil, Tummel. 5) accents, Tone. 6) to dress, at forbinde. 7) plight, Forfatning. 8) ungracious, unaadig. 9) blockhead, Fæ. 10) that beats me, det gaar over min Forstand. 11) a sad story teller, en slem Løgnhals.

Praktisk Regning: 1. I Aaret 1901 tilvirkedes der af samtlige danske Sukkerfabriker en saa stor Mængde Sukker, at den ved ligelig Fordeling mellem alle Danmarks Indbyggere vilde have givet $47\frac{1}{2}$ Pd. til hver. Sukkeret blev tilvirket af Sukkerroer, saaledes at der af hvert Centner Roer blev udvundet $14\frac{1}{2}$ Pd. Sukker. Naar der nu gennemsnitlig blev høstet 308 Centner Roer paa hver Td. Land, der det nævnte Aar blev benyttet til Roedyrkning, skal man beregne, hvor mange pCt. af hele Danmarks Fladeindhold det samlede Roearreal da udgjorde. Beregningen kan efter Eksaminandens eget Valg udføres med eller uden Anvendelse af Logaritmer; Resultatet skal i begge Tilfælde, og hvad enten der anvendes 4 eller 5-cifrede Logaritmer, angives med 3 Decimaler.

Danmarks Fladeindhold = 698,4 Kvadratmil;
Indbyggertallet i 1901 = 2,45 Million. — 1 Td. Land = 14000 Kvadratalen; 1 Mil = 12000 Alen.

2. Et Parti Korn sælges i 5 Gange, saaledes at der ved 1ste Salg sælges $\frac{1}{3}$ af hele Partiet,
 „ 2det Salg „ $\frac{1}{3}$ „ „ „ „
 „ 3die Salg „ $\frac{1}{3}$ af Resten,
 „ 4de Salg „ $122\frac{3}{4}$ Tdr.
 og „ 5te Salg „ $130\frac{1}{2}$ „

Ved hvert Salg faas 18 Øre mere for Tønden end ved det nærmest foregaaende, og for alt Kornet tilsammen faas 6601 Kr. 29 Øre. Hvor meget faas da for Tønden ved hvert af de 5 Salg?

En skriftlig **Halvaarsprøve** blev afholdt med VI., IV. og 4 R.

Med Ministeriets Tilladelse underkastede følgende sig Tillægsprøver:

I Sommeren 1905: Tillægsprøve i Latin og Fransk for at supplere alm. Forberedelseseksamen: P. M. Jensen (g +, mg÷); do. i Fransk: R. Nøhr (mg÷); Tillægsprøve i Latin for Farmaceuter i September: Anna Dorthea Petersen (mg); i Oktober: Einar Wilhelm Schmidt (mg÷).

2. Eleverne.

Ved Udgivelsen af forrige Aars Indbydelsesskrift var Elevernes Antal 161*). Af disse blev der dimitteret 8 studerende og 11 Realister. Før og efter Aarsprøven blev udmeldt følgende 15 Elever: H. E. C. Bencke, J. M. Hertz, L. L. Lützen, A. H. D. Geertsen, V. E. Hertel, E. A. Kierkgaard, J. Lundberg, H. B. Skou, H. P. Jensen, E. Frederiksen, K. W. Leegaard, F. J. Dige, P. S. B. Nielsen, C. M. H. Jensen, M. C. Hansen. Fra 21. August optoges følgende 37 Elever: P. A. Bloch, R. M. A. Dons Blædel, C. V. F. Brack, A. C. Christensen, K. H. Christensen, Karen M. Conradsen, H. W. Götzsche, A. J. L. Hansen, P. Henningsen, H. S. Nielsen, Ingeborg Pedersen, C. L. Petersen, K. M. Rannje Petersen, K. Schaltz, J. C. B. Thorning, J. H. S. Wied, V. H. Benzou, P. J. Frederiksen, A. K. Olsen, C. O. Olsen, A. E. Manniche, J. P. E. Larsen, Elna Grymer, Inger Elisabeth Voss, Karen Marie Skou, Johanne G. Bech, Jenny E. Olsen, G. M.

---

*) Ifjor stod i Programmet fejlagtig 163. Iblndt de udmeldte burde der nemlig være nævnt H. Lendorf og S. Lendorf.

Jensen, H. M. Pedersen, A. H. Møller, S. E. J. Møller, Karin Rigmor Heje, Anna Arngod Heje, N. F. B. Funder, F. B. Funder, C. E. N. J. Møller, J. P. G. Hansen. Hertil kommer 2 af de dimitterede Realister, som med Ministeriets Tilladelse optoges i V Klasse: J. M. Due Jensen og A. B. K. Sørensen.

Skoleaaret begyndte saaledes med 166 Elever.

Deraf er der i Aarets Løb udgaaet: V. G. C. Thomsen, P. Henningsen og C. Baggesen. Der optoges Anna K. Beck, Charlotte Helene Suell Kiærsgaard, N. P. C. Jensen, B. G. Scheving, og desuden følgende fra Borgerskolen: H. E. F. Clausen, K. C. Nielsen, Axel B. K. Sørensen, J. P. L. Hansen.

I Begyndelsen af Maj er saaledes Elevtallet 171.

I den følgende Navneliste er Eleverne alle opført i Bogstavorden. Ved hver Elevs Navn er tilføjet et Tal. For VI og V Klasses Vedkommende betyder Tallet den Orden, hvori han bestod henholdsvis ved V Klasses og IV Klasses Eksamen. For de andre Klasser betyder Tallet Middeltallet af de Numre, som de har haft ved Sammentællingen i den forløbne Del af Skoleaaret.

Med Ministeriets Tilladelse blev de daglige Karakterer afskaffet fra Begyndelsen af Skoleaaret.

VI. Klasse.

(7 Elever.)

E. C. Bondo. 6. (Domprovst B.). Ellen M. K. Enoksen. 1. (Slagter E., Gundsømagle). E. S.

Flensborg. 4. (Boghandler F.). G. Fogt. 3. (Klokker F.). A. N. V. Holm. (u. N.). (afd. Læge H.). E. K. Petersen. 5. (Apoteker P.). A. J. Werner. 2. (Sagfører W. i Kalundborg).

V. Klasse.

(8 Elever.)

J. Askgaard. 4. (Lærer A. i Greve). V. Askgaard. 2. (Broder til fg.). T. C. E. N. Gottlieb. 5. (Amtsforsvalter G.). A. V. Jensen. 6. (Lærer J. i Borup). J. M. Due Jensen. (u. N.)*. Parcellist J. i Gevninge). H. Schmidt. 3. (Konditor S.). C. V. Svendsen. 1. (Læge S. i Tølløse). A. B. K. Sørensen. (u. N.)*. (Lokomotivfører S.).

IV. Klasse.

(12 Elever.)

D. W. O. Boserup. 12. (Læge S. i Borup). C. E. V. Fryd. 3. (fhv. Bankdirekt. F.). O. Grunnet. 9. (Stationsforstander G. i Hedehusene). T. W. Hansen. 10. (Forpagter H. paa Nymølle). P. H. R. Harboe. 1. (Driftsdirektør H. i Holbæk). S. H. K. Høyer. 8. (Fabrikant H. i Hedegaardene). T. J. Jørgensen. 6. (Skoleinspektør J.). P. L. R. Manniche. 2. (afd. Lærer M.). A. K. Olsen. 4. (Fabrikbestyrer O. i København). A. H. Schaldemose. 11. (Tømmerhandler S. i Ringsted). P. Scheel. 5. (Fuldmægtig S. i Holbæk). A. Teglbjærg. 7. (Lærer T. i Kirke-Saaby).

---

*) Disse 2 Elever har intet Nummer faaet, da de er opflyttet fra Realklassen. De bestod begge alm. Forberedelseseksamen med 116 Points.

4. Realklasse.

(7 Elever.)

A. P. Andersen. 2. (Gæstgiver A.). L. K. Hansen. 7. (Banearb. H.). K. D. Iversen. 6. (Skovrider I. i Lorup). T. L. Jeppesen. 5. (Hotelforpagter J.). N. A. Nielsen. 4. (Gaardmand N.). J. C. A. Pedersen. 1. (Gaardejer P. i Kallerup). B. Pontoppidan. 3. (afd. Læge P.).

III. studerende Klasse.

(16 Elever.)

A. S. Augsburg. 16. (Apoteker A.). H. K. Dahlerup. 11. (Sognepræst D. i Asnæs). J. F. Fenger. 4. (Sognepræst F. i Soderup). J. Hansen. 1. (Mejeriejer H. i Rørvig). N. I. Heje. 15. (Sognepræst H. i Sengeløse). K. Hellmers. 13. (Godsejer H.). V. W. Henningsen. 5. (Postkontrollør H.). K. E. Koefoed. 7. (Assistent K. i Holbæk). A. C. E. Madsen. 9. (Lærer M. i Allerslev). S. A. Mikkelsen. 10. (Overlærer M.). Aage H. Møller. 14. (Sognepræst M. i Følleslev). A. Pedersen. 8. (Gaardmand P. i Allerslev). H. Pedersen. 2. (Mejeribestyrer P. i Hedehusene). H. Svane. 6. (Lærer S. i Gadstrup). K. E. Svarre. 3. (Redaktør S. i Køge). O. V. Øhlenschläger. 12. (Sognepræst Ø. i Ø.-Skjerninge).

3. Realklasse.

(19 Elever.)

C. C. Andersen. 6. (Kolonialhandler A.). O. H. Asmussen. 14. (Handelsagent A.). H. M. Christiansen. 4. (Kontrolbetjent C.). H. G. Hansen. 1. (Sadelmager H. i Taastrup). K. R. K. Høyer. 10.

(Broder til IV, 8). Jens Peter Einar Larsen. 5. (Skovfoged L., Hvalsø). C. J. Nielsen. 8. (Sagfører J. P. N.). N. K. Nielsen. 15. (Mejeribestyrer N., Viby). O. S. Nielsen. 7. (Sagfører N. C. N.). P. J. Olsen. 2. (Portør O.). A. Rasmussen. 12. (Gartner R. Vibygaard). S. O. Schaldemose. 16. (Broder til IV, 11). E. Schmidt. 9. (Enkefru S.). A. P. H. B. Sørensen. 3. (Teglværksbestyrer S., Hakkemose). J. L. B. Weber. 13. (Tømmermester W.). A. V. Winther. 11. (Garver W.). H. E. F. Clausen. (u. N.). (Skolebetjent C.). K. C. Nielsen. (u. N.). (Murmester N.). Axel B. K. Sørensen. (u. N.). (Broder til V, u. N.)*).

3. Mellemskoleklasse A.

(22 Elever.)

C. F. Balslev. 18. (Sognepræst B. i Borup). B. J. H. Bang. 4. (Købmand B. i Ringsted). A. Zelma C. Bay. 3. (fhv. Proprietær B.). Inger M. C. Børgesen. 5. (afd. Grosserer B.). H. V. Christensen. 6. (Enkefru C.). L. L. Hammerich. 1. (Borgmester H.). C. V. L. Hansen. 16. (Enkefru H.). J. P. G. Hansen. 8. (Gaardmand H. i Lille Skensved). J. P. L. Hansen. (u. N.). (Saltmester H.). S. C. L. Hansen. 20. (Broder til 16). A. H. D. Havsteen. 13. (Jægermester H.). Th. Havsteen. 14. (Broder til 13). A. V. S. S. Hjorth. 21. (Købmand H.). Alfr. Jensen. 10. (Gaardmand J. i Brørdrup). O. E. Jensen. 16. (Broder til V, 6). A. M. E. Matthissen. 9. (Købmand M.). L. M. K. Nielsen. 12. (Detailhandler N. i Hvalsø). V. Pedersen. 15. (Broder til III, 2)•

---

*) De 3 sidst nævnte Elever optoges fra Borgerskolen og har saaledes intet Nummer.

O. H. Redøhl. 19. (Sognepræst R. i Ousted). H. V. Schledermann. 2. (Murmester S.). C. M. Skou. 7. (Gaardejer S. i Snoldelev). H. W. Sprechler. 11. (Apotheker S. i Glostrup).

3. Mellemskoleklasse B.

(21 Elever.)

E. Albrechtsen. 13. (Sagfører A.). H. L. J. Bang. 5. (Gartner B.). L. A. Bech. 10. (Gaardejer B. i Havdrup). Anna M. Bencke. 3. (Fuldmægtig i Sparekassen B.). T. L. Bjørndal. 6. (Sognepræst B. i Hyllinge). J. C. J. Christensen. 18. (Redaktør C.). S. A. T. Clausen. 7. (Enkefru C. i Køge). J. M. v. Halle. 19. (Dyrlæge v. H.). H. P. C. B. Hemmingsen. 9. (Skovfoged H.). Anders P. Jensen. 16. (Købmand J. i Taastrup). A. E. Manniche. 8. (Broder til IV, 2). Anna C. Nielsen. 4. (Søster til 3. R., 8). E. Nørregaard. 1. (Lærer N. i Høje Taastrup). C. O. Olsen. 17. (Broder til IV, u. N.). C. Stæhr Olsen. 20. (Dyrlæge S. O. i Rye). P. M. W. Petersen. 21. (Købmand P.). S. C. Petersen. 11. (Handelsgartner P.). J. Schram. 15. (Bankdirektør S.). K. Thiesen. 14. (Lærer T.). E. G. W. Quistgaard. 12. (Sognepræst Q. i Rorup). Jenny D. M. Østergaard. 2. (Enkefru Ø.).

2. Mellemskoleklasse A.

(17 Elever.)

E. Augsburg. 12. (Broder til III, 16). Camilla J. Christensen. 14. (Søster til 3. M. a, 6). H. B. Dige. 15. (Gaardejer D. i Snoldelev). N. F. B. Funder. 9. (Handelsagent F.). Elna Grymer. 6. (Gaardejer G. i Ørsted). H. C. Huus. 2. (Tandlæge H.). Knud V. Jeppesen. 13. (Broder til 4. R., 5).

C. Helene S. Kiærsgaard. (Forp. K., Sofienholm).
 N. L. Knudsen. 11. (Postkontrahent K.). E. M.
 Matthissen. 4. (Broder til 3. M. a, 9). H. M.
 Pedersen. 5. (Boelsmand P., Ortved). O. H. Poul-
 sen. 7. (Dyrlæge P. i Ringsted). H. Schaltz. 1.
 (Købmand S.). B. G. Scheving. (Apoteker S.).
 Ebba P. Schrøder. 10. (Købmand S. i Viby). H.
 Tolstrup. 8. (Mejerist T.). Inger E. Voss. 3.
 (Godsejer V., Vibygaard).

2. Mellemskoleklasse B.

(18 Elever.)

Anna K. Beck. 7. (Indremissionær B.). P. G.
 Blichfeldt. 9. (Jernbaneassistent B.). Ellen Dreyer.
 2. (Smedemester D.). P. Erbe. 6. (Enkefru E.). K.
 L. Frederiksen. 13. (Brygger F.). Asta Gammel-
 toft. 4. (Lærer G.). S. Kaj Jeppesen. 11. (Broder
 til 4. R., 5). N. P. C. Jensen. (u. N.). (Portør J.,
 Lejre). K. C. Jørgensen. 12. (Læge J.). K. K.
 Klemm. 17. (Slagtermester K.). C. E. N. J. Møller.
 16. (Proprietær M., Tune). S. E. J. Møller. 10.
 (Broder til 16). Jenny Elise Olsen. 3. (Forpagter O.,
 Vibygaard). F. R. Petersen. 14. (Teglværksbestyrer
 P.). S. Schultz. 1. (Politifuldmægtig S.). Karen
 Marie Skou. 5. (Søster til 3. M. a, 14). A. Thiesen.
 15. (Broder til 3. M. b, 14). I. H. Voss. 8. (Stationsf. V.).

1. Mellemskoleklasse.

(24 Elever.)

Johanne Georgia Bech. 12. (Søster til 3. M., b,
 10). V. H. Benzon. 8. (Jagtjunker B., Majaslund,
 Løvenborg). P. A. Bloch. 20. (Forstander B.). R.
 M. A. Dons Blædel. 17. (Mejerist B., Argentina).
 C. V. F. Brack. 18. (Fabrikant B.). A. C. Chri-

stensen. 4. (Forvalter ved Amtssygehuset C.). K. H. Christensen. 3. (Overlærer C.). Karen Margrethe Conradsen. 10. (Forpagter C.). P. J. Frederiksen. 15. (Slagtermester F.). F. B. Funder. 5. (Broder til 2. M., a, 9). H. W. Götzsche. 16. (Klosterforvalter G.). A. J. L. Hansen. 19. (Broder til 3. M., a, 16). Anna A. Heje. 2. (Søster til III, 15). Karin R. Heje. 7. (Søster til 2). G. M. Jensen. 21. (Broder til 3. M., b, 16). L. C. P. Lassen. 14. (Møller L.). H. S. Nielsen. 24. (Broder til 3. R., 7). C. L. Petersen. 22. (Broder til 3. M., b, 11). Ingeborg Pedersen. 1. (Søster til III, 2). K. H. R. Petersen. 23. (Broder til 2. M., b, 14). K. Schaltz. 13. (Broder til 2. M., a, 1). O. Schledermann. 11. (Broder til 3. M., a, 2). Just C. B. Thorning. 9. (Hotelforp. T.). J. H. S. Wied. 6. (Forfatter G. W.).

---

3. Lærerpersonalet.

Under 28. Juli overdroges det af Ministeriet til Frøken Charlotte Schiøtz at føre Tilsyn med de kvindelige Elever.

Paa Grund af Sygdom var Adjunkt Krarup fra den 7. December 1905 til den 21. Januar d. A. forhindret fra at udføre sin Embedsgerning. Hans Timer fordeltes imellem Kollegerne. Ligeledes paa Grund af Sygdom fik Adjunkt Nørup den 16. Marts d. A. Fritagelse for sit Arbejde i en Tid af 6 Uger. I hans Sted overdroges det Cand. mag. I. F. Schultz som Vikar at overtage Undervisningen.

Under 5. Maj d. A. konstitueredes Cand. mag. J. F. Ingerslev som Adjunkt fra 1. April d. A. at regne.

Til Minde om Hans Majestæt Kong Christian den Niende, som afgik ved Døden den 29. Januar d. A., blev der paa Skolen efter Paalæg af Ministeriet den 30. Januar afholdt en Højtidelighed.

---

4. Undervisningen.

Rektor: Latin i V, Historie i V, Engelsk i VI (13 T. ugentl.).

Overlærer Mikkelsen: Græsk i VI, Latin i IV og III, Dansk i 3R. (23½ T.).

Overlærer Lassen: Matematik i III og 3R., 3. Mell. a og b, Fysik i VI_m, Geom. Tegn. i VI + V (31 T.).

Overlærer Bay: Religion i alle Klasser, Dansk i V og III, Historie i 3. Mell. a (23 T.).

Overlærer Christensen: Naturhistorie i alle Klasser, Geografi i IV, 4R., III, 3R., 1. Mell., Fysik i 1. Mell. (30 T.).

Adjunkt Schoustrup: Græsk i IV, Fransk i VI, IV, 4R., 3R., Dansk i IV, Historie i 3. Mell. b og 1. Mell., Geografi i 3. Mell. a (25½ T.).

Adjunkt Krarup: Oldnordisk i V og VI, Dansk i VI, 2. Mell. a, Historie i 2. Mell. b, Tysk i VI, IV, 4R., III, 3. Mell. a, Oldtidsk. i V, III + IV (29 T.).

Adjunkt Norup: Matematik i IV, Fysik i VI_s,

Vs og m, IVm, 4R., III + 3R., 2. Mell. a og b;
Geom. Tegn. i IVm + R., IIIm + R. (30 T.).

Adjunkt Heuer: Historie i VI, IV, 4R., III,
3R.; Fransk i V og III; Regning i 2. Mell. a og b,
1. Mell. (26 T.).

Adjunkt Schønau: Latin i VI; Græsk i V og
III; Engelsk i 3R, 2. Mell. a og b (28 T.).

Adjunkt Petersen: Matematik i VI, V, 4R.,
2. Mell. a og b; Fysik i 3 Mell. a og b (33½ T.).

Adjunkt Rathdach: Historie i 2. Mell. a; En-
gelsk i V, 4R., 3. Mell. a og b, 1. Mell.; Dansk i
3. Mell. a, 2. Mell. b (28 T.).

Kst. Adjunkt Ingerslev: Dansk i 4R., 3. Mell.
b, 1. Mell.; Tysk i V, 3R., 3. Mell. b, 2 Mell. a og
b (33 T.).

Frøken Charlotte Schiøtz: Haandgerning (5 T.);
Geografi i 3 Mell. b, 2. Mell. a og b (ialt 11 T.).
Tillige fører Frk. S. Tilsyn med alle de kvindelige
Elever.

Gymnastiklærer Enevoldsen: Gymnastik (23
T.); Skrivning i 3R., 3. Mell. a og b, Tegning i
alle Klasser (ialt 35 T.).

Gymnastiklærer Hansen: Gymnastik (27 T.),
Skrivning i 2. Mell. a og b, 1 Mell. (ialt 31 T.).

Kantor Jæhnigen: Sang (12 T.).

Frøken Gudrun Larsen, eksam. Gymnastik-
lærerinde: Gymnastik med de kvindelige Elever (6 T.).

Skydeøvelserne er blevet ledet af Adjunkterne
Krarup og Norup, Roningsøvelserne af Adjunkt Ingerslev.

Timetabel.

	6. Kl.		5. Kl.		4. Kl.			3. Kl.			3. Mel.		2. Mel.	2. Mel.	Uge Tim	
	sp	m	sp	m	sp	m	R	sp	m	R	A	B	A	B		Mel. i.
Religion ...	1	(1)	1	(1)	1	(1)	1	1	(1)	1	2	2	2	2	2	16
Dansk	2 1/4	(2 1/4)	2	(2)	2	(2)	3+1	2	(2)	3+1	4	4	4	4	5	37
Oldnordisk ...	1 3/4	(1 3/4)	2	(2)												3
Latin	8		8		7 1/2	(7 1/2)		7	(7)							30
Græsk	5 1/2		6		5			5								21
Oldtidsk....			2		2		1		(1)							3
Tysk			2		2	(2)	3+1	2	(2)	3+1	4	4	5	5		34
Fransk.....	3 1/2	(3 1/2)	3	(3)	2	(2)	3	2	(2)	2	2	3	3	3	6	15
Engelsk ...	2	(2)	2	(2)			3+1	3		3	3	3	3	2	3	29
Historie....	3	(3)	3	(3)	2	(2)	3	2	(2)	3	3	3	2	2	3	29
Geografi ...					2	(2)	2	2	(2)	2	2	2	2	2	2	18
Naturhist...					2	(2)	2	2	(2)	2	2	2	2	2	2	18
Aritmetik ..																
Geometri....		9 1/2		8	5	(5)	6	5	(5)+1	6	6	6	5	5	4	66
Regning ...																
Geom.Tegn.		2		(2)		1	(1)		1	(1)						4
Naturlære..	3	5	3	5	3	3		2		(2)	2	2	3	3	2	36
Skrivning...										1	1	1	1	1	2	7
Tegning ...										1	1	1	2	2	2	9
Sang.....	1	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	1	(1)	(1)	1	(1)	2	2	2	12
Gymnastik.	5	(5)	(5)	(5)	5	(5)	(5)	5	(5)	(5)	5	(5)	4	4	4	35
Kvindl.																
Haandarbd.											(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	5
	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	430

Det i Skoleaaret 1905—1906 udførte Arbejde.

Dansk.

VI. Kl. (Krarup). Gennemgang af Litteraturhistorien fra Baggesen til 1870 paa Grundlag af Rønning's Bog. Udførligere behandlet er Øhlenschlägers Ungdom. Prøver eller hele Værker af alle Hovedforfattere er læste i Timerne. Repetition af de tidligere Perioders Hovedpartier. En Stil hver 14de Dag.

V Kl. (Bay). Efter Rønnings Bog er læst den danske Litteraturhistorie forfra til Øhlenschläger og oplæst Litteraturprøver fra de forskellige Perioder. En Stil hver 14de Dag.

IV Kl. (Schoustrup). Holberg: Jean de France og Hekseri eller Blind Allarm. Wessel: Kærlighed uden Strømper. Ingemann: Christen Blochs Ungdomsstreger. Heiberg: Recensenten og Dyret. Hertz: Kong Renés Datter. Hostrup: Genboerne og Eventyr paa Fodrejsen. Bjørnson: Synnøve Solbakken. Nogle Timer er anvendt til Svensk. Ca. 1 ugentlig Stil.

4. Realkl. (Ingerslev). Oplæsning og Analyse efter F. Christensens Haandbog. Goldschmidt: Min Onkels Tømmerplads. Øhlenschläger: Hakon Jarl. Heiberg: Aprilsnarrene. Hostrup: Tordenvej. Wessel: Kærlighed uden Strømper. Blicher: De tre Helligaftener. Holberg: Den pantsatte Bondedreng. Baggesen: Kalundborgs Krønike. H. C. Andersen: Hun duede ikke, Flipperne. Chr. Winther: Hjortens Flugt, de 6 første Sange. Mikkelsens Grammatik. Stil hveranden Uge.

De, der ikke læser Fransk: Oplæsning og Analyse efter Christensens Haandbog. Rist: En Rekrut fra 64. Nogle Værker af forrige Aars Pensum (Eksamenspens. i Aar) repeteret.

III. Kl. (Bay). Den nordiske Mythologi er lært, og der er skrevet ugentlige Stile. For Klassen er oplæst følgende Værker (til Dels forkortede): Folkeviser og fortællende Digte, Holbergs Politiske Kandestøber og Pernilles korte Frøkenstand, Blichers Marie, Ingemanns Christen Blochs Ungdomsstreger og Masaniello, Hauchs Fortælling om Haldor, Heibergs Pottemager Walther og Aprilsnarrene samt Goldschmidts For 8 Skilling Hvedebrød.

3. Realkl. (Mikkelsen). Oplæsning og Analyse efter Fengers Læsestykker. Holberg: Jeppe paa Bjerget og Maskeraden. Ingemann: Vægterfamilien. H. C. Andersen: Tommelise, Den standhaftige Tinsoldat, Den grimme Ælling og Svinedrengen. Paa Skolen er gennemgaaet Sigurd Müllers Grundtræk af den nordiske Mytologi og Udtog af Sechers græske Mytologi. Af Mikkelsens danske Sproglære for Realskoler § 58 til § 110. I Reglen en Stil om Ugen (ialt 25): Diktat eller en fri Stil. De, der ikke læser Fransk, har anvendt 1 Time ugentlig til Oplæsning og Analyse.

3. Mellemskolekl. a. (Rathsach). Læseøvelser, Staveøvelser, Genfortælling efter F. Christensens Læsebog 2 og Bæks Danske Læsestykker.

Mundtlige Øvelser i Sproglære og Analyse efter Langes Øvelsesstykker (Sætningslæren) og Læsebogen. Oplæsning for Klassen.

Desuden gennemgaaet Blicher: De tre Helligaftener og Præsten i Vejlbj. Øvelser i Svensk efter Hoff's Læsebog. 1 ugentl. Stil.

3. Mellemskolekl. b. (Ingerslev). Læseøvelser, Staveøvelser, Genfortælling efter F. Christensen: Dansk Læsebog, 2, og Bæk: Danske Læsestykker. Mundtlige Øvelser: Sproglære og Analyse paa Grundlag af Læsebogen og Ingerslev: Dansk Sproglære. Oplæsning for Klassen.

Desuden er gennemgaaet: Blicher: Præsten i Vejlbj, De tre Helligaftener. Chr. Winther: De to Peblinge. Øvelser i Svensk efter Hoff's Læsebog. 1 ugentlig Stil.

2. Mellemskolekl. a. (Krarup). Læseøvelser, Genfortælling og Vers efter F. Christensens Læsebog I og II. Grammatik efter Olaf Langes Øvelsesstykker. 1 ugentl. Stil (Diktat eller Genfortælling).

2. Mellemskolekl. b. (Rathsach). Som A.

1. Mellemskolekl. (Ingerslev). Læseøvelser, Staveøvelser, Genfortælling og Vers efter F. Christensen: Dansk Læsebog I. Mundtlige Øvelser i Sproglære og Analyse paa Grundlag af Ingerslev: Dansk Sproglære for Mellemskolen. Nogle Prosa- og Poesistykker læst højt for Klassen. 1 ugentlig Stil paa Skolen: Afskrivning, Diktat, Fællesstil, Genfortælling.

Oldnordisk.

VI. Kl. (Krarup). Wimmers Læsebog S. 53—60, 80—107 (undtagen Versene), 114—118; Levys Udvalg af Njåls Saga S. 14—41. Repeteret det til Eksamen opgivne Stof. Sproghistorie mundtlig. Wimmers Formlære.

Til Eksamination opgives: Wimmers Læsebog S. 74—107, 114—118; Levys Udvalg af Njåls Saga S. 22—41 (ialt 50 S.),

V. Kl. (Krarup). Wimmers Læsebog S. 1—15, 26—60. Hovedtrækkene af Formlæren efter Wimmer.

Latin.

VI. Kl. (Schønau). Cicero: Cato major (undt. Kap. 15); Seneca ved Gertz II; Tacitus: Annales 2. Bog, Kap. 1—43; 47—51; 53—61; 64—83; 3. Bog 1—19, 29—30. Terents: Phormio. Horats: Breve 1. Bog 18; 2. Bog med ars poetica; Satirer, 1. Bog 4, 6, 9; 2. Bog 2, 6. Oder: 3. Bog 1, 2, 3, 4; 4. Bog 3, 7, 9, 15. Rafns Litteraturhistorie, Thomsens Antikviteter. Oplæst: Stykker af Drachmann: Kulturbilleder fra den rom. Kejsertid; i Oversættelse: Plautus: Miles gloriosus. Ekstemporeret efter Cæsar: De bello civili, 1. Bog og Henrichsens Versionsamling. Versioner efter denne og Thoresens Eksamensvers. Til Eksamination opgives: Cicero: In Verrem 4., Kap. 1

—24; Cato major, Kap. 6—23 (undtagen Kap. 15 og 16); Seneca, S. 1—39; 46—63; 75—79; 95—105 = 60 Kap. Cicero. Livius: 24. Bog, Kap. 7 § 10—Kap. 20; fra Kap. 40 ud. Tacitus: Annales 2. Bog 27—34; 39—43; 53—58; 64—83; 3. Bog 1—19 = 46 Sider Livius. Terents: Phormio (undt. Prologen). Horats: Breve 1. Bog, 3, 4, 7, 18; Satirer 1. Bog 6, 2. Bog 6. Breve: 2. Bog 1, 2 = 1 Bog af Brevene. Oder: Nielsens Udv. af 1.—2. Bog; 3. Bog; 1—4; 7, 8, 9, 11, 13, 18, 21, 23, 28, 30. 4. Bog 3, 7, 9, 15 = 2 Bøger af Oderne. Holm opgiver af Ciceros Taler: Pro Archia; in Cat. 1; af Livius: 21. Bog, 21—34; 40—50 § 6; af Oderne for 3. Bog 21, 23, 28: 2. Bog 13, 17.

V. Kl. (Rektor). Livius XXIII, 1—43 § 5 (45 S.). Cicero, p. Milone (forbigaaet K. 4 og en Del af 30) (= over 36 K.). Cicero, Tusculanæ Disputationes I (ialt af Cicero 85 K.). Virgil, Æneide I. Horats, Oder I, 1, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 16, 19, 20, 22, 24, 26, 27, 30, 32, 33, 37, 38, II, 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 20; III, 1, 7, 8, 9 (ialt 1006 Vers). Horats, Epistolæ I, 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9 (351 Vers). Kursorisk Liv. XXIII, 43—49, XXII, 1—61 (ialt 67 K. Livius), Stykker af Henriksens Versioner. 27 Versioner. Madvigs Grammatik.

IV. Kl. (Mikkelsen). Ciceros Tale for Sextus Roscius. Cæsars Gallerkrig I, 1—31 (inkl.), II og III. Af Ovids Metamorfofer: Verdensaldrene, Deucalion, Europa, Kadmus, Pyramus og Thisbe, Ceres 1—205. Det vigtigste af Madvigs Grammatik. Mundtlig Stil efter Iversens Stiløvelser.

Til Eksamination opgiver Skolens Elever: Talen for Roscius, 6—35 (30 K.). Cæsar, de b. Gall. I, 1—31, II og III, 1—19 (ialt 51 S.). Ovid, Metam: Deu-

calion, Europa, Pyramus og Thisbe, Ceres, 1—205 (513 V.).

2 Privatister opgiver: Cæsar, de b. G. I og II; Cicero, p. lege. Manilia, in Cat. I, III og IV, K. 1 (= 50 K.). Ovids Metam.: Jason og Medea, Ceres, Niobe, Orpheus (345+233+165+69 = 812 V.).

1 Privatist (Andersen) opgiver: Cæsar, de b. Gall. I-II, Cicero, p. Roscio. Ovid, Metam.: Verdensaldrene, Deucalion, Europa, Cadmus, Pentheus, Pyramus og Thisbe.

III. Kl. (Mikkelsen). Cæsars Gallerkrig II og III. Af Ciceros Tale for Sextus Roscius, Kap. VI. til Kap. XVIII. Af Ovids Metamorfoser: Deucalion, Pyramus og Thisbe. Det vigtigste af Kasuslæren og af Sætningslæren indtil Imperativ. Mundtlig Stil efter Iversen.

Græsk.

VI. Kl. (Mikkelsen). Homers Odysseé VII og VIII, 1—265 og 367—520, IX. Platos Apologi, Xenofons Memorabilia I, 1; 2, 40—46; II, 3; 8 og 9; III, 5; 6; 7; 8; IV, 2. Lukians Hanen. I dansk Oversættelse Sofokles: Antigone og Aristofanes: Skyerne. Det vigtigste af Christensens græske Statsliv og af Sechers Litteraturhistorie.

Der opgives til Eksamination: Homers Odysseé III, IV, 1—182, VII, VIII, 1—265, 367—520, IX (2011 V.); Herodot VIII, 1—42, 49—72, 74—103, 107—110 (100 Kap.); alt det læste af Plato, Xenofon og Lukian.

Holm opgiver: Odysseéen: som de øvrige Elever. Herodot I, 25—56, 69—80, 86—91, 107—118, 205—214; III, 1—29 (101 K.). Plato, Xenofon og Lukian: som de øvrige Elever.

V. Kl. (Schønau). Herodot 7. Bog, Kap. 1—61, fra Kap. 100 ud = 200 Kap. Homers Odysseé:

1. og 4.; Iliaden 1, 6, 7 = 2913 Vers. Formlæren repeteret; læst Hovedpunkter af Syntaksen efter Hude, Sechers Mytologi. Hovedtræk af Kunsthistorien meddelte. Oplæst: Nogle Kap. af Rosenberg: Grækeraanden; i Oversættelse: Sofokles: Kong Oedipus; Stykker af Thukydid, nogle af de homeriske Hymner.

IV. Kl. (Schoustrup). Xenofons Anabasis III. Bog. Homers Odysseé 1ste Sang samt 2den Sang V. 1—59.

III. Kl. (Schønau). Hudes græske Elementarbog 1. Del, med Forbigaaelse af nogle Eksempler. Tilsvarende Grammatik efter Hudes og Bergs Formlære. Elementarbogen 2. Del, S. 1—6.

Oldtidskundskab.

V. (Krarup). Dele af Sechers Litteraturhistorie. Sokrates skildret paa Grundlag af Aars' Bog og ved Oplæsning af Apologien og Stykker af Fædon og Kriton. Desuden er læst i Oversættelse: Kong Oedipus, Antigone, Skyerne; Lukian: Menippos' Rejse til Underverdenen, Timon, Gudesamtaler; af latinsk Litteratur nogle Taler af Cicero, Cato major, Senecas Trøsteskrift til Marcia.

IVm. + IIIm. (Krarup). Sechers Mytologi. Uddrag af Odysseé. Herodots 1ste Bog. Apulejus' Amor og Psyche. Billeder.

Engelsk.

VI. Kl. (Rektor). Boysens eng. Læsest. I—IV. Jespersens Grammatik.

Der opgives til Eksamination: Listov, The English Reader: S. 1—21, 32—63, og Boysens eng. Læsestykker I—IV.

V. Kl. (Rathsach). Hansen og Magnussens

Læsebog for ældre Begyndere: Indledningskursus og Side 1—57.

Jespersens eng. Grammatik: Adjektiver, Talord og Pronominer. Uregelm. Verber.

4. Realkl. (Rathsach). Listovs Udvalg af eng. Forfatteres Skrifter I, 56—81. Boysens eng. Læsestykker I og II. 50 Sider af Boysens Digte. Jespersens Begyndergrammatik. 1 Version om Ugen efter Hansen og Magnussens Eksamensversioner. Med de Disciple, som ikke læser Fransk: Marryat. The Children of the New Forest.

Til Eksamen opgives: Listovs engelske Læsestykker II, 3—21, 61—103. Listovs Udvalg af eng. Forfatteres Skrifter I, 3—37. Boysens eng. Læsest. I og II, 3—20. Boysens eng. Digte 1—27.

Nr. 1, 2, 5, 6 opgiver i St. f. Listovs Udvalg I, 3—37: Listovs Læsestykker II, 178—204.

3. Realkl. (Schønau): Brekkes Lærebog for Begyndere, S. 95—103; sammes Lærebog for Mell., S. 1—25; 26—66; 67—80; 81—86; 88—98; 99—116. Grammatik efter Brekkes Læsebog for Beg. Versioner efter Hansen og Magnussen.

3. Mellemskolekl. a og b (Rathsach): V. E. J. Andersen og Inga Panduro: Engelsk Læsebog II, Side 1—23; 23—34; 37—55; 58—62; 69—74.

Diktatøvelser.

Jespersens Begyndergrammatik til Verbet.

2. Mellemskolekl. a og b (Schønau): Listovs Ledetraad 2. Afd.: Fra Stk. 17 ud; mod Slutningen med Forbigaaelse af de danske Stykker. Drengene har (ved 1 ug. Time) læst: Books for the Bairns VII, S. 3—23; 48—60. Lette smaa Samtaleøvelser paa Grundlag af det læste.

1. Mellemskolekl. (Rathsach): Jespersens og

Sarauws Begynderbog I og II, Stk. 1—20, 29—35, 44—55. Diktatøvelser.

Tysk.

VI. Kl. (Krarup). Statarisk og cursorisk er læst: Götz von Berlichingen, Michael Kohlhaas; Brudstykker af Oberon, Reinicke Fuchs og Steffens' Selvbiografi; Spielhagen: Auf der Düne, Beyerlein: Zapfenstreich. Ipsens Kursus II; Bovien og Gudme: Stiløvelser for Mellemlasser.

V Kl. (Ingerslev). Statarisk og cursorisk er læst; Goethes Faust I, 35 Sider. Schiller: Die Piccolomini. Heine: Die Harzreise (ikke sluttet). Frensen: Jørn Uhl S. 1—85.

Maanedslæsning: Sudermann: Geschwister. Frensen: Jørn Uhl, S. 85—260. Retroversionsøvelser efter Sudermann: Geschwister. Kaper: Grammatik.

IV Kl. (Krarup). Af Skouboes Læsebog ca. 80 Sider Prosa; Schiller: Die Piccolomini til 4de Akt. I Maanedslæsning Paul Heyse: Zwei Gefangene. Kapers Grammatik og Stiløvelser II.

4. Realkl. (Krarup). Skouboes Læsebog Side 87—114, 120—130, 152—169, 180—188, 218—228, 248—258. I Maanedslæsning Schücking: Die drei Freier. Kapers Grammatik og Stiløvelser II. — De, der ikke læser Fransk, har ex tempore gennemgaaet Stykker af Hauffs Märchen og Lorenzen: Journalistenleben.

III Kl. (Krarup). Skouboes Læsebog S. 12—58, 230—248. Dele af Vibæks Grammatik. Lidt Oplæsning og Samtaleøvelser.

3. Realkl. (Ingerslev). Skouboe: Tysk Læsebog S. 19—95, 142—168. Vibæk: Tysk Sproglære: Formlæren.

De, der ikke læser Fransk: Statarisk: Skouboes

Læsebog S. 95—122. Extempore: Ganghofen: Das Kasermandl, 6 Sider. Hauff: Märchen S. 97—105.

3. Mellemskolekl. a (Krarup). Ingerslev og Vibæks Tysk Begynderbog S. 92—ud. Sammes Læsebog for Mellemskolen S. 1—52, 75—83. Vibæks Sproglære.

3. Mellemskolekl. b (Ingerslev). Ingerslev og Vibæk: Tysk Begynderbog S. 92—ud. Ingerslev og Vibæk, Tysk Læsebog for Mellemskolen S. 1—52, 75—87. Vibæk: Tysk Sproglære.

2. Mellemskolekl. a og b (Ingerslev). Ingerslev og Vibæk: Tysk Begynderbog S. 1—94.

Fransk.

VI Kl. (Schoustrup). Borrings études littéraires: S. 206—214, 224—232, 275—309. Jungs Læsebog III, S. 50—125, 159—168, 189—216. Kursor. V. Hugo: Hernani. Zola: Slaget ved Sedan. Thierry: La conquête de l'Angleterre. O. Nielsens Syntaks. Baruëls Hjælpebog. Mundtlig Stil samt 1 ugentl. Stil.

V Kl. (Heuer). Borrings études littéraires: S. 4—23, 86—108, 122—165, 174—179, 206—214, 241—260 og 270—348. Malot: Sans famille S. 70 til Slutningen, tildels kursorisk. Cherbuliez: Miss Rovel S. 1—60, tildels kursorisk. O. Nielsens Syntaks. Pios Ordsamling. En Stil ugentlig efter Jungs Stiløvelser II.

IV Kl. (Schoustrup). Jungs Læsebog II, S. 59—63, 116—158. Mérimée: Colomba S. 1—29. O. Nielsens Grammatik. Pios Glossar: S. 25—38. 1 Stil ugentlig i det første Halvaar.

4. Realkl. (Schoustrup). Jungs Læsebog II, S. 44—59, 116—157. Abrahams og Arlaud: Franske Noveller II, S. 1—50. O. Nielsens Grammatik. Pios Glossar: S. 30—Slutning.

III Kl. (Heuer). Jungs franske Læsebog for Mellemklasserne S. 1—63 og 116—142. En Stil ugentlig efter Jungs Stiløvelser I. Det vigtigste af Formlæren efter O. Niensens Grammatik.

3. Realkl. (Schoustrup). Jungs Læsebog II, S. 9—59. O. Niensens Grammatik. Pios Glossar: S. 1—17.

Religion (Bay).

VI Kl. Hovedpunkter af den kristelige Etik er gennemgaaet i fri Foredrag.

V Kl. Hovedtrækkene af Kirkehistorien indtil Reformationen er gennemgaaet paa Grundlag af Mørk Hansens lille Lærebog.

IV Kl. og 4. Realkl. Efter Martensen Larsens „Historisk Oplysning om den hellige Skrift“ er der givet en Udsigt over alle de bibelske Bøgers Indhold og Sammenhæng. Derefter er læst udvalgte Stykker af „Apostlenes Gerninger“.

III Kl. og 3. Realkl. Med en Del Forkortninger er efter Assens' Bibelhistorie læst det ny Testamente og efter Balslevs Katekismus Troen, Fadervor og Sakramenterne.

3. Mellemskolekl. a og 3. Mellemskolekl. b. Efter Assens' Bibelhistorie er læst: Bjærgprædikenen, nogle Samtaler samt fra Jesu Lidelse ud (med en Del Forkortning). Efter Balslevs Katekismus er læst Hovedskriftstederne af Troen. En Del Salmer.

2. Mellemskolekl. a og 2. Mellemskolekl. b. Efter Bertha Hahns Bibelhistorie er læst det ny Testamente forfra til Jesu Lidelse, og efter Christiane Lunds Lærebog er læst forfra til 3die Trosartikkel. Mange Salmer.

1. Mellemskolekl. Efter Bertha Hahns Bog er læst Det gamle Testamente forfra til „Rigets Deling“. Mange Salmer.

Historie.

VI Kl. (Heuer). Den nyeste Tid fra 1789 til Nutiden efter Fr. Nielsen. Nordens Historie efter Thrige. Af P. Munchs Samfundslære Afsnittene om Finansvæsenet og Kirkevæsenet. Til Eksamen opgives: Den nyeste Tid fra 1789. Nordens Historie efter 1660. Grækernes Historie til den peloponnesiske Krig (Ræder S. 21—58). Den katolske Kirkes Magtudvikling i Tiden 1050—1300 (Bloch S. 99—103, 108—121 og 125—130). Af Samfundslæren: Danmark med Bilandes Forfatning (S. 1—15), Embeds- og Kommunestyre i Danmark (S. 37—46), Skatte- og Finansvæsenet (S. 50—62), Kirkevæsenet (S. 62—67), Retsplejen (S. 87—96) og det økonomiske Liv (S. 110—144).

V Kl. (Rektor). Oldtiden efter Ræder, Middelalderen og den nyere Tid efter Bloch.

IV Kl. (Heuer). Nordens Historie fra 1375 til Nutiden efter Thriges Bog.

4. Realkl. (Heuer). Blochs Lærebøger I og II. Til Eksamen opgives af Nordens Historie: Oldtiden og Middelalderen samt Tiden fra 1766 (Sverig 1772) til nu; af Verdenshistorien: Roms Historie fra Oldtiden til det vestromerske Riges Undergang; England fra Oldtiden til 1789; den nyeste Tids Historie fra 1789 (I, S. 35—82, 102—106, 126—132, 141—206 og II, S. 23—32, 41—47, 50—56, 117—123 og 125—217). Af Munchs mindre Samfundslære: Danmarks Forfatning (S. 1—14), Embeds- og Kommunestyre (S. 25—30), Finansforhold (S. 31—36), Retsplejen (S. 54—60) og det økonomiske Liv (S. 67—90).

III Kl. (Heuer). Verdenshistorien fra 1789 til Nutiden efter Bloch. Nordens Historie til 1375 efter Thrige.

3. Realkl. (Heuer). Den nyeste Tids Historie

fra 1789 til Nutiden samt hele Nordens Historie efter Bloch.

3. Mellemskolekl. a (Bay). Middelalderen efter Ludvig Schmidts Lærebog.

3. Mellemskolekl. b Schoustrup Middelalderen efter Ludvig Schmidts Lærebog.

2. Mellemskolekl. a (Rathsach). Middelalderen efter Ludvig Schmidts Lærebog.

2. Mellemskolekl. b (Krarup). Middelalderen efter Ludvig Schmidts Lærebog.

1. Mellemskolekl. (Schoustrup). Oldtidens Historie etter Blochs mindre Lærebog.

Geografi.

IV Kl. (Christensen). Efter C. C. Christensen: Mindre Geografi er af nyt læst den alm. Geografi; desuden er hele Bogen repeteret.

4. Realkl. Efter C. C. Christensen: Mindre Geografi er af nyt læst den alm. Geografi; desuden er hele Bogen repeteret.

III Kl. og 3. Realkl. Efter C. C. Christensens Lærebog: De fremmede Verdensdele.

3. Mellemskolekl. a (Schoustrup). Efter C. C. Christensens Lærebog er læst: Italien, Balkanhalvøen, Asien og Afrika.

3. Mellemskolekl. b (Frk. Schiøtz). C. C. Christensens mindre Lærebog: Italien, Balkanhalvøen, Asien og Afrika.

2. Mellemskolekl. a (Frk. Schiøtz). C. C. Christensens mindre Lærebog: Fra Holland til Europa ud.

2. Mellemskolekl. b (Frk. Schiøtz). Som i 2. Mellemskolekl. a.

1. Mellemskolekl. (Christensen). Efter C. C. Christensens Geografi for Mellemskolen er læst forfra til Alperne.

Naturhistorie (Christensen).

IV Kl. Boas' Lærebog: Dyrerigets Naturhistorie repeteret. Af nyt er læst Mennesket efter P. Olsen og Sadolin: Menneskelegemet. V. A. Poulsens Lærebog i Botanik repeteret. Plantebestemmelser efter Frk. Trydes Skoleflora.

4. Realkl. Boas' Lærebog: Dyrerigets Naturhistorie repeteret. Af nyt er læst Mennesket efter P. Olsen og Sadolin: Menneskelegemet. V. A. Poulsens Lærebog i Botanik repeteret. Plantebestemmelser efter Frk. Trydes Skoleflora.

III Kl. Efter Boas' Dyrerigets Naturhistorie er læst fra Insekter til Straaledyr, efter Poulsens Plantelære fra Natlysfamilien til Naaletræer. Plantebestemmelser efter Frk. Trydes Skoleflora.

3. Realkl. Samme Pensum som i III Kl.

3. Mellemskolekl. a. Efter Boas' Dyrerigets Naturhistorie er læst Krybdyr, Padder og fra Tusindben Bogen ud; efter Poulsens Plantelære fra Katostfamilien til Kronløse Planter. Frk. Trydes Skoleflora.

3. Mellemskolekl. b. Efter Boas' Lærebog er læst fra Insekter Bogen ud; efter Poulsens Plantelære: Frikronbladede Planter og af de Helkronede til Maskeblomsterne. Frk. Trydes Skoleflora.

2. Mellemskolekl. a. Efter Boas' Lærebog er læst fra Insekter til Krebsdyr; efter Balslevs Lille Botanik og Frk. Trydes Skoleflora er gennemgaaet en Del forskellige Planter.

2. Mellemskolekl. b. Samme Pensum som i 2. Mellemskolekl. a.

1. Mellemskolekl. Efter Balslevs Naturhistorie er læst: Pattedyr og en Del Fugle; i Botanik er læst Balslev og Simonsen: Botanik for Mellemskolen.

Naturlære.

VI Kl. spr.-hist. (Norup). Ellingers Naturlære, Petersen og Forchhammers Astronomi.

VI Kl. mat.-nat. (Lassen). Ellingers Elektricitetslære, Bølgebevægelse efter Petersen og Forchhammer, Schmidts Optik og Astronomi. Repeteret det hele Pensum.

V Kl. spr.-hist. (Norup). Ellingers Fysik. Læst og repeteret Læren om Varme, Magnetisme og Elektricitet.

V Kl. mat.-nat. (Norup). Barmwaters Varmelære. Petersen og Forchhammers mekaniske Fysik. Petersens Lærebog i Magnetisme og Elektricitet. Ellingers Lyslære.

IV Kl. mat.-nat. (Norup). Ellingers Fysik: Ligevægtslære og Bevægelseslære med Forbigaaelse af Lys og Lydlære. Repeteret hele Bogen.

4. Realkl. (Norup). Ellingers Fysik, Ligevægtslære og Bevægelseslære med Forbigaaelse af Lys og Lydlære. Repeteret hele Bogen.

III mat. + 3. Realkl. (Norup). Ellingers Fysik: læst og repeteret Læren om Varme, Magnetisme og Elektricitet.

3. Mellemskolekl. a og b (Petersen). Efter Ellingers Fysik for Mellemskolen er læst Mekanik I og II, desuden Julius Petersens Kemi for Mellemskolen.

2. Mellemskolekl. a og b (Norup). Ellingers Fysik for Mellemskolen. Læst og repeteret Varmelæren, Elektricitet og Magnetisme.

1. Mellemskolekl. (Christensen). Efter Kirstine Meyers Lille Naturlære er læst Varmen.

Matematik og Regning.

VI Kl. (Petersen). Aritmetik: Jul. Petersens Bøger. Determinanter, komplekse Tal og Ligninger. Repeteret hele Stoffet. Geometri: Julius Petersens analytiske Geometri fra Keglesnit med Toppunkt i Begyndelsespunktet. Sammes Stereometri og Metoder og Teorier. Repeteret hele Stoffet.

(Lassen). Projektionstegning efter S. A. Christensen.

V Kl. (Petersen). Aritmetik: Julius Petersens Bøger. Læst de tidligere forbigaaede Afsnit og desuden Annuiteter, Kædebrøk, ubestemte Ligninger, Determinanter og komplekse Tal. Geometri: Julius Petersens Trigonometri og analytiske Geometri til Keglesnit med Toppunkt i Begyndelsespunktet.

(Lassen). Projektionstegning efter S. A. Christensen, forfra til Legemers Skæring med skraa Planer.

IV Kl. (Norup). Julius Petersens Aritmetik: Største fælles Maal og mindste fælles Mængfold. Differens og Kvotientrækker, Logaritmer, eksponentielle Ligninger og Rentesregning. Opgaver 1 Gang om Ugen. Repeteret hele II Del og delvis I Del. Jul. Petersens Geometri fra 4. Kapitel. Repeteret hele Bogen. Opgaver hjemme 1 Gang om Ugen.

4. Realkl. (Petersen). Aritmetik og Geometri som IV st. 2 Timer om Ugen praktisk Regning.

III Kl. (Lassen). Julius Petersens Aritmetik, Decimalbrøk, Rodstørrelser, Ligninger af 2den Grad med 1 og flere ubekendte. 1 ugentl. Hjemmeopgave.

Julius Petersens Geometri fra Polygoner til Arealer. 1 ugentl. Hjemmeopgave.

3. Realkl. (Lassen). Aritmetik og Geometri

som III. Regning 2 Timer om Ugen efter N. N. Meier og Knud Christensen.

3. Mellemskolekl. a og b (Lassen). Aritmetik: Multiplikation, Division og Ligninger af 1ste Grad med 1 og flere ubekendte, og Geometri: fra Konstruktioner til ligedannede Figurer efter Julius Petersens kortfattede Lærebøger. 1 Hjemmeopgave om Ugen.

Regning: Omvendt og sammensat Forhold, Procentregning, Delingsregning og Blandingsregning.

2. Mellemskolekl. a og b (Petersen). Aritmetik: Addition og Subtraktion, og Geometri: forfra til Konstruktioner efter Julius Petersens Lærebøger for Mellemskolen.

Regning (Heuer). Efter Meiers Regnebog II: Decimalbrøker og Anvendelse af Slutning gennem Enheden paa Opgaver i Reguladetri.

1. Mellemskolekl. (Heuer). De forskellige Regningsarter med Brøk efter Meiers Regnebog II. Tabel og Hovedregning.

Haandgøring (Frk. C. Schiøtz).

3. Mellemskolekl. Et Øvelsesstykke med Lapping, Stopning og forskellig Syning, dels paa Maskine, dels i Haanden. En Strømpe. Strømpereglen.

2. Mellemskolekl. Et Par Benklæder syet paa Maskine. Et Par Strømper. Strømpereglen.

1. Mellemskolekl. En Chemise uden Rynker — med Tunger for Hals og Ærmer. Et Par Strømper. Strømpereglen gennemgaaet.

Da Tiden til Haandgøring i Mellemskolen er meget knap, og Hjemmestrikning er frivillig, kan Arbejderne kun delvis blive færdige paa et Aar.

Beretning om Skydeøvelserne i Sommeren 1905.

Øvelserne indledes for det yngre Hold's Vedkommende i April Maaned med Salonskydning, ved hvilken Deltagerne i 4 Møder afgav hver 20 Skud. Derefter blev der i Løbet af Sommeren givet Undervisning i Riffelskydning i 30 Møder. Før Sommerferien deltog 30, efter Ferien 13 Elever i Øvelserne. Hærens Geværmodel 1889 og 8-delt Skive benyttedes; for hver Træffer beregnedes et Tillæg af 2 Points. Ialt afgaves 1292 Skud med 7072 Points i 1093 Træffere eller i Gennemsnit 85 pCt. Træffere med en Værdi af 5,47 pr. Skud. Iøvrigt henvises til nedenstaaende Tabel. Præmieskydningen, i hvilken 5 Elever af VI Klasse deltog, afholdtes d. 14. September med 10 Skud paa 200 Meter for hver Skytte. Præmierne tilfaldt:

1. Einar Petersen med 69 Points i 10 Træffere.
2. Gudmund Fogt — 61 — - 10 —

Af det yngre Hold fik Vagn Askgaard en Opmuntringspræmie.

Afstand	Skud	Træffere	Points
250 Meter	285	211	1188
200 Meter	467	378	2269
100 Meter	540	504	3615
I alt	1292	1093	7072

Tennisspil og Fodboldspil drives paa Skolens Øvelsespladser baade i Gymnastiktimerne og udenfor Skoletiden.

Øvelserne i Roning er blevet fortsat under Ledelse af Adjunkt Ingerslev.

Fordringerne ved Optagelsesprøven i Mellem- skolens første Klasse.

Kgl. Anordning af 19. Juni 1903:

A. Fordringerne i de enkelte Fag, hvori der skal prøves, fastsættes saaledes:

1. Dansk, mundtlig. Der kræves af Eleven sikker, flydende og forstandig Oplæsning af et Stykke læst Prosa; desuden skal han (hun) prøves i Oplæsning af et Stykke ulæst fortællende Prosa, som efter Indhold og Sprogform maa antages at ligge inden for hans Alderstrims sædvanlige Fatteevne, og vise nogenlunde Sikkerhed deri. Efter Oplæsningen maa han, vejledet ved Eksaminators Spørgsmaal, kunne genfortælle, hvad han har læst, og vise, at han forstaar det. Han maa kunne udenad nogle enkelte, væsentlig fortællende Digte og være i Stand til at gøre Rede for deres Indhold samt i det hele vise, at han har forstaaet dem. Ved Samtale paa Grundlag af det læste skal Eksaminator tillige forvisse sig om, at han har Øvelse i at finde Hovedleddene i en Sætning og i at kende de vigtigste Ordklasser og deres Bøjning.

2. Dansk, skriftlig. Han maa uden væsentlige Fejl i Retskrivningen kunne skrive et i Omfang passende Stykke, som dikteres langsomt for ham med Angivelse af Skilletegnene, og som ikke indeholder sjældne Ord eller Ordforbindelser. Fremdeles maa han være nogenlunde indøvet i at kunne gengive i Skrift et ham fortalt eller langsomt forelæst fortællende Stykke, som ikke er synderlig langt, og hvis Sætningsbygning og Indhold er let fatteligt.

3. Regning. Prøven skal være baade skriftlig og mundtlig. Eleven maa kunne den lille Tabel med Sikkerhed og have Færdighed i at løse Opgaver i de fire Regningsarter med benævnte og ubenævnte hele Tal samt kunne anvende disse Regningsarter paa simple Opgaver i Reguladetri. Han maa endvidere have Kendskab til Brøkbegrebet i Almindelighed og kunne addere og subtrahere ensbenævnte Brøker. Han maa ogsaa kende De-

cimalbetegnelse og kunne foretage Addition og Subtraktion af Decimalbrøker samt multiplicere saadanne med en hel Multiplikator og dividere dem med en hel Divisor. Hovedregning maa han kunne udføre sikkert og hurtigt med mindre Tal.

4. Skrivning. Han maa kunne skrive latinsk Skrift tydeligt og nogenlunde pænt i Bog med Pen og Blæk, saavel enkelte Bogstaver og Ord som hele Sætninger, der fylde en Linie eller derover. Ligeledes skal han prøves i Afskrift af et kort Stykke efter en Bog.

5. Religion. Eleven maa have lært de vigtigste Fortællinger af hele den bibelske Historie at kende gennem mundtlig Fortælling eller efter en let og kortfattet Bibelhistorie, samt kunne nogle faa letfattelige Salmer. Der maa kun prøves i det sidste Forberedelsesaars Penum.

6. Historie. Han maa have læst eller mundtlig faaet meddelt et efter Tidsfølgen ordnet Udvalg af Fortællinger om Hovedpersoner og Hovedbegivenheder fra hele Fædrelandshistorien og frit kunne genfortælle deres væsentlige Indhold. Der maa kun prøves i det sidste Forberedelsesaars Penum.

7. Geografi. Han skal paa Grundlag af Landkortet, med eller uden Hjælp af en lille Lærebog, have vundet et ret fyldigt Kendskab til Danmarks Geografi og ligeledes, om end i mindre Omfang, til Norges og Sveriges. Fremdeles maa han have lært at orientere sig paa en Globus og et Europaskort, saa at han kender Verdensdelene og de store Verdenshave samt har en Oversigt over Europas vigtigste Lande og disses Hovedsteder.

8. Naturhistorie. Han skal gennem Iagttagelsesundervisning have vundet Kendskab til en Del, dog ikke ret mange, Hovedtyper af Dyr- og Planteverdenen, særlig til vore egne Husdyr og vore vigtigste Nytteplanter.

B. Elever indmeldes regelmæssigt til Optagelse inden Udgangen af Maj Maaned, og Optagelsesprøven finder Sted ganske kort før Sommerferiens Indtræden efter Skolestyrerens nærmere Bestemmelse, som i god Tid forinden Prøvens Afholdelse skal meddeles Elevernes Forældre eller Værger. Disse ligesom ogsaa Elevernes tidligere Lærere skulle have Tilladelse til at overvære Optagelsesprøven.

Skulde der efter en Elevs Optagelsesprøve herske

nogen Tvivl om, hvorvidt han kan optages eller ej, skal det, hvis det antages, at han uden nogen større Anstren- gelse i Mellemtiden kan raade Bod paa sine Mangler, og hvis hans Forældre eller Værge ønsker det, tilstedes ham at indstille sig til en ny Prøve den første Dag i det nye Skoleaar; denne Prøve skal dog ikke paa ny omfatte alle Fag, men kun gaa ud paa at faa godtgjort, om der er raa- det Bod paa Manglerne eller ej, og efter dens Udfald maa Skolestyreren tage den endelige Bestemmelse om ham.

6. Skolens Beneficier.

De, som vil ansøge om fri Skolegang eller Stipendium for deres Sønner, maa straks ved Skoleaarets Begyndelse hos Rektor lade afhente de dertil foreskrevne Skemaer og tilbagesende disse inden 1ste September i udfyldt Stand (altsaa med Angivelse af sædvanlig aarlig Ind- tægt) og med fornøden Bevidnelse. For den, som allerede har nydt et Beneficium, behøver der ikke fremdeles at søges. For at opnaa Beneficium kræves et Aars Skolegang).

A. De Beneficier, hvortil Ministeriet udnævner efter Rektors Indstilling, har i Beneficieaaret 1905—1906 været saaledes fordelt:

Fri Undervisning og 100 Kr. at oplægge:

M. E. Enoksen, A. N. V. Holm, J. Askgaard, V. Askgaard.

Fri Undervisning og 70 Kr. at oplægge:

J. M. D. Jensen, A. B. K. Sørensen, C. E. V. Fryds, P. L. R. Manniche, J. Hansen.

Fri Undervisning og 40 Kr. at oplægge:

T. J. Jørgensen, A. Teglbjærg, H. Svane.

Fri Undervisning:

O. Grunnet, K. D. Iversen, B. Pontoppidan, H. Pe- dersen, C. C. Andersen, H. G. Hansen, E. Schmidt, A. Z. C. Bay, H. V. Christensen, H. L. J. Bang, E. Nørregaard, J. D. M. Østergaard.

Privilegerede Gratister:

S. A. Mikkelsen, K. H. Christensen.

Undervisning f. nedsat Betaling:

A. V. Jensen, K. E. Koefoed, A. C. E. Madsen, O.

V. Øhlenschläger, A. Rasmussen, C. M. Skou.

Stipendium paa 70 Kr. at udbtale:

G. Fogt, A. Jensen.

Stipendium paa 40 Kr. at oplægge:

S. A. Mikkelsen.

Stipendium paa 40 Kr. at udbetale:

S. H. K. Høyer, N. J. Heje, V. W. Henningsen,

B. J. H. Bang, L. M. K. Nielsen, H. P. C. B. Hemmingsen, K. Thiesen, P. Erbe, J. H. Voss.

Slagelse Stipendium:

a) paa 100 Kr.

J. F. Fenger.

b) paa 80 Kr.

A. M. Bencke.

B. Det Moltkeske Legat for Embedsmænds Sønner (76 Kr. til hver), hvilket bortgives af Lensgreve Moltke til Bregentved: J. F. Fenger, T. J. Jørgensen.

C. Det Treschowske Legat for 2 Elever i Roskilde Katedralskole (100 Kr. til hver,) hvilket bortgives af Kammerherre Treschow til Brahesborg: A. M. V. Holm, E. G. W. Qvistgaard.

D. Det Bechske Legat blev af Rektor efter Samraad med Skoleraadet tildelt (i Portioner paa 50 Kr.): O. A. Delbanco, Ella M. H. Hauch, O. A. Olsen, A. Teglbjærg, E. E. Madsen, F. Askgaard, V. Askgaard og J. M. Due-Jensen.

7. Udtog af Skolens Regnskab for 1905—1906.

	Indtægt:	Kr.	Ø.
1. Beholdning efter Regnskabet for 1904			
— 1905		770	76
2. Restancer efter do.		"	"
		<hr/>	
	Lateris	770	76

	Kr.	Ø.
	Transport	770 76
3.	Jordebogsafgifter	3,460 36
4.	Tiendeindtægter	28,933 69
5.	Indtægter af Kirker og Præstekald...	1,571 96
6.	Jordskyld	19 04
7.	Renter af Skolens Kapitalformue og Udbytte af en Bankaktie	2,310 27
8.	Skolekontingenter, Indskrivningspenge og Gebyr for Testimonier	15,636 50
9.	Indtægter af Duebrødre Hospital	41,134 35
10.	Forskellige ubestemte og ekstraordi- nære Indtægter, derunder Privatist- penge	171 84
11.	Det Teilmanske Legat til Biblioteket.	40 "
12.	Indbetalt af Skolens Lærere til Livs- forsikring	2,341 90
13.	Tilskud fra den almindelige Skolefond	" "
14.	Efter Decision for 1904—05	" "
15.	Renter af Kautionsdepositum	175 "
16.	Indfrieede Prioritetslaan, udtr. Obl. ...	" "
17.	Uddrag af Sparekassen	40,300 "
	Tilsammen <u>Indtægt</u>	<u>136,865 67</u>

	Udgift.	Kr.	Ø.
1.	Afgift af Egebjerg Sogns Kongetiende	418	83
2.	Skatter og Afgifter af Gods, Tiender og Bygninger	2,420	78
3.	Lønninger til Skolens Lærere	40,800	"
4.	Honorar for Inspektion og Tilsyn ...	843	75
5.	Løn til Pedellen	600	"
6.	Timeundervisningen	8,896	50
7.	Pensioner og Ventepenge samt Un- derstøttelse til ikke pensionsberett.	7,939	33
	<u>Lateris</u>	<u>61,919</u>	<u>19</u>

	Kr.	Ø.
Transport	61,919	19
8. Bibliotek og videnskabelige Apparater	1,051	26
9. Bygningers Vedligeholdelse	1,278	42
10. Hovedreparationer	"	"
11. Lejeudgifter af Skolelokaler.....	100	"
12. Inventariets Vedligeholdelse.....	914	16
13. Brændsels- og Belysningsfornödenheder	1,617	80
14. Regnskabsførelsen	1,000	"
15. Forskellige løbende og ekstraordinære Udgifter: Rengøring, Porto, Protokoller, Skrivematerialier, Programmer og Skolehøjtideligheder	1,643	61
16. Undervisning i Skydevaabens Brug..	259	19
17. Afgivet til den almindelige Skolefond.	22,059	01
18. Præmier til Livsforsikring af Skolens Lærere	2,341	90
19. Renter af Kautionsdepositum	175	"
20. Prioritetsudlaan og Indskud i Sparekassen	42,800	"
21. Indkøb af Kgl. Obligationer	"	"
22. Decisionsposters Berigtigelse	"	"
23. Tilbagebetalt erlagte Skolepenge.....	"	"
24. Midlertidige Løntillæg.....	168	"
Tilsammen Udgift	137,327	54
Sammenholdes hermed Indtægten	136,865	67
Bliver Beholdningen ÷	461	87

Stipendiefondens Indtægter og Udgifter i Finansaaret 1905—1906.

	Indtægt:	Kr. ø.
1. Beholdningen fra 1904—1905.....		1,659 21
2. Renter af Stipendiefondens Kapitalformue: Prioritetsobligationer 24,900 Kr., Østifternes Kreditforeningsobligationer 8,700 Kr., Indskrivningsbevis 1,500 Kr., Københavns Husejer Kreditkasseobligationer 2000 Kr. og i Roskilde Sparekasse 3,691 Kr. 69 Øre.....		1,579 78
3. Hjemfaldne Oplagsstipendier.....		103 34
4. Indfrieede Prioritetslaan.....	" "	
5. Udtrukne Obligationer.....	" "	
6. Uddrag af Sparekassen.....	" "	
7. Slagelse Stipendium til 2 Disciple....		180 "
	Tilsammen Indtægt	3,522 33

	Udgift:	
1. Udbetalte Stipendier.....		593 73
2. Indsendt til den almindelige Skolefond til Dimittender.....		500 "
3. Regnskabsføreren 2 pCt. af Fondens faste Indtægter.....		31 59
4. Regnskabsføreren ifølge Decision for 1904—05.....		2 65
5. Tilgodeskrevne Renter af Indskud i Sparekassen, som er forblevet indestaaende.....		136 35
6. Slagelse Stipendium til 2 Disciple....		180 "
7. Prioritetsudlaan.....	" "	
8. Indskud i Sparekassen.....	" "	
	Lateris	1,444 34

		Kr.	Ø.
	Transport	1,444	34
9.	Indkøbte Obligationer	"	"
	Tilsammen Udgift	1,444	34
	Sammenholdes hermed Indtægten	3,522	33
	Bliver Beholdningen	<u>2,077</u>	<u>99</u>

Det Bechske Legat.

Indtægt.

		Kr.	Ø.
Rente i Sparekassen til 31. Marts 1905...		5	24
Do. do. til 31. Sept. 1905....		4	04
Beholdning etter Regnskabet 1904—05....		289	53
Renten af 10,600 Kr. Oblig. til 1. Juli 1905		212	"
Do. do. til 1. Jan. 1906		212	"
		<u>722</u>	<u>81</u>

Udgift.

		Kr.	Ø.
8 Legatportioner à 50 Kr.		400	"
Restbeholdning d. 31. Marts 1906		322	81

Mundtlige Afgangsg- og Aarsprøver.

Skriftlig Afgangseksamen 11.—16. Juni; skriftlig Hovedeksamen 25.—27. Juni. Bogstaverne til venstre i hver Linie betegner Værelserne: a = Nr. 1, b = Nr. 3 (Hovedbygningens Stueetage), c = Nr. 6, d = Nr. 8, e — Nr. 11, (Hovedbygningens 1. Sal), f = Nr. 14 (Bagbygningens Stueetage), g = Nr. 15, h = Nr. 16 (Bagbygningens 1. Sal).

Mandag 18. Juni.

e Kl.	12. IVs Tysk.	K, Schø; I
e "	1. IVm (1—3) Tysk.	K, Schø, I
e "	5. IVm (4—9) Tysk.	K, Schø, I

Tirsdag 19. Juni.

e Kl.	9. VI _m	} Historie.	Hr, R
e "	10. VI _s		
e "	4. 4R	Historie.	Hr, Ra
h "	2½. IV (1—7)	Naturhistorie.	C, N

Onsdag 20. Juni.

f Kl.	8. IV (1—8)	} Matematik.	N, P
f "	12½. IV (9—12)		
f "	4. 4R	Matematik.	P, N

Torsdag 21. Juni.

f Kl.	8. VI _m	} Fysik.	L, N
f "	12½. VI _s		
f "	4. 4R	Fysik.	N, P
h "	8. IIIa	} Naturhistorie	C, P
h "	11. IIIb		

Fredag 22. Juni.

e Kl.	4. 4R Tysk.	K, Schø, I
h "	8. 3 Mell. b, 1	} Naturhistorie.
h "	11. 3 Mell. b, 2	
h "	4. 3 Mell. b, 3	

Lørdag 23. Juni.

Kl. 9. Optagelsesprøve.			
e Kl.	12. IV (9—12. 1—4)	} Latin.	M, Schø
e "	4½. IV (3 Till)		
e "	5. IV (5—8)		

Mandag 25. Juni.

e Kl.	1. VI _s Latin.	Schø, R
e "	4. VI _s Græsk.	M, Schø

g Kl.	8. IV (5—8)	} Geografi.	C, L, P
g "	10. IV (9—12)		
g "	1. IV (1—4)		

Mandag 25., Tirsdag 26. og
Onsdag 27. Juni.

Skriftlig Hovedeksamen.

Tirsdag 26. Juni.

e Kl.	3. VI _m Matematik.	P, L
-------	-------------------------------	------

Onsdag 27. Juni.

e Kl.	9. VI _s	} Fransk.	S, Hr
e "	10. VI _m		
h "	9. IV (8—10)	} Naturhistorie.	C, N
h "	10. IV (11—12)		
h "	1. 4R (1—4)	} Naturhistorie.	C, N
h "	5. 4R (5—7)		

Torsdag 28. Juni.

e Kl.	9. VI _s Dansk.	K, B	
e "	9½. VI _s Oldnordisk	K, M	
e "	11½. VI _m Dansk.	K, B	
e "	12. VI _m Oldnordisk.	K, M	
e "	1. VI _m (1) Tysk.	K, I	
e "	2. 4k (3) Fransk.	S, Hr	
e "	5. Vs Latin.	R, M	
f "	6½. Vm (1) Matematik.	P, L	
f "	8. IIIb	} Matematik.	L, N
f "	11. IIIa		
f "	1. 3Ra	} Fysik	N, P
f "	4. 3Rb		
a "	5. 3R Fransk	S, Hr	
a "	11. 3 Mell. a, 1	} Engelsk.	Ra, Schø
a "	12. 3 Mell. a, 2		
a "	1. 3 Mell. a, 3		
c "	8. 2 Mell. a, 1	} Engelsk.	Schø, Ra
c "	9. 2 Mell. a, 2		
g "	8. 2 Mell. b, 1	} Geografi.	C. Sch, S
g "	10. 2 Mell. b, 2		
c "	4. 1 Mell. a	} Dansk.	I, B
c "	5. 1 Mell. b		
c "	6. 1 Mell. c		

Fredag 29. Juni.

e Kl.	8. IV (7-12)	} Fransk.	
e "	9 ^{1/2} . IV (1-6)		S, Hr, R
a "	8. Vm	Dansk.	B, Ra
a "	8 ^{1/2} . Vm	Oldnordisk.	K, Ra
a "	9. Vs	Dansk.	B, Ra
a "	9 ^{1/2} . Vs	Oldnordisk.	K, Ra
f "	4. Vm (2-5)	Matematik.	P, L.
c "	12. IIIa	} Tysk	K, C
c "	1. IIIb		
f "	8. 3R. b	} Matematik.	L, P
f "	4. 3R. a		
d "	8. 3R. a	} Dansk	M, I
d "	4. 3R. b		
g "	1. 3 Mell. a, 3	} Geografi.	
g "	4. 3 Mell. a, 1		C. Sch, S
g "	5 ^{1/2} . 3 Mell. a, 2	} Religion	
c "	4. 3 Mell. b, 3		B, Schø
b "	11. 3 Mell. b, 2	} Dansk	
b "	12. 3 Mell. b, 3		I, M
b "	1. 3 Mell. b, 1	} Dansk	
b "	4. 2 Mell. a, 2		K Ra,
b "	5. 2 Mell. a, 1	} Engelsk	
a "	12. 1 Mell., c		Ra, Schø
a "	12 ^{1/2} . 1 Mell., a	} Engelsk	
a "	1. 1 Mell., b		

Lørdag 30. Juni.

e Kl.	8. Vs	Græsk.	Schø, M
e "	8. Vm	Tysk.	I, K
a "	8. IIIb	} Fransk.	Hr, S
a "	9 ^{1/2} . IIIa		
c "	12. 3R. a	} Engelsk.	
c "	1. 3R. b		Schø, Ra
h "	8. 3 Mell. a, 2	} Naturhist.	
h "	10. 3 Mell. a, 3		C, P
h "	1. 3 Mell. a, 1	} Dansk.	
a "	4. 3 Mell. a, 1		Ra, I
a "	5. 3 Mell. a, 2	} Tysk.	
a "	6. 3 Mell. a, 3		I, K
b "	8 ^{1/2} . 3 Mell. b, 2	} Tysk.	
b "	11. 3 Mell. b, 3		
b "	12. 3 Mell. b, 1	} Geografi.	
g "	4. 3 Mell. b, 1		C. Sch, P
g "	5. 3 Mell. b, 2	} Historie.	
g "	6 ^{1/2} . 3 Mell. b, 3		K, Ra

Mandag 2. Juli.

e Kl.	8. Vm	} Engelsk.	
e "	9. Vs		R, Schø, Ra
c "	10. 4R	Dansk.	I, M
e "	4. IVs	Græsk.	S, M, Schø
f "	4. Vs	Fysik.	N, L

h Kl.	8. 3R. b	} Naturhistorie.	
h "	12. 3R. a		C, Hr
a "	1. 3 Mell. a, 1	} Tysk. K, I	
a "	4. 3 Mell. a, 2		
a "	6. 3 Mell. a, 3	} Historie.	
b "	8. 3 Mell. b, 1		S, B
b "	10. 3 Mell. b, 2	} Engelsk.	
b "	1. 3 Mell. b, 3		Schø, Ra
c "	1. 2 Mell. b, 2	} Engelsk.	
c "	2. 2 Mell. b, 1		

Tirsdag 3. Juli.

e Kl.	10. 4R	Engelsk.	Ra, Schø
c "	8. Vm	} Fransk.	Hr, S
c "	9. Vs		
a "	12 ^{1/2} . IIIa	} Latin.	M, Schø
a "	1 ^{1/2} . IIIb		
g "	8. 3R. a	} Geografi.	C, N
g "	11. 3R. b		
b "	12. 3 Mell. a, 3	} Historie.	
b "	12 ^{1/2} . 3 Mell. a, 1		B, S
b "	1. 3 Mell. a, 2	} Matemat.	
f "	2. 3 Mell. b, 3		L, N
f "	4. 3 Mell. b, 2	} Religion.	
f "	5 ^{1/2} . 3 Mell. b, 1		B. Schø
b "	5. 3 Mell. b, 2	} Dansk.	
b "	6. 3 Mell. b, 1		Ra, K
d "	1. 2 Mell. b, 1	} Dansk.	
d "	2. 2 Mell. b, 2		

Onsdag 4. Juli.

f Kl.	8. IV (7-12)	} Fysik.	
f "	9 ^{1/2} . IV (1-3)		N, L, P
e "	8. Vs	} Engelsk.	
e "	8 ^{1/2} . Vm.		Ra, Schø
g "	8. IIIb	} Geografi.	C, Hr
g "	12. IIIa		
e "	12. IIIs	Græsk.	Schø, M
c "	4. 3 R. b	} Historie.	
c "	5 ^{1/2} . 3 R. a		Hr, B
f "	1. 3 Mell. a, 2	} Fysik.	
f "	4. 3 Mell. a, 3		P, N
f "	5 ^{1/2} . 3 Mell. a, 1	} Geografi.	
g "	4. 2 Mell. a, 1		C. Sch, S
g "	5. 2 Mell. a, 2	} Historie.	
c "	12. 2 Mell. b, 2		K, Ra
c "	1. 2 Mell. b, 1	} Historie.	
b "	8. 1 Mell. c		S, B
b "	8 ^{1/2} . 1 Mell. a	} Historie.	
b "	11 ^{1/2} . 1 Mell. b		

Torsdag 5. Juli.

e Kl.	8. IV (1-6)	} Historie.	
e "	9 ^{1/2} . IV (7-12)		Hr, B, R

c	Kl. 12.	IIIa	} Historie.	Hr, S								
c	"	1.	IIIb									
f	"	8.	3 Mell. a, 1	} Matematik.	L, P	g	Kl. 8.	4R	Geografi.	C, M, S		
f	"	9.	3 Mell. a, 2					c	"	8.	Vm	} Historie.
f	"	11.	3 Mell. a, 3			c	"	9.	Vs			
f	"	1 ^{1/2} .	3 Mell. b, 1	Fysik.		f	"	8.	III	m	Fysik.	N, L
b	"	12.	3 Mell. b, 2	Engelsk.		b	"	8.	3R a	} Tysk.	I, B	
b	"	1.	3 Mell. b, 3	Ra, Schø		b	"	9 ^{1/2} .	3R b			
b	"	8.	2 Mell. a, 1	Historie.		f	"	12.	3 Mell. b, 2	} Fysik.	P, N	
b	"	9.	2 Mell. a, 2	Ra, M		f	"	1 ^{1/2} .	3 Mell. b, 3			
g	"	8.	1 Mell., b	} Geografi.	C, C. Sch	a	"	8.	3 Mell. b, 1	Engelsk		
g	"	10.	1 Mell., c									Ra, Schø
g	"	12.	1 Mell., a									

Lørdag d. 7. Juli Kl. 10 Slutningsmøde, i hvilket Prøvernes Udfald og Omflytningen bekendtgøres. Derefter begynder Sommerferien, som varer til **Mandag d. 20. August** Kl. 1.

De indmeldte Elever prøves, som ovenfor bemærket, **Lørdag d. 23. Juni** Kl. 9. De Elever, som ikke kan møde paa denne Tid, prøves **Mandag d. 20. August** Kl. 9.

Elevernes Forældre og Værger samt enhver anden, der interesserer sig for Skolen, indbydes til at overvære de mundtlige Prøver og Slutningsmødet.

Roskilde Katedralskole, Juni 1906.

A. G. Ø. Hauch.

1906.